

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Δ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 7—8

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΣΕΒΕΣ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ*

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

«Χριστὸς ἀνέστη».

Ὅτε συνετελέσθη τὸ ἔργον τῆς ἁμαρτίας καὶ ἔφθασεν εἰς ἔσχατον σημεῖον τόλμης ὁ ἄνθρωπος· ὅτε ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου καὶ κατήληθεν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς ὁ Υἱὸς· ὅτε ἐπληρώθη πᾶσα δικαιοσύνη, τὴν ὁποῖαν πρὸ τῶν αἰώνων ἐν τῇ εὐδοκίᾳ Αὐτοῦ ἠκονομήσεν ὁ Πατήρ. τότε ὁ Πατήρ ἀνέστησε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὕψωσε Τοῦτον ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα τοῦ κόσμου· τότε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κηρύξας τὸ Ἐθαγγέλιον καὶ εἰς τοὺς νεκρούς, ἐπάτησε τὸν θάνατον, διέσπασε τὰς πύλας τοῦ Ἄδου καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· τότε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνέστη διὰ τοῦ Θεοῦ, ἠλευθερώθη ἀπὸ τοῦ τὸ κράτος ἔχοντος τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἀρχαίαν δόξαν.

Τὸ θαῦμα τοῦτο τῶν θαυμάτων, τὸ ὑπερβαῖνον πᾶσαν ἀνθρωπίνην κατάληψιν, οἱ πιστοὶ ἐστιάξομεν, ὡς τὴν δικαίωσιν τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἠθικῆς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως, ὡς τὴν κατίσχυσιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τοῦ ψεύδους καὶ τὴν νίκην τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, ὡς τὸν θρίαμβον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἔργῳ Αὐτοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποτελοῦσα τὴν βεβαίωσιν τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν, αὕτη ἐπῆρξε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, αὕτη εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας, αὕτη θὰ εἶναι πάντοτε ἡ ἐλπίς τῶν δικαίων. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, ἡ Ἐκκλησία, ὁ βίος ἡμῶν ὅλος, ὡς τι πλανητικὸν σύστημα, στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον τῆς Ἀναστάσεως.

Ἄλλ' ἡ Ἀνάστασις αὕτη δὲν νοεῖται μόνον ὡς ἀντικειμενικὸν καὶ ἔξω ἀπὸ ἡμᾶς γεγονός, τὸ ὁποῖον συνέβη ἅπαξ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἀνάστασις νοεῖται καὶ ὡς γεγονός διὰ τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ ἐντὸς ἡμῶν, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς ὡς θεωρία καὶ ἱστορικὴ γνώσις, ἀλλ' ὡς πείρα καὶ πράξις ἐν τῷ παρόντι, συνοδεύουσα καὶ συνιστώσα τὴν ζωὴν ἡμῶν. Ὁ Σωτὴρ ὠνόμασεν ἑαυτὸν Ἀνάστασιν καὶ Ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι διὰ τὰ ζῶμεν πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἐντὸς ἡμῶν καὶ εἰς πᾶσαν στιγμήν ἡ ἀνάστασις. Ἐὰν δὲν ἀνιστάμεθα, εἴμεθα νεκροί, ὄνομα μὲν ἔχοντες ὅτι ζῶμεν, ἀλλ' ὡς προσωπικότητες, ὡς εἰκόνες Θεοῦ, νεκροὶ καὶ ἀποσυντεθειμένοι.

Ἡ ἀνάστασις περαιτέρω νοεῖται ὡς ἐμπνευσις εἰς ἡμᾶς ἀγωνιστικοῦ καὶ δημιουργικοῦ πνεύματος, ὡς πίστις πρὸς τὰς ἀναλλοιώτους ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας τῆς ζωῆς, ὡς σεβασμὸς πρὸς τὴν προσωπικότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀτόμου, ὡς συναίσθησις εὐθύνης καὶ ὡς ἐργασία καὶ μόχθος πρὸς συνάρτησιν τοῦ ἐκάστοτε παρόντος μετὰ τῆς αἰωνιότητος, ὡς προσπάθεια καὶ ὡς προσευχὴ πρὸς ἐπικράτησιν τῆς δικαίας καὶ σταθερᾶς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πρὸς διασφάλισιν τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας τῶν λαῶν.

Οὕτω νοεῖται ἡ Ἀνάστασις· ὡς θαῦμα τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος, ὅπερ ἐξασφαλίζει εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ὄντως ζωὴν. Οὕτω δὲ πιστεύοντες καὶ νοοῦντες τὴν Ἀνάστασιν, ἀνιστάμενοι καὶ πραγματικῶς ζῶντες, δημιουργοῦμεν τὴν ἀτομικὴν καὶ οἰκογενειακὴν ἡμῶν προκοπὴν, ἀπεργαζόμεθα τὴν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν ἡμῶν πρόοδον καὶ συντελοῦμεν εἰς τὴν ἐπικράτησιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς πίστεως καὶ ἠθικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς ὑπεράνω τῶν χρόνων καὶ τῶν λαῶν. Ἄλλ' εἶθε πάντες νὰ γνωρίσωμεν τὴν δύναμιν ταύτην τῆς Ἀναστάσεως, ὡς γεγονός ἐντὸς ἡμῶν ἐνεργουμένου, διὰ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν εἰς τὰ παθήματα καὶ τὸν θάνατον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1953

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΥΡΡΙΔΩΝ

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

* Ἀνεγνώσθη ἀπὸ τοῦ Ἀμβωνος ἀντὶ κηρύγματος τῆ Κυριακῇ τῆς Ἀναστάσεως.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, Πατριάρχου Ἐγκύκλιος πρὸς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.— Ἐόρτια Γράμματα (ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα).— Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῆ Ἐβδομάδι τοῦ Διδασκάλου.— Τῆς Διδασκαλίας, Ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου.— Ε. Γ. Μ., Ἡ «ἀμαρτωλὴ» τῆς Μ. Τετάρτης.— Μητροπολ. Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναίου, Οἱ ἥρωες τοῦ 21, ἀκατάλυτος δόξα τοῦ ἔθνους.— Μητροπολ. πρώην Λήμνου Βασιλείου, Ὁ Σκύρου Νεόφυτος.— Βασ. Βέλλα, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ ἐνοριακὴ ἀργάνωσις.— Πρωθιερ. Νικ. Π. Παπαδοπούλου, Ὑμνογράφου ἀδελφότητων ὕμνων.— Διακ. Paul Bellester Convalier, Τὸ σχίσμα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Θωμᾶς Ἀκινάτης.— Σοφοκλέους Δ. Δωλῆ, Ἡ περὶ τῆς θέλας τοῦ Χριστοῦ κενώσεως θεωρία. Ἡ προσωπικότης τοῦ Χριστοῦ.— Ἐναγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ἰδέα τοῦ Ὑπερβατικοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Κάρλ Γιάσπερς.— Σταματίου Δελούδα, Ὁ θεσμός τῶν Διακονισσῶν.— Παρατηρήσεων Στήλη: Ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων. Τὸ Ἐ Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον. Ἀδιαμφισβήτητον τεκμήριον. Ἐπαινετὴ ἐμφάνισις. Καὶ ἡ ἄλλη πλευρά. Ἐλπιδοφόρος ἀντίδρασις. Σωτήριος ἐπέμβασις. Τὸ Ραδιόφωνον. Ἐπιβαλλομένη συνεργασία. Χρονικά.— Βιβλιογραφία.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ (*)

Παναγιώτατε καὶ Θεϊότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν σεβασμιώτατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφεὲ καὶ συλλειτουργεῖ ἡμῶν, Κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπὶ τῇ κοσμοσωτηρίῳ εορτῇ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, ἐν ἣ ἐκ τοῦ Τάφου Χριστὸς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος λαμπροφανῶς ἀνέτειλεν, ἐν ἣ χαρὰς τὰ πάντα καὶ φωτὸς πεπληρωται, ἐν ἣ ὁ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθεὶς, τὰς δυνάμεις τοῦ σκότους ἐν παραρησία δειγματίσας καὶ θριαμβεύσας ἐν αὐτῷ, ἐκ τῆς τοῦ θανάτου δουλείας τε καὶ φθορᾶς ἡμᾶς ἐλυτρώσατο, ἐν ταύτῃ τῇ κλητῇ καὶ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ, ἐν ἀγάπῃ τῇ Ὑμετέρᾳ ἐπιποθήτῳ Παναγιότητι κοινωνοῦμεν καὶ νεκρῶς ταύτην περιπυσοῦμενοι, τῷ τῆς Ἐκκλησίας νικητηρίῳ φωνήματι προσαγορευόμεν

Χριστὸς ἀνέστη!

Τοῦτον τὸν νικητήριον παιᾶνα ἡμεῖς τε καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς, ὅ τε ἱεροὶ Κληρὸς καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἐν καρδίᾳ τε καὶ χεῖλεσι φέροντες, δεόμεθα τοῦ ἀναστάντος Νικητοῦ, ἵνα τῷ κόσμῳ, τῷ ὑπὸ τῶν τῆς ἀμαρτίας παθῶν χειμαζομένῳ, δωρῆται τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως ἀφθιτον χαρὰν, τῇ τε Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, τῇ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων ἰδρυμένη, ἐτοιμῶς ἔχειν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀδλῆσαι, καθάπερ δὴ καὶ ἀθλεῖ, καὶ τοῖς ἱερωτάτοις ποιμέσιν αὐτῆς, τοῖς ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος Αὐτοῦ δυναμουμένοις, τὸ νίκος κατὰ τῶν τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀληθείας πολεμίων δυνάμεων.

Καὶ αὖθις τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην καὶ περι-

(*) Ὁμοῖα Γράμματα ἐστάλησαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὁρθοδόξους Πατριάρχας καὶ τοὺς Προέδρους τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

σπούδαστον ἡμῖν Παναγιότητα κατασπαζόμενοι ἐν Χριστῷ ἀναστάντι διατελοῦμεν

τῆς Ὑμετέρας θεοτιμῆτου Παναγιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός

+ Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1953

Η Α. Μ. Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΠΙ Τῆ ΕΒΔΟΜΑΔΙ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Παρόντων πλείστων ἐπισήμων, τὴν 7ην Μαρτίου καὶ ὄραν 12 μεσημβρινὴν ἐν τῇ τιθούσῃ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρθασός», ἐγένετο πανηγυρικὴ εορτὴ τῆς Ἐβδομάδος τοῦ Διδασκάλου. Κατ' αὐτὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυριδῶν εἶπε τὰ ἑξῆς ἀπὸ τοῦ βήματος:

Τὸ ἔθνικόν Ἴδρυμα τοῦ Βασιλέως, μετὰ τῶν ἄλλων ἐξόχων ἔργων αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν χώραν, ἔσχε τὴν ἀγαθὴν ἔμπνευσιν καὶ ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς «Ἐβδομάδος τοῦ Διδασκάλου». Ὁ ἐορτασμός οὗτος, ὡς δικαία ἀναγνωρίζεις τοῦ διδασκαλικοῦ ἔργου, θὰ ἀποτελέσῃ ἀσφαλῶς τὴν ἀφειτηρίαν γενικότερας πρακτικῆς μερίμνης ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἐργάτου, οἷος εἶναι ὁ διδάσκαλος, καὶ τοῦ μεγάλου πνευματικοῦ, κοινωνικοῦ, καὶ ἐθνικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ὁ διδάσκαλος ἐπιτελεῖ.

Ἀπουσιάζοντος δὲ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐκπροσωπῶν τὸ ἔθνικόν Ἴδρυμα κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ὡς Ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ, θεωρῶ ἔμμαντὸν εὐτυχῆ, ὅτι δίδεται εἰς ἐμὲ ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσω πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἔργου του, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου. Τὸ θέμα τοῦτο ἰδιαίτερος μὲ συγκινεῖ, διότι τὸν διδάσκαλον καὶ τὸ ἔργον του, τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, τὰς δυσχερείας καὶ τὰς ἀντιξοότητας, πρὸς τὰς ὁποίας ἀντιπαλαίει, τὰ ἔζησα ἐπὶ μίαν πενηκονταετίαν πιστεύω δὲ ἐν πεποιθήσει καὶ μετ' ἀποδείξεως ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ὁ πρῶτος συντελεστὴς καὶ οἰκοδόμος τῆς πνευματικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ὁ διδάσκαλος.

Ὡς προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔξαιρω τὸ γεγονός τῆς στενῆς συνεργασίας στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐκκλησίας, ἱερέων καὶ διδασκάλων, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἀσκοῦν ἐν ταῦτ' ἀμφοτέρω τὰ λειτουργήματα. Ἡ συνεργασία αὕτη ἀποτελεῖ ἱστορικὴν παράδοσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τε ἐλευθέρου καὶ τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ καὶ συμβολίζει τὴν ἐνότητα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς ἰδέας ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ.

Εἶναι γεγονός, ὅτι τὰ πλείστα τῶν προβλημάτων τῆς λαϊκῆς Παιδείας συνοψίζονται εἰς ἐν μόνον κεντρικὸν καὶ θεμελιῶδες, τὸ τῆς προσωπικότητος, δηλαδὴ τοῦ διδασκάλου. Ἕλλην δὲ διδάσκαλος θὰ εἴπῃ πυρσός, μεταδίδων τὸ φῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τὸ πῦρ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν' ἄλκνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ὁ ὁποῖος φωτίζει ἐν ὄσῳ δαπανᾷ ἐκ τοῦ ἐλαίου του ἄλκνος

κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ρῆσιν «καίόμενος καὶ φαίνων». Διαθέτει ἔξ ἑαυτοῦ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, μεταδίδει τὸν ἐθνουσιασμὸν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλληνοπαίδων, μεταγγίζει ἐκ τῆς καρδίας του τὸ αἷμα τῆς ἑλληνικῆς πίστεως, μεταλαμπαδεύει τὸ πῦρ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἰδανικῶν του, ἐκδαπανᾷ ἑαυτὸν μετὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ παράδειγμά του.

Εἶναι ἀλήθεια, διακηρυχθεῖσα διὰ στόματος σοφῶν παιδαγωγῶν, ὅτι τὸ μέλλον ἐνὸς λαοῦ, ἡ ἀκμὴ ἢ ἡ παρακμὴ του, ἡρτῆται ἐκ τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων. Τὴν πρώτην δὲ ἀγωγὴν εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας θὰ τὴν δώσουν οἱ διδάσκαλοι. Αὐτοὶ θὰ διδάξουν τὰ παιδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τίνας εἶναι τέκνα καὶ τί ὀφείλουν νὰ γίνουν· θὰ τὰ διδάξουν σοφίαν καὶ γνώσιν καὶ θὰ μορφώσουν εἰς αὐτὰ χαρακτῆρα καὶ ἦθος· σοφίαν ἑλληνικὴν καὶ ἦθος χριστιανικόν. Αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη μας καὶ βαρεῖα κληρονομία καὶ τὰ γνωρίσματα τοῦ Γένους μας· εἴμεθα Ἑλληνες—Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι.

Μετὰ τὴν συνείδησιν τῆς ἑλληνικότητος καὶ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, οἱ παλαιοὶ διδάσκαλοι τοῦ Γένους ἐκράτησαν αὐτὸ ἐλεύθερον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας καὶ ἦσαν αὐτὰ αἱ δυνάμεις, διὰ τῶν ὁποίων οἱ Ἑλληνες διέορθεσαν τὰ δεσμά των· δυνάμεις πνευματικαὶ καὶ ἠθικαί, αἱ ὁποῖαι καὶ τοὺς δούλους κάμνουν νὰ αἰσθάνωνται ὅτι εἶναι ἐλεύθεροί· δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἰς καμμίαν μάχην δὲν ἡττῶνται καὶ ἔμπροσθεν εἰς καμμίαν ὑλικὴν ὑπεροχὴν καὶ βίαν δὲν κάμπτονται.

Ἀλλὰ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, δυστυχῶς, τὸ πνεῦμα εἶναι συνδεδεμένον μετὰ τὴν ὕλην, ἡ ψυχὴ μετὰ τὸ σῶμα, ἡ ἐλευθερία μετὰ τὴν ἀνάγκην. Ὁ καλὸς διδάσκαλος, διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον του καὶ φέρῃ εἰς πέραν τὴν ἀποστολὴν του, ὅσον ἐθνουσιώδης, ὅσον ἀρτίως ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένος, ὅσον ἰδεολόγος καὶ ἄν εἶναι, ἔχει ἀνάγκην, ὡς ἄνθρωπος, μιᾶς ὑλικῆς βάσεως· ἔχει ἀνάγκην, τέλος πάντων, τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν ὄρων καὶ προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξασφαλίσουν εἰς αὐτὸν μίαν ἀξιοπρεπῆ ζωὴν καὶ τὴν δυνατότητα μιᾶς ἀποδοτικῆς ἐργασίας.

Πιστεύω, καθὼς εἶπον ἐν ἀρχῇ, ὅτι ὁ ἔορτασμός οὗτος τῆς «Ἑβδομάδος τοῦ Διδασκάλου», ἐνῶ δὲν εἶναι, ὡς θὰ ἔπρεπεν, ἐπιστέγασμα τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίδων μας, θὰ ἀποτελέσῃ, ὅμως, τὴν ἀφρητιαν γενικωτέρας πρακτικῆς ἐκτιμῆσεως καὶ μερίμνης ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἔργου του· ἐκτιμῆσεως ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας καὶ μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας.

Διότι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι, οὔτε εἰς τὴν συνείδησιν τῆς κοινωνίας, οὔτε ὅσον ἔπρεπεν εἰς τὴν φροντίδα τῆς Πολιτείας ὁ διδάσκαλος ἔχει τὴν θέσιν ἐκείνην, ἢ ὁποία δικαίως ἀνήκει εἰς αὐτόν. Ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία πρέπει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν διδάσκαλον τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, ἢ ὁποία ἀνήκει εἰς αὐτόν καὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία πρέπει νὰ ἐκδηλώσῃ ζωηρότερον τὴν μερίμναν καὶ τὸ διαφέρον αὐτῆς πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ τὸ ἔργον του, διότι τοῦτο εἶναι τὸ συμφέρον αὐτῆς καὶ τοῦ ἔθνους.

Μετὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰ ἐπακολούθησαντα δεινά, ἀπὸ τὸν ἐντατικὸν ἀγῶνα τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας, ἔμεινεν ἔξω σχεδὸν ἡ πλευρὰ τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσσεως. Καὶ εἶναι μὲν γεγονός, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλείσεως καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐράνου τούτου ἰκανὰ τὸν ἀριθμὸν διδασκῆρια ἀνηγέρθησαν ἀνά τὴν χώραν, εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δημιουργηθεισῶν τεραστίων ἐλλείψεων, ἀλλὰ αἱ ἐλλείψεις αὗται, ἰδίως εἰς τὴν ὑπαιθρον καὶ δὴ καὶ εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, παραμένουν ἀκόμη μεγάλα, ἀναμένονσαι ἐπιτακτικῶς τὴν μερίμναν τῆς Πολιτείας.

Ἡτύχησα νὰ ζήσω περιοδεύων ἀνά τὴν ὑπαιθρον χώραν ἐπὶ ἡμῖσι αἰῶνος καὶ γνωρίζω καλῶς τὰς δραματικὰς συνθήκας, τὰς τε ὑλικὰς καὶ πνευματικὰς, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζοῦν οἱ ἄνθρωποι, μάλιστα δὲ μετὰ τὸν πόλεμον, καὶ κατανοῶ τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει δι' ἐν χωρίον ἢ ἑλλειψις μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦ Σχολείου. Εἰς πολλὰ χωρία οὔτε σχολεῖον οὔτε ἐκκλησία ὑπάρχει καὶ, ἐπομένως, οὔτε ἐφημέριος οὔτε καὶ διδάσκαλος. Οἱ ἄνθρωποι, ἐξηθλιωμένοι ὑλικῶς, παραμένουν καὶ πνευματικῶς εἰς βαθὺ σκότος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία μετὰ τὸν πόλεμον ἔδωκεν εἰς ἄλλα ἔργα σειρὰν προτεραιότητος καὶ, ἔξ ἀνάγκης, ἀφῆκεν ἔξω τοῦ πραγματικοῦ διαφέροντος αὐτῆς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου ὀρισμένα γεγονότα καὶ καταστάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων καταδεικνύεται ἡ ἀλήθειά τῶν λεγομένων.

Εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, μέχρι πρό τινος, ὑπῆρχον περίπου 1200 κεναὶ ὄργανικαὶ θέσεις, αἵτινες διὰ διαφόρους αἰτίας ἀνήρχοντο εἰς τὴν πραγματικότητα εἰς 3000! Ἐκ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ διετέθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους τεράστια ποσὰ διὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα καὶ ἄλλας ἐπιχειρήσεις, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα στεγάζονται εἰς τοὺς νάρθηκας καὶ τοὺς γυναικωνίτας τῶν ἐκκλησιῶν, εἰς τὰ παρεκκλήσια τῶν νεκροταφείων καὶ εἰς ἀχυροκαλύβας! Ὡσαύτως εἰς νέος διδάσκαλος, τὸ πρῶτον διοριζόμενος, μεταβαίνει εἰς ἐν ἀκριτικὸν χωρίον τῆς ὑπαιθρου· ἐκεῖ εὐρίσκει ἢ δὲν εὐρίσκει διδασκῆριον· ἀλλὰ, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ τοιοῦτο, δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτῷ κατοικία διὰ τὸν διδάσκαλον. Καὶ ὁ νέος διδάσκαλος, ὅστις ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὸ κέντρον γεμῆτος ἐθνουσιασμὸν καὶ πίστιν καὶ μετέβη εἰς τὸ χωρίον ὡς ἐπίσημος καὶ μόνος ἐκπρόσωπος τοῦ Κράτους, ἀναγκάζεται νὰ τοποθετήσῃ τὴν στρωμνὴν του, δι' ἑλλειψιν ἄλλης στέγης, εἰς μίαν ἀποθήκην! Ἡ σημασία, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ πρᾶγμα ἀπὸ ἀπόψεως ψυχολογικῆς διὰ τὸν διδάσκαλον καὶ παιδαγωγικῆς διὰ τοὺς χωρικοὺς καὶ ἢ ἐκ τούτου ζημία εἶναι προφανής.

Ἄλλ' εἶναι ἀκόμη ἐν γεγονός, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ ὑπογραμμίσω καὶ τὸ ὁποῖον μειώνει τὴν προσωπικότητα τοῦ διδασκάλου εἰς τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας, αὐτοῦ δὲ τὴν ψυχὴν ποτίζει μετὰ πικρίαν. Διὰ νὰ διορισθῇ εἰς δημοδιδάσκαλος, νέος 20 ἐτῶν, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀναμένῃ μετὰ τὸς σπουδὰς του 4 καὶ 5 ἔτη, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀναγκάζεται νὰ ζήσῃ,

καμπτόμενος καὶ αὐτὸς καὶ ἡ πτωχὴ τοῦ οἰκογένεια ὑπὸ τὸ βάρος τῆς πενίας, νὰ φθαρῇ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς εἰς ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν προητοίμασεν ἑαυτὸν.

Καὶ θὰ ἠδυνάμην νὰ παραθέσω καὶ ἄλλα πολλὰ γεγονότα καὶ περιστατικά, καταδεικνύοντα τὴν ἔλλειψιν πραγματικῆς μερίμνης πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ τὸ ἔργον του, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκιασθῇ ὁ ἔορτασμός διὰ δυσαρέστων ἐντυπώσεων καὶ συναισθημάτων, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε πιστεύω καὶ πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅλοι, ὅτι, χάρις εἰς τὴν προγραμματισμένην διοίκησιν τῆς ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ διδάσκαλος καὶ τὸ ἔργον του θὰ λάβουν τὴν ἐμπρόπουσαν θέσιν εἰς τὴν συνειδησιν τῆς κοινωνίας καὶ τὴν μέριμναν τῆς Πολιτείας.

Εἰς τὸ πολύμοχθον τοῦτο ἔργον τῆς ἡ Πολιτεία ἔχει, καὶ θὰ ἔχῃ ἀσφαλῶς, μεγαλύτεραν τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Βασιλέων μας. Ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς ἔσπευσε καὶ σπεύδει ἐκάστοτε εἰς τὴν φωνὴν τῆς Βασιλίσσης καὶ πληροὶ τὴν χεῖρά Της. Ἡ Βασίλισσα ἄς πληρώσῃ τὴν χώραν ἀπὸ σχολικὰ κτίρια συγχρονισμένα, ἐξασφαλίζοντα ἀπαραιτήτως στέγην εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ πληροῦντα πάντας τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐχαρίστου καὶ ἀποδοτικῆς διδασκαλίας. Ἄς διαθέσῃ ὅσα δύναται περισσότερα ἐκ τῶν χρημάτων τῶν ἐράνων Αὐτῆς διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοιούτων σχολείων εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας τῆς χώρας, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἐκάστοτε εἰσβολεῖς δὲν ἀναχαιτίζονται διὰ τῶν ὀχρωματικῶν ἔργων, ἀλλὰ διὰ τῆς ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει διὰ τῆς Παιδείας νὰ διατηρῆται ἀσβεστον τὸ Ἕλληνικὸν πῦρ. Ἐν σχολεῖον εἰς ἓνα ἀκριτικὸν χωρίον εἶναι φάρος πολιτισμοῦ καὶ ἐθνικῆς ἐπαλξίς. Ἀλλὰ τὰ ἀκριτικά μας χωρία, οἱ ὄρεινοί μας πληθυσμοί, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὸ πρόχωμα τῆς Φυλῆς καὶ τοῦ Κράτους, στεροῦνται σχολείων, ἐνῶ εἰς τὰς ἐχθρικὰς χώρας, ἐναντι τῶν συνόρων, προβάλλουν σχολεῖα καὶ ἐκκλησίαι μεγαλοπερεῖς. Ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει, ἵνα ὅλα τὰ ἀκριτικά χωρία ἀποκτήσουν σχολεῖον καὶ ἐκκλησίαν.

Ἡ δὲ ἐθνικὴ Κυβέρνησις, ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῆς πρὸς ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐθνικὴν ἀνασυγκρότησιν, ἄς δώσῃ πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ τὸ ἔργον του. Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον εἶναι κατ' ἔξοχὴν σχολεῖον τοῦ Ἔθνους, ἡ δὲ θέσις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς εἰς πᾶσαν χώραν «ἀποτελοῦν τὸν δείκτην τοῦ πολιτισμοῦ καὶ προδιαγράφουν τὴν μορφήν τοῦ μέλλοντος». Ἄς χωρίσῃ τὸν διδάσκαλον ἐκ μέσου τῶν ἄλλων δημοσίων ὑπαλλήλων, διότι ὁ διδάσκαλος δὲν εἶναι ὑπάλληλος, εἶναι λειτουργός. Ἄς θέσῃ αὐτὸν εἰς τὴν αὐτὴν τιμητικὴν θέσιν μετὰ τοῦ ἱερέως, τοῦ ἱερέως μιᾶς πεπολιτισμένης χώρας, διότι εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ ἱερεὺς δὲν ἔχει, δυστυχῶς, τὴν θέσιν, ἡ ὁποία ἀρμόζει εἰς αὐτὸν καὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος. Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ ἱερεὺς εἶναι οἱ μοναδικοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Κράτους εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα χωρία, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται εἰς τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ γράφουν

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ

Κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα, ἱστάμενοι πρὸ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ναοῦ ἐστημένου Σταυροῦ καὶ ἀτενίζοντες πρὸς τὸν ἐπ' αὐτοῦ σταυρωθέντα, ζῶμεν αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς θεολογίας τὸ κέντρον: τὸ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρικὸν πάθος τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὴν διὰ τοῦ σταυρικοῦ Του θανάτου κατάργησιν τοῦ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἁμαρτίας θανάτου. Ὁλόκληρον τὸ περὶ τὸν Σταυρὸν δράμα συνετελέσθη ὡς ἡ κατάληξις τοῦ δέοντος τῆς εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἀποστολῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἦτο, ἤδη, προφητικῶς προεξηγγελμένον, ὅτι «δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι». Κατὰ τὰς ἀφηγή-

καὶ ταῦτα διὰ τῶν παθημάτων καὶ τῶν ἀγῶνων τῶν τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

Τέλος, ὅσοι αἰσθανόμεθα ἑλληνικά, ὅσοι πιστεύομεν χριστιανικά, ὅσοι πιστεύομεν εἰς τὸ μέλλον καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἔθνους, ἄς πιστεύσωμεν εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἔργου του. Ὁ διδάσκαλος εἶναι ἱεροφάντης, εἶναι ἐθναπόστολος. Ἡ κοινωνία, λοιπόν, ἄς τιμῆσῃ τὸν διδάσκαλον, ἡ Πολιτεία ἄς τὸν βοηθήσῃ εἰς τὸ ἔργον του.

Πρὸς ὑμᾶς ἤδη, περαίνων τὸν λόγον, ἀπευθύνομαι, ἀγαπητοὶ διδάσκαλοι. Εἰς τὸ πρόσωπόν σας βλέπω τὰς ἱερὰς καὶ μαρτυρικὰς μορφὰς τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐστάθησαν τὸ στήριγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅταν τὸ φῶς, τὸ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνατείλαν, ἐκλίνε πρὸς τὴν Δύσιν. Ἐγαλουχῆθησαν μετὰ τοῦ λαοῦ, ἐταλαιπωρήθησαν μετὰ τῶν σκλάβων, ἔφαγον μετ' αὐτῶν τὸν πικρὸν ἄρτον τῆς δουλείας καὶ ἦσαν αὐτοί, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κανδήλας παρείχον τὸ φῶς τῆς παιδείας εἰς τὸ ὑπόδουλον Γένος. Αὐτοὶ παρείχον τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, αὐτοὶ διετήρησαν ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑποδούλων καὶ αὐτοὶ παρεσκευάσαν τὴν μεγάλην καὶ ἡρωϊκὴν ἐξέγερσιν τῶν ραγιάδων. Συνεχίσατε, ἀγαπητοὶ διδάσκαλοι, τὸ ἔργον ἐκείνων, πιστεύοντες εἰς τὴν ὑψηλὴν σας ἀποστολήν, πιστεύοντες εἰς τὰ αὐτὰ ἰδανικά, διὰ τῶν ὁποίων διετηρήθη ἐπὶ χιλιετηρίδας καὶ ἐμεγαλοῦργησεν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ. Ὁ ἀγὼν σας εἶναι τραχὺς, ἡ ἀποστολὴ σας εἶναι βαρεῖα, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἔθνους, ἡ ὁποία σᾶς ἀνήκει καὶ τῆς ὁποίας ἐν μέρος ἀπολαμβάνετε σήμερον, εἶναι μεγάλη. Διδάσκαλοι ἀγαπητοί, ἀγωνίεσθε τὸν καλὸν ἀγῶνα. Ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται μαζί σας καὶ εὐλογεῖ τὸν κόπον σας. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα ἐκάλυψαν τὸ τέλος τοῦ λόγου τῆς Α. Μακαριότητος).

σεις πάντων τῶν Εὐαγγελιστῶν, αὐτὸς ὁ Κύριος προέλεγεν εἰς τοὺς μαθητὰς Του τὰ συμβησόμενα, «ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐμοῦ», ὅτι «οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν». Ὁ σκοπὸς τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ πλήρωσις ἐκείνου τοῦ «δεῖ», τὴν πλήρη τοῦ ὁποῦ συντέλεσιν ἐσήμαινε τὸ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα ἐξαγγελθὲν «τετέλεστοι»· συνετελέσθη τὸ δέον, τὸ δι' ὃ ἀπεστάλη ἔργον τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀράτου θείας ἀγάπης.

Ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστὸς εἶναι τὸ κέντρον καὶ ἡ οὐσία τῆς χριστιανικῆς θεολογίας. Τὰ πάθη τοῦ Κυρίου, καθ' ἀπάσας τὰς ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν ἱστορουμένας λεπτομερείας, δὲν ἦσαν φυσικαὶ μόνον δοκιμασίαι, καὶ τὸ γεγονός τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θανάτου Αὐτοῦ δὲν ἦτο μόνον ἐν φυσικὸν γεγονός. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐνέχουν θεμελιώδη δογματικὴν σημασίαν, διότι ἐκφράζουν θεῖον μυστήριον. Ἀτενίζοντες πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ ἀναπολοῦντες τὰ κατὰ τὸ σταυρικὸν Αὐτοῦ πάθος, ἀντιλαμβανόμεθα τὴν ἐν-αὐτοῖς παρουσίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγονός τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ πάθους τοῦ Θεανθρώπου δὲν ἐξαντλεῖται διὰ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ ἀπλῶς ὡς ἱστορικοῦ, διότι εἶναι κυρίως ὀντολογικὸν γεγονός, εἶναι μία ἐκφρασις τοῦ εἶναι, ἴδιος τρόπος τοῦ εἶναι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τῶν σταυρικῶν Του παθῶν καὶ ἐντὸς αὐτῶν ὁ Χριστὸς ἐμφανίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν κόσμον ὡς Σωτῆρα αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἐνατένισις, λοιπόν, τοῦ φυσικοῦ Σταυροῦ εἶναι ἐνόρασις τοῦ τί ἐπραγματοποιήθη δι' αὐτοῦ, τοῦ τί εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Βλέπομεν αὐτὸν λυτροῦντα καὶ σώζοντα ἡμᾶς. Ἀτενίζομεν τὸν Χριστὸν ὡς Ἀγάπην, τὴν ἐν αὐτοθυσίᾳ λυτροῦσαν θεῖαν Ἀγάπην. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ λυτρούμενοι καὶ σωζόμενοι, συμμετέχομεν καὶ ἡμεῖς τοῦ Σταυροῦ ὡς μέτοχοι τῶν ἀξίων αὐτοῦ καὶ τῶν εὐεργετημάτων τοῦ ἐπ' αὐτοῦ θνήσκοντος μεθ' ὅλων τῶν διὰ τῆς Ἀναστάσεως χαροποιῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ σταυρικοῦ θανάτου. Εἰς τὸν θάνατον τοῦτον τοῦ Χριστοῦ βαπτίζομεθα, ἀναγεννώμενοι εἰς τὴν ζωὴν τῆς σωτηρίας καὶ χάριτος, ἀφοῦ προεσφραγίσθημεν διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ πόνου καὶ τῆς δοκιμασίας.

Βαθεῖα εἶναι ἡ σταυρικὴ θεολογία καὶ σπουδαιοτάτη ἡ σημασία της, ὅτι «ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε», δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον ὁ Σταυρὸς ἔπεισε τὸν ὑπὲρ τῆς περιτομῆς σφατιζόμενον Σαῦλον νὰ σφάττεται καὶ ν' ἀποθνήσκῃ ὡς Παῦλος ὑπὲρ τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ νὰ λέγῃ πρὸς τοὺς Κορινθίους, ὅτι «οὐκ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἔσταυρωμένον», διότι ὁ Σταυρὸς ἤγαγεν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ἐπὲρ λόγον ἐστὶν ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, «τὸ εἰς τὸν σταυρωθέντα πιστεῦν οὐ δεῖται λογισμῶν, ἀλλὰ πίστεως, ὅτι ὑπὲρ λόγον ἐστίν».

Ἄμεσον ἐπακολούθημα τοῦ Σταυροῦ ἐγένετο ἡ Ἀνάστασις ἢ κατὰ τοῦ θανάτου νίκη τοῦ πάθους, συνεπεία τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ λέγωμεν μετὰ τοῦ ἀποστόλου «ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν». Μετὰ τὸ πάθος, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ αἰωνία ζωὴ. Ἡ κορύφωσις τῆς σταυρικῆς θεολογίας.

Η "ΑΜΑΡΤΩΛΗ,, ΤΗΣ Μ. ΤΕΤΑΡΤΗΣ

Ἡ ἀκολουθία τῆς Μεγ. Τετάρτης, ἧς ὁ Ὅρθρος ψάλλεται ἤδη τῇ ἑσπέρᾳ τῆς Μεγ. Τρίτης, εἶναι ἀφιερωμένη, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν «τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρον πόρνης γυναικὸς μνειάν», με τὴν δικαιολογίαν, «ὅτι πρὸ τοῦ σωτηρίου πάθους μικρὸν τοῦτο γέγονεν», ὡς ἐν τῷ ὑπομνήματι τοῦ Συναξαρίου σημειοῦται, λέγει δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ὁ πρὸ τοῦ Συναξαρίου στίχος, ὅτι

Γυνὴ βαλοῦσα σῶματι Χριστοῦ μύρον
τὴν Νικοδήμου προῦλαβε μνηναλόν,

κατ' ἐφαρμογὴν, προφανῶς, τῶν παρὰ Ματθαίῳ (κατ' 12) λόγων τοῦ Κυρίου: «Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν».

Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀκολουθίας ταύτης τῆς Μεγ. Τετάρτης, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενα γεγονότα, δὲν εἶναι ἴσως ἄσκοποι διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἔχουν σαφεστέραν ταύτης ἱστορικὴν ἀντίληψιν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐαγγελικῶν μας πηγῶν.

α'.

Δύο εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου, καθ' ἃ σημειοῦται ὑπὸ τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν κρίσις Τουτοῦ διὰ μύρου ὑπὸ γυναικῶν, ἐπιθυμουσῶν νὰ ἐκφράσωσι τὴν πρὸς Αὐτὸν εὐλαβῆ των ἀφοσίωσιν. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (ζ' 36—50), ὡς συμβᾶν ἐν Καπερναοὺμ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνός τινος «Φαρισαίου», φιλοξενήσαντος τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπου γυνὴ τις

«πόρνη» ἦτο ἡ ἡρωὺς τοῦ ἐπεισοδίου· τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Κυρίου. Τὸ δεύτερον ἀναφέρεται ὑπὸ μὲν τῶν εὐαγγελιστῶν Ματθαίου (κστ' 6—16) καὶ Μάρκου (ιδ' 3—11) ὄλιγον πρὸ τοῦ τελευταίου Πάσχα τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου, ὡς συμβάν ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ «Σίμωνος τοῦ λεπροῦ», ὑπὸ δὲ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (ιβ' 1—11) λεπτομερέστερον καθορίζεται ὁ χρόνος τοῦ δευτέρου τούτου περιστατικοῦ, ὡς συμβάντος «πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα», καὶ κατονομάζεται ὡς ἡρωὺς τούτου ἡ Μαρία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, ἣτις μᾶς εἶναι γνωστὴ καὶ ἄλλοθεν διὰ τὴν πρὸς τὸν Κύριον ἀφοσίωσίν της καὶ διὰ τὴν βαθεῖαν πνευματικὴν της διάθεσιν, ἣν Ἐκεῖνος πολὺ ἐξέτιμα (Προβλ. Λουκ. ι' 38—42).

Εἰς ἀμφοτέρωτα ταῦτα τὰ περιστατικὰ σημειοῦται σκανδαλισμὸς τῶν παριστιμένων, οἵτινες εἶναι διάφοροι καὶ ἐκ διαφόρων ὁρμῶνται λόγων εἰς τὰς διαφόρους εὐαγγελικὰς ἀφηγήσεις. Εἰς τὸ ἐν Καπερναοῦμ ἐπεισόδιον, καθ' ὃ ἡ πόρνη ἤλειψε διὰ τοῦ μύρου τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταφιλοῦσα καὶ βρέχουσα αὐτοὺς διὰ τῶν δακρῶν της καὶ σπογγίζουσα διὰ τῆς κόμης της, ἐσκανδαλίσθη ἐνδομύχως ὁ φιλοξενῶν τὸν Κύριον Φαρισαῖος, διότι «οὗτος εἶ ἦν προφήτης, ἐγένωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνή, ἣτις ἀπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστὶ» (Λουκ. ι' 39), χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν σκέψιν του, ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ὑπῆρξεν ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἔλεγχος τῆς ὑπεροφίας τοῦ Φαρισαίου καὶ ἡ πρὸς τὴν μετανοήσασαν, προφανῶς, ἁμαρτωλὴν παραχώρησις τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν της. Εἰς τὸ ἐν Βηθανίᾳ ἐπεισόδιον ὑπὸ μὲν τοῦ Ματθαίου (κστ' 8—9) ἀναφέρεται, ὅτι «οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν» διὰ τὴν ἄσκοπον δαπάνην τῆς ἀξίας τοῦ μύρου, ὑπὸ δὲ τοῦ Μάρκου (ιδ' 4—5) σημειοῦται, ὅτι «ἦσαν τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς» καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου (ιβ' 4—7) καθορίζεται ὅτι ὁ ἀγανακτῆσας ἦτο «εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι» καὶ ἀποκαλύπτεται, ἐπὶ πλέον, ὅτι οὗτος, κρατῶν «τὸ γλωσσόκομον, ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν ὑπερ τῶν πτωχῶν πώλησιν τοῦ μύρου, «οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελλεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν. . . καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζε».

Ἀμφοτέροι οἱ συνοπτικοί, τέλος, τοποθετοῦν τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἀπόφασιν τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν μετὰ τῶν ἀρχιερέων προδοτικὴν συμφωνίαν ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο καὶ τὴν κατ' αὐτὸ ὑπεράσπισιν ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῆς διὰ τῶν ἐπικρίσεων ἐνοχληθείσης γυναικὸς τῆς Βηθανίας (Ματθ. κστ' 14—16, Μάρκ. ιδ' 10—11). Ἡ γυνὴ δὲ αὕτη, μὴ ἀναφερομένη ὡς ἁμαρτωλὴ ὑπὸ τῶν δύο Συνοπτικῶν, εἶναι κατὰ τὸν Ἰωάννην, ὡς εἶδομεν, ἡ Μαρία ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη γυνή, ἣτις ἤλειψε διὰ μύρου τὸν Κύριον, ἡ ὑπὸ τῶν τριῶν εὐαγγελιστῶν ἀναφερομένη, καὶ δὴ καὶ ὡς ἡ Μαρία ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου κατονομαζομένη, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχη σχέσιν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ ἀναφερομένην ἀνώνυμον «πόρνην» τῆς

Καπερναοῦμ, ἣτις πάλιν ὄλως ἀβασίμως καὶ αὐθαιρέτως ἐταυτίσθη πρὸς τὴν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν, ἔνεκα, ἴσως, τοῦ ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἀναφέρεται αὕτη ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ (Λουκ. η' 2), εὐθὺς μετὰ τὸ περιστατικὸν τῆς μετανοήσεως, ὡς ἀνωτέρω, ἁμαρτωλῆς τῆς Καπερναοῦμ, ὡς μία τῶν ὑπὸ τοῦ Κυρίου «τεθεραπευμένων» γυναικῶν, «ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθη».

β'.

Παρὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστόν, καὶ δύο ἕτεροι γνώμαι περὶ τῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀναφερομένων ὡς ἀλειψασῶν τὸν Κύριον μύρω γυναικῶν. Κατὰ τοὺς μὲν, εἶναι τρεῖς αἱ τὸν Κύριον ἀλείψασα μύρω, ἦτοι: α') ἡ παρὰ τῷ Λουκᾶ ἁμαρτωλὴ τῆς Καπερναοῦμ, β') ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου κατονομαζομένη Μαρία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, «βίον ἔχουσα σεμνόν», καὶ γ') ἡ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου καὶ ὑπὸ τοῦ Μάρκου ἀναφερομένη. Κατ' ἄλλους δὲ πρόκειται περὶ δύο γυναικῶν, ἐξ ὧν ἡ μία εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν τριῶν Συνοπτικῶν ἀνώνυμος ἀναφερομένη καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου κατονομαζομένη Μαρία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου.

Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἐκδοχὴν, ἡ παρὰ Ματθαίου καὶ Μάρκου «γυνὴ τις» τῆς Βηθανίας συνταντίζεται πρὸς τὴν παρὰ τῷ Λουκᾶ «πόρνην» τῆς Καπερναοῦμ. Τὴν ἐκδοχὴν δὲ ταύτην παραδέχεται καὶ ὁ Ἰ. Χρυσόστομος, καὶ διὰ τοῦτο, προφανῶς, ἀπέτελεσεν αὕτη καὶ τὴν βάσιν τῆς συνθέσεως τῆς ἀκολουθίας τῆς Μεγ. Τετάρτης, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν, τὸ δεύτερον μόλις ἔτος τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου συμβάν ἐν Καπερναοῦμ ἐπεισόδιον τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικὸς συνταντίζεται πρὸς τὸ κατὰ τοὺς δύο ἄλλους Συνοπτικοὺς ἐν Βηθανίᾳ μικρὸν πρὸ τοῦ τελευταίου Πάσχα, συμβάν παρόμοιον γεγονός, ὅτε καὶ συνέβησαν ἡ τε περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ μύρου συζήτησις καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα περὶ τῆς προδοσίας ἀπόφασιν τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ μετὰ τῶν ἀρχιερέων προδοτικὴ τούτου κατὰ τοῦ Διδασκάλου συμφωνία.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ τοποθέτησις τῆς μνείας «τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω πόρνης γυναικὸς» ἐν τῇ μεγάλῃ Ἑβδομαδί, καὶ δὴ κατὰ τὴν Μεγ. Τετάρτην, ἦτοι τὴν προτεραίαν τοῦ τῆς Μεγ. Πέμπτης ἀγομένου ἑορτασμοῦ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, καὶ ἡ διὰ τὴν θ. Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων τῆς ἡμέρας ταύτης προτίμησις τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς τοῦ Ματθαίου (ιστ' 6-16), καίτοι ἡ ἐν αὐτῇ ἀναφερομένη γυνὴ δὲν καθορίζεται ὡς «πόρνη», ὡς συμβαίνει παρὰ τῷ Λουκᾶ. Ἡ οὕτω λειτουργικῶς προτιμηθεῖσα εὐαγγελικὴ αὕτη περικοπὴ τοῦ Ματθαίου ἀπέτελεσεν, ὡς εἶκός, καὶ τὴν πηγὴν τῆς ἐμπνεύσεως τῆς διὰ τὴν ἀκολουθίαν ταύτην ἱερᾶς ἁσματογραφίας, ἐν ἣ ἡ ποίησις εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παραλληλίσῃ τοῦ μαθητοῦ τὴν προδοσίαν πρὸς τὴν μετάνοιαν τῆς ἁμαρτωλῆς καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὰς ζωηρὰς ἐκείνας ἀντιθέσεις τῶν ἐπομένων «Στιχηρῶν τῶν Αἰῶνων»:

«Ὅτε ἡ ἁμαρτωλὸς προσέφερε τὸ μύρον, τότε ὁ μαθητὴς συνεφάνει τοῖς παρανόμοις· ἡ μὲν ἔχειρε, κενούσα τὸ πολῦτιμον,

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ 21, ΑΚΑΤΑΛΥΤΟΣ ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ ἑορτῇ τῆς 25 Μαρτίου.

Ἡ πορεία τῆς Ἱστορίας εἶναι τραγική. Δὲν καθορίζεται μόνον ἀπὸ τὸ ἔξωθεν περιβάλλον, δὲν ἀρκοῦν οἱ οἰκονομικοὶ λόγοι νὰ τὴν κατευθύνουν. Εἶναι καὶ αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις τῶν λαῶν, ὡς βιώματα καὶ ἐμπειρία τῶν γενεῶν, ποὺ βαρύνουν εἰς τὴν πορείαν τῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὴν πνευματικὴν σταδιοδρομίαν ἑνὸς ἐκάστου καὶ ὄλων ὁμοῦ

ὁ δὲ ἔσπευδε πωλήσαι τὸν ἀτίμητον
αὐτὴ τὸν Δεσπότην ἐπεγίνωσκεν,
οὗτος τοῦ Δεσπότην ἐχωρίζετο
αὐτὴ ἠλευθεροῦτο, καὶ ὁ Ἰούδας
δοῦλος ἐγεγόνει τοῦ ἐχθροῦ.
Δεινὴ ἡ ραθυμία! μεγάλη ἡ μετάνοια!
ἦν μοι δώρησαι. Σωτήρ, ὁ παθῶν ὑπὲρ ἡμῶν,
καὶ σώσον ἡμᾶς.

Ἦ τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος!
ἐθεώρει τὴν πόρνην φιλοῦσαν τὰ ἴχνη,
καὶ ἐσκέπτετο δόλω τῆς προδοσίας τὸ φίλημα·
ἐκείνη τοὺς πλοκάμους διέλυσε,
καὶ οὗτος τῷ θυμῷ ἐδουλοῦτο·
φέρων, ἀντὶ μύρου, τὴν δυσώδη κακίαν·
φθόνος γὰρ οὐκ οἶδε προτιμᾶν τὸ συμφέρον.
Ἦ τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος!
Ἄψ' ἦς ῥῶσαι, ὁ Θεὸς, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦπλωσεν ἡ πόρνη
τὰς τρίχας Σοὶ τῷ Δεσπότη·
ἦπλωσεν Ἰούδας
τὰς χεῖρας τοῖς παρανόμοις·
ἡ μὲν λαβεῖν τὴν ἀφροίτη,
ὁ δὲ λαβεῖν ἀργύρια.
Δι' ὃ Σοὶ βοῶμεν, τῷ πραθέντι
καὶ ἠλευθερώσαντι ἡμᾶς·
Κύριε, δόξα Σοι.

Εἰς τὰ πλεῖστα ὁμως τῶν ἱερῶν ἀσμάτων τῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀκολουθίας δὲν παρατηρεῖται ἡ ἀνωτέρω σύγχυσις, ἀλλὰ χωριστὰ ὑμνεῖται ἡ μετάνοια τῆς ἀμαρτωλῆς καὶ χωριστὰ ἐλέγχεται ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα, τῶν ἱερῶν μελωδῶν ἐχόντων, ὡς φαίνεται, σαφῆ τὴν συνείδησιν τῆς μετὰ τῶν δύο γεγονότων τοπικῆς καὶ χρονικῆς ἀποστάσεως, περὶ ἧς ἀρκετὰ ἤδη ἐλέχθησαν ἀνωτέρω.

Ἡ καθαρότης αὐτῆ τῆς ἱστορικῆς ἀντιλήψεως διαφαίνεται καὶ εἰς τὸ περίφημον «Τροπᾶριον τῆς Κασσιανῆς», ἐνθα οὐδεὶς περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα γίνεται λόγος. Ἀλλὰ καὶ ἡ σεμνὴ τοῦ ἀριστοουργήματος τούτου ποιήτρια δεινῆς ἔτυχε, δυστυχῶς, παρεξηγήσεως παρὰ πολλοῖς ἐκ τῶν ἀγνοούντων τὰ πράγματα, ὑπὸ τῶν ὁποίων νομίζεται, ὅτι ἡ «ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περισούσα γυνή» εἶναι, τάχα, αὐτὴ ἡ Κασσιανή, τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν ἀφθονον τροφήν εἰς τὴν ἀχαλίνωτον φαντασίαν τῶν λαϊκῶν μυθιστοριογράφων, ὡς συνέβη καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς «σεμνήν» ὑμνουμένην Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν, ἧτις οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰς τὴν μετανοήσαν ἀμαρτωλὴν ἀφιερωμένης ἀκολουθίας τῆς Μεγ. Τετάρτης.

E. Γ. Μ.

ὡς ὠργανωμένης, ὡς συντεταγμένης ομάδος, ὡς Ἔθνος, εἶναι ἡ ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ πνευμά μου, εἶναι τὸ πρόσωπόν μου. Διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὡς ζωὴ, ἡ ἐλευθερία ἐκδηλοῦται ὡς δημιουργικὴ δύναμις, ὡς ἀγὼν, ὡς πάλη κατὰ τοῦ κακοῦ, κατὰ τοῦ ψεύδους, κατὰ τῆς βίας, κατὰ τῆς τυραννίας, διότι μόνον ἔτσι βιοῦται ἡ ἐλευθερία ὡς ἀξιοπρέπεια ἀνθρωπίνη, ὡς ἐθνικὴ τιμὴ, ὡς εἰκὼν Θεοῦ. Ἡ ἐλευθερία, διὰ νὰ γίνῃ δικαιοσύνη, διὰ νὰ γίνῃ ἀλληλεγγύη καὶ ἀγάπη καὶ ἐκουσία θυσία χάριν τῶν πολλῶν, διὰ νὰ διατυπωθοῦν τὰ σκιρτήματά τῆς εἰς θεσμούς, εἰς πειθαρχίας ἐκουσίας, εἰς τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη τῶν λαῶν, πρέπει νὰ διέλθῃ διὰ πόνων καὶ σταυρῶν. Ὑπάρχει ἕνας βαθὺς μυστικὸς νόμος τοῦ πνεύματος, κατὰ τὸν ὁποῖον, διὰ νὰ θριαμβεύσουν οἱ παλμοὶ του, πρέπει νὰ σταυρωθοῦν οἱ ἐγωῖσμοί μου, νὰ φωτισθοῦν τὰ ἔνστικτά μου, ποὺ συντηροῦν καὶ διαιωνίζουν τὴν ζωὴν, καὶ νὰ μεταβληθοῦν εἰς ἀγάπην, εἰς θυσίας συνεχεῖς, αἱ ὁποῖαι κορυφοῦνται ὅταν ἐπέρχονται ὡς κρίσιμοι στιγμαὶ τῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 21 ἐπέρασε ἀπὸ τραγικότητος, ἀλλὰ καὶ δόξας, ποὺ κατέπληξαν ὅλον τὸν κόσμον. Μία ἱστορικὴ φυλὴ, τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ποὺ ἔχει σημειώσει λαμπρὰ καὶ φωτεινὰς σελίδας τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐντὸς καθεστῶτων δουλείας καὶ καταναγκασμοῦ. Ἡ ἀξιοπρέπεια του, τὴν ὁποῖαν ἀνεστήλωνεν μέσα εἰς τὴν συνείδησίν του οἱ θεοὶ του εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ πρὸ παντὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν Θεὸς τῆς Ἱστορίας του, ποὺ ἦτο ὁ Κύριος Ἰησοῦς, τοῦ ὑπηγόρευον τὴν ζωὴν του ὡς χρέος. Ἡ προσωπικότης ἑνὸς ἐκάστου καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ Ἔθνος ἀνεύρισκον τὸν ἑαυτὸν τῶν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Ἐκεῖνος ἦτο ἡ πηγὴ τῶν ἐμπνευσεῶν του, τῶν ὑψηλῶν ἀναζητήσεών του. Ὅλο τὸ Βυζάντιον, ποὺ ἦτο ἡ σύνθεσις τῶν πολιτισμῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὡς σοφίας καὶ γνώσεως καὶ ὠραιότητος, τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ὡς τάξεως, καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς ἐκουσίας θυσίας τοῦ ἑνὸς χάριν τῶν πολλῶν, εἶχε διαμορφώσει ἕνα πολιτισμόν, τοῦ ὁποῖου ὁ ἀντίπαλος ἐμφανίζεται ὡς γενικὸς κανὼν τῆς ὅλης ζωῆς τοῦ Ἔθνος.

Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἡμῶν διὰ τῆς γενναίας ἀντιτάσεώς των κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς ἀσιατικῶν ὀρδῶν πρὸς ἐκπόρθησιν καὶ διάλυσιν τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως διὰ τῶν ἱστορικῶν μαχῶν τοῦ Μαραθῶνος, τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῶν Πλαταιῶν, συνετρίβησαν αἱ χιλιάδες τῶν στρατιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐσώθη ἡ ἐλευθερία τοῦ εὐγενοῦς Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἦνθησεν εἰς σοφίαν καὶ γνώσιν καὶ μεγάλην τέχνην καὶ ποίησιν, εἰς δημοκρατικούς θεσμούς, εἰς πνευματικὰ ἔργα, ποὺ παραμένουν μνημεῖα αἰώνιου φωτισμοῦ καὶ δόξης ὄλων τῶν ἐλευθέρων λαῶν τῆς γῆς, ἔτσι καὶ τὸ Βυζάντιον μετὰ τὴν χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν του ἐνεφανίσθη ἐντὸς τῆς Ἱστορίας ὡς θριαμβεύουσα Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὡς ἕνας λάμπων πολιτισμὸς ἀναμέσον τῶν λαῶν τῆς γῆς. Ἐντὸς τῆς Βυζαντινῆς Βασιλείας ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια ἐξυπηρετεῖτο καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν σοφίαν καὶ γνώσιν καὶ

ἀπὸ τὸ Κράτος ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Αὐτοκρατόρων, τῶν Στρατηγῶν καὶ ὅλης τῆς πολιτειακῆς καὶ στρατιωτικῆς Ἱεραρχίας. Οὕτω, ἐθεμελιώθη ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πνευματικὴ πορεία τοῦ κόσμου. Ἐπὶ χίλια χρόνια ἐπάλαιεν ἡ Βυζαντινὴ Βασιλεία κατὰ ἀξέστων καὶ βαρβάρων φυλῶν καὶ οἱ ἀγῶνες τῆς ἔσφον τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς ἀπὸ πλήρη καταστροφῆν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐβυθίζοντο, ἐὰν τὸ Βυζάντιον, καθ' ὁμοιότητα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἐξουδετέρωνε διὰ σκληρῶν καὶ ἀδιαλείπτων πολέμων, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ὑπεριμάχου Στρατηγοῦ, πάσας τὰς ἐξ Ἀνατολῶν ἐπιθέσεις ἀπολιτίστων ὀρδῶν.

Καὶ ἡ μορφή καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ Βυζαντίου ἦσαν ὅπως ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἡ κοσμοθεωρία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐνεπνέοντο ὁ λαὸς καὶ οἱ ἄρχοντές του, ἦτο, ὡς ἐλέχθη, ἡ χριστιανικὴ, ἀλλὰ τὰ σχήματα καὶ οἱ ρυθμοί, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ ἐλευθερία ὡς πίστις ἐξέχεε τὰς δημιουργίας τῆς, ἦσαν ἑλληνικοί. Ὁ Χριστὸς ἦτο τὸ πνευματικὸν βάθος καὶ ἡ πηγὴ ἐμπνεύσεων καὶ δημιουργιῶν ἡ τέχνη εἰς ὅλας τὰς μορφάς τῆς ἐξέφραζε τὸ δόγμα, τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικὴν ἀλήθειαν, τὸν προσανατολισμὸν πρὸς τὸν Αὐτρωτὴν, πρὸς τὴν Θεανδρικήν προσωπικότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία λατρεία εἰς μίαν μεγαλειώδη ἑλληνικὴν ποίησιν ἐθέλγε καὶ συνεχίνει βαθύτατα τὴν ὀρθόδοξον ψυχὴν τοῦ Λαοῦ. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ναῶν, ἀπὸ τοῦ μνημειώδους ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας μέχρι τῶν ἀναλόγων εὐκτηρίων οἰκῶν τῶν χωριῶν, ἐχαρακτηρίζετο ἀπὸ μίαν ἀρμονίαν, ὅπου ὅλη ἡ σύνθεσις καὶ ἡ διάταξις τῶν ἐπὶ μέρους ἐκυριαρχεῖτο ἀπὸ ἓνα ἀπλετον χαροποιὸν φῶς, ποὺ διέθετε τὸ ἐκκλησίασμα καὶ τὸ ἐστήριζεν εἰς τὴν πίστιν του, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐλπίδος του πρὸς λύτρωσιν, εἰς τὴν στερέωσιν τῶν μυστικῶν του δεσμῶν πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ὡς δικαιοσύνη καὶ ἀγάπη διήλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἐθριάμβευσεν ὡς αἰωνία ὄντολογικὴ ἀξία. Ἐντὸς τῆς Ἀναστάσεως βεβαιοῦται ἡ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου καὶ ἀναδεικνύεται ὁ ἄνθρωπος ὡς ὑπερτάτη καὶ αἰωνία καὶ ἀκατάλυτος ὑπαρξις. Αὐτὴ ἡ γραμμὴ τῆς ζωῆς, αὐτὴ ἡ πνευματικὴ πορεία τῆς Ἱστορίας ἐνεβάθυνε τὴν συνείδησιν τοῦ Ἔθνους καὶ τὸ ὠδηγοῦσεν εἰς ἔργα πολιτισμοῦ, εἰς δημιουργίας θεσμῶν καὶ νόμων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνυποῦτο ἡ γυναῖκα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τῆς ἀξιοπρέπειαν καὶ ἡ οἰκογένεια μετεβάλλετο εἰς μίαν ἐστίαν ἀμοιβαίων θυσιῶν τῶν μελῶν τῆς, εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ἀκλόνητα θεμέλια τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους.

Καί, ἐὰν ὕστερον ἀπὸ ἀγῶνας χιλιῶν ἐτῶν ἐκάμφθη ἡ Βυζαντινὴ Βασιλεία καὶ ἔπεσε, δὲν ἔσβησεν ὁμως ὡς πνεῦμα, ὡς ἰδέα, ὡς πνευματικὴ παράδοσις. Ὁ ἡρωϊκὸς θάνατος τοῦ μάρτυρος Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου συνεκίνησε βαθύτατα τὸ Ἔθνος καὶ ἐχάραξεν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν ζωηρὰν εἰκόνα τῆς Βυζαντινῆς Βασιλείας ὡς μεγάλης Ἑλληνικῆς κληρονομίας. Καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους ἐντὸς τῶν ἁμαρτιῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς θείας τῆς λατρείας καὶ τῶν μυστηρίων τῆς, ἐντὸς τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς

εἰς τὸ δόγμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ τῆς, διετήρησε διὰ μέσου τῶν αἰῶνων τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, τῆς ἐπανακτῆσεως τῆς ἀπολεσθείσης Βασιλείας.

Καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα, ἐξηγέρθη σύσσωμον τὸ Ἔθνος, διὰ νὰ ἀποσεισῆ τὰ δεσμά τῆς δουλείας. Ἡ ἐπανάστασις του συνετάραξε τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ τοὺς Ἡγεμονικοὺς οἴκους τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ συγχρόνως συνεκίνησε βαθύτατα καὶ ἐξέχοντας σοφοὺς καὶ λογίους, λάτρεις τῆς ἐλευθερίας, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ γίνουν συμπαραστάται τοῦ ἀγῶνος του καὶ τῶν δικαίων διεκδικησέων του. Ἡ διεξαγωγὴ τοῦ ἀγῶνος ὑπῆρξε μακρὰ καὶ τραγεῖα. Αἱ ἐκατόμβαι, ὅμως, τῶν θυσιῶν Πατριαρχῶν, Ἀρχιερέων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ πλήθους λαοῦ, οἱ ἥρωισμοὶ τῶν Καπετανίων καὶ τῶν Ἡγετῶν τῆς Ἐπανάστασεως, ὑπεχρέωσαν τὴν ὑπολογιστικὴν Διπλωματίαν νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς Διεθνῆς Συμβούλιον τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ νὰ δεχθῆ τὸν σχηματισμὸν ἐλευθέρας Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία, ὅμως, μόνον ὡς προεικόνισμα τῆς ἀπολεσθείσης Βυζαντινῆς Βασιλείας ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ. Ἀδικαίωτοι παρέμειναν οἱ ἀγῶνες καὶ ἀνικανοποίητοι αἱ ἐλπίδες τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως. Οἱ παλμοὶ τοῦ Ἔθνους, ὡς ὀραματισμοὶ πολιτικῆς ὀλοκλήσεως, μετεδίδοντο ὡς πολῦτιμοι κληρονομίαι εἰς τὰς μελλούσας γενεάς. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ Βυζαντινὴ παράδοσις εἶναι ἡ συνέχουσα καὶ παιδαγωγοῦσα τὸ Ἔθνος καὶ ἡ καθοδηγοῦσα αὐτὸ εἰς τὴν ἱστορικὴν του σταδιοδρομίαν.

Καὶ τώρα, νεαὶ διεθνεῖς συνθήκαι χαράσσουσι τὴν ὁδὸν συνεννοήσεως καὶ μετὰ τὴν γείτονα Ἐπικράτειαν καὶ μετὰ ἄλλους Βαλκανικοὺς καὶ Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς. Οἱ κοῖλοι ἀπὸ Βορρᾶ κίνδυνοι ἀφ' ἑνός, καὶ αἱ ἐκ τῆς προόδου τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ δημιουργηθεῖσαι νεαὶ σχέσεις τῶν Ἐθνῶν ἀφ' ἑτέρου, ἐγέννησαν νέους προσανατολισμοὺς καὶ νέας ἐπιδιώξεις εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν ζωῶν. Προσπάθειαι καταβάλλονται πρὸς σχηματισμὸν νέων πολιτειακῶν μορφῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων νὰ καταστή δυνατὸν νὰ ἀσφαλισθῶν αἱ ἐλευθερίαι τῶν ἐλευθέρων Ἐθνῶν, νὰ δικαιωθῶν οἱ μόχθοι των, οἱ ἰδρωτῆς των καὶ νὰ ρυθμισθῶν αἱ οἰκονομίαι των κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ἀποτελοῦν αἰτίας πολεμικῶν συρράξεων, ποὺ ἀπειλοῦν σήμερον μετὰ τὰ νέα τρομερὰ ὄπλα τὴν καταστροφὴν ὅλου τοῦ κόσμου. Ἐν τούτοις, τὰ ἔθνη δὲν πρόκειται νὰ χάσουν τὴν σφραγίδα τῆς διανοήσεώς των, τὴν ἰδιόζουσαν προσωπικότητά των, τὴν ὁποίαν ἡ γεωγραφικὴ των θέσις καὶ ἡ ἱστορικὴ των παράδοσις χαράσσουσι εἰς τὴν ψυχὴν των κατὰ τρόπον ἀνεξάλειπτον, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ κόσμου. Ἄλλ' αἱ σημεριναὶ ἐπιτακτικαὶ ἀνάγκαι τῆς ἐπιβιώσεως τῶν λαῶν τοὺς προσανατολίζουν εἰς θεσμοὺς διοικήσεως παγκοσμίου χαρακτήρος. Οἰαδήποτε μορφή διεθνοῦς διοικήσεως καὶ ἂν ἐπιτευχθῆ, δὲν θὰ παύσουν νὰ συγκινοῦν τοὺς λαοὺς ἡ Ἱστορία των, αἱ ἡρωϊκαὶ θυσίαι τῶν προγόνων των, τὸ ἠθικὸν των μεγαλείον, αἱ πνευματικαὶ των δημιουργίαι. Οἱ Μάρτυρες καὶ οἱ Ἥρωες, ποὺ γί-

νονται ὀλοκαυτώματα ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, ὑπὲρ τοῦ δικαίου, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι πηγαὶ ἐμπνεύσεως καὶ μεγάλοι καθοδηγοὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν λαῶν. Οἱ ἥρωες τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21 θὰ εἶναι πάντοτε αἱ ἄσβεστοι λαμπάδες, ποὺ θὰ φωτίζουν αἰωνίως τὰς συγχρόνους καὶ τὰς μελλούσας γενεάς τῶν Ἑλλήνων, θὰ παραμένουν ἐντὸς τῆς Ἱστορίας ὡς μία ἀπὸ τὰς ἀκαταλύτους δόξας τοῦ Ἔθνους.

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ο ΣΚΥΡΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Εἰς τὴν πλειάδα τῶν διαπρεπῶν τῆς Ἐπισκοπῆς Σκύρου Ἀρχιερέων, ἐξέχουσιν κατέχει θέσιν ὁ Νεόφυτος, ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτῆς, ἀρχομένου τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, εἰς διαδοχὴν τοῦ Ἰωακείμ.

Ἡ ἀκριβὴς τῆς ἀναρρήσεως τούτου ἐπὶ τὴν ἔδραν αὐτῆς χρονολογία εἶναι ἄγνωστος. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρ. Ἡλείας κ. Ἀντώνιος Πολίτης διατελῶν, ἐν ἔτει 1916, Ἱεροκήρυξ τῆς τότε Ἐπισκοπῆς Χαλκίδος καὶ Καρυστίας, μεταβάς εἰς τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρυστίας Ἱ. Μονὴν Μάντζαρι, συνέταξε κατάλογον τῶν ἐν αὐτῇ ἀποκειμένων βιβλίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Κατάλογος Βιβλιοθήκης τῆς ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Καρυστίας Ἱεράς Μονῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης Μάντζαρι, συνταχθεὶς μὲν τῷ 1916 ὑπὸ τοῦ τότε Ἱεροκήρυκος παρὰ τῇ Ἐπισκοπῇ Χαλκίδος καὶ Καρυστίας διακόνου Ἀντωνίου Ν. Πολίτου (νῦν Μητροπολίτου Ἡλείας), καθαρογραφεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεως αὐτοῦ Πύργῳ τῇ 29-9-29».

Εἰς τὸ φύλλον 256α τοῦ μοναδικοῦ κώδικος τῆς Μονῆς ταύτης ἀναγράφεται «† ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Σκύρου Νεόφυτος», πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὀδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς οὗτος θὰ εἶναι ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου, ὡς εἰκάζει καὶ ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἀντώνιος.

Ἐν τῇ σελ. 3 τοῦ καταλόγου τούτου, ὁ αὐτὸς Μητροπολίτης προσθέτει τὰ ἑξῆς: «Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρῶτον τάσσει τὸν Στάχυν... ὡς κατ' ἀριθμὸν τὸν Νεόφυτον, περὶ τοῦ ὁποίου λέγει «Νεόφυτος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐξεβλήθη (διαδεξάμενος τὸν 6' πατριαρχεῦσαντα Ματθαῖον τὸν ἀπὸ Ἰωαννίνων...)». «Ἡ ὁμωνυμία τοῦ Ἐπισκόπου Σκύρου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Νεόφυτον τὸν ἀπὸ Ἀθηνῶν, εἰς οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ὑπῆγετο —ὁ Σκύρου— πρὸ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον, ἐνισχύει τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅτι γραφεὺς τοῦ παρόντος κώδικος εἶναι ὁ Σκύρου Νεόφυτος, ὅστις ἦτο ἤδη Ἐπίσκοπος Σκύρου τῷ 1572 καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπισκοπεῦν καὶ μέχρι τοῦ 1608».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πειθόμεθα, ὅτι ὁ Νεόφυτος «ἐράρχης ἀρεταῖς κεκοσμημένος καὶ παιδεία»¹, δέον

νὰ θεωρηθῆ ὡς γραφεὺς τοῦ κώδικος τούτου ἀνεξακρίβωτον, ὅμως, ἱστορικῶς παραμένει τὸ ἔτος τῆς ἀνόδου αὐτοῦ εἰς τὸν ὑπ' ὄψιν Ἐπισκοπικὸν τῆς Σκύρου θρόνον, διότι τὸ 1572 δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῆ ὡς ἔτος, ἔστω καὶ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ, καθ' ὅσον τὸ 1576 ἀπαντῶμεν Ἐπίσκοπον Σκύρου τόν, διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Πρωτονοταρίου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Θεοδοσίου Ζυγομαλά συνδεόμενον, Ἰωσήφ¹.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ Νεόφυτος ἀπετέλει ἐξέχουσαν ἀρχιερατικὴν φυσιογνωμίαν, οὐ μόνον λόγῳ μορφώσεως καὶ χαρακτῆρος, ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀγιότητος βίου. Ἐχων σχέσεις μετὰ πολλῶν διαπρεπῶν καὶ ἐκλεκτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδρῶν, ἀπέσπασε τὴν ἐκτίμησιν καὶ συμπάθειαν αὐτῶν ἰδιαίτερος ἐξέτιμα τοῦτον ὁ Ἐπίσκοπος Κυθέρων Μάξιμος ὁ Μαργουβίου², ὅστις ἀπεκάλει αὐτὸν «φωστῆρα σοφώτατον καὶ κατάστερον οὐρανόν».

Κατάπληξιν, ἐπομένως, προκαλεῖ ἡ περιπέτεια αὐτοῦ, περὶ ἧς κατωτέρω ὁ λόγος, καὶ ἀνερμήνευτα τὰ αἷτια τῆς δημιουργίας αὐτῆς παραμένουσι, τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐπρόκειτο περὶ Ἱεράρχου, στερρῶς τῶν ὑψηλῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἀρχῶν, ἀντεχομένου. Δι' ἄλλον συναδέλφον αὐτοῦ, στεροῦμενον τοῦ ἠθικοῦ τοῦ Νεοφύτου ἀναστήματος, ἡ τοιοῦτου εἶδους Ἀρχιερατικὴ περιπέτεια ἴσως νὰ μὴ ἐπροξένη ἐντύπωσιν καὶ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους διὰ τὸν Ἱεράρχην, ὅμως, τοῦτον, τὸ πρᾶγμα παραμένει ἀνεξήγητον.

Ἄς εἰσέλθωμεν πάντως εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐπέφερον τὴν ἐκπτώσιν αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀνδρου, εἰς ἣν μετετέθη.

Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ἔτος 1596 ἐγένετο ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως καταγόμενος Νεόφυτος³, ὃν «ἀγιώτατον καὶ ἐνάρετον» ἀποκαλεῖ Μάξιμος ὁ Μαργουβίου⁴, κατὰ Μυστακίδην, κατὰ Σάθαν δὲ (Ν. σ. 217) λογιώτατον, «τῷ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν», ὅστις μετὰ βραχυχρόνιον, τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν διαποιέμασιν (1596—1602) ἐξελέγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, δις πατριαρχεῦσας⁴.

ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τούτου, ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, δικαιοδοσίαν ὑπῆγοντο, σὺν ἄλλαις ἐκκλησιαστικαῖς περιφερείαις, κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν περίοδον, καὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ Ἀνδρου καὶ Σκύρου, τῆς ὁποίας, δηλ. τῆς παροικίας Σκύρου, προέστατο ὁ ἡμέτερος Νεόφυτος, «ὅστις εἶναι βέβαιον, ὅτι καὶ ὑπὸ ἀρετῶν κατεκοσμεῖτο οὐ τῶν κοινῶν καὶ παιδείας ἡμῶν ἀμφιλαφοῦς, καθάπερ ἐκ τε τῶν πράξεων

1. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἀνωτ. σ. 113.

2. Δ. Πασχάλη ἐνθ' ἀνωτ. σ. 109.

3. Β. Μυστακίδου: Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι. Ε. Ε. Β. Σ. Β', σ. 152.

4. Χρυσ. Παπαδοπούλου: Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθῆναις 1928 σ. 52. Γενναδίου, Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως. Φωτισίος Βιβλιοθήκη Α' σ. 209. Κατ' αὐτοὺς ἡ Πατριαρχία τοῦ Νεοφύτου ἔχει ὡς ἑξῆς: α' τέλος Φεβρουαρίου 1612 μέχρις ἀρχῶν 1603. β' ἀρχαὶ Ὀκτωβρίου 1608 μέχρις Ὀκτωβρίου 1612. Κατὰ Κ. Μέρτζιον: Πατριαρχικά 1951 σ. 28—29 Δεκεμβρίου 1602—5 Ἰανουαρίου 1603, ἐξεβλήθη δὲ τὸ β' 12 Νοεμβρίου 1612.

1. Β. Ἀτέση: Ἡ Ἐπισκοπὴ Σκύρου ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ε.Ε.Β.Σ. ΙΕ' σ. 115.

2. Δ. Πασχάλη: Ἀναγραφή χρονολογικῆ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν Ἀνδρῳ. «Θεολογία» Δ'. σ. 109.

αὐτοῦ περιτράνωσ ἐλέγχεται καὶ ἐκ τῶν σχέσεων καὶ τῆς ἀλληλογραφίας πρὸς τὸν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους διάπρεπέστατον ἐν σοφίᾳ Μάξιμον τὸν Μαργούριον Κυθήρων ἐπίσκοπον, προσφωνοῦντα τὸν Νεόφυτον φωστῆρα σοφώτατον καὶ κατάστερον οὐρανόν¹».

Δὲν εἶναι ἐπομένως παράδοξον πῶς, ὁ ὑπὸ τοιούτων ἀρετῶν πεπρωκισμένος Νεόφυτος Ἀρχιερεὺς τῆς νήσου Σκύρου, ἀπέκτησε τὴν συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ προϊσταμένου του ὁμωνύμου Ἀθηνῶν, ὅστις, εὐθὺς ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θρόνον, ἠθέλησε νὰ ἀμείψῃ ἠθικῶς ἕνα διαπρεπῆ Ἱεράρχην, μεταθέτων αὐτὸν εἰς θρόνον καλῆτερον τοῦ τῆς Σκύρου.

Καὶ πράγματι, δοθείσης εὐκαιρίας, ἐπὶ τῆς δευτέρας τοῦ Νεοφύτου Πατριαρχείας (1608—1612), ἐξ ἀφορμῆς τῆς καθαιρέσεως τοῦ Ἀνδρου Βενιαμίν, διὰ κωλυτικὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης παραπτώματα², ὄχι ἐνεργείαις τοῦ ἰδίου, ἀλλὰ πρωτοδουλίᾳ αὐτῆς ταύτης τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὁ Σκύρου Νεόφυτος μετετέθη δι' ἀποφάσεως αὐτῆς, ληφθείσης τῇ 3 Ἰουλίου 1611, εἰς τὴν Ἐπισκοπικὴν Ἀνδρου, ὑπαγομένην καὶ αὐτὴν ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν, ἧς Ἀρχιερεὺς ἦτο ὁ Ἀνθιμος β'³, παραμεινάς ἐν αὐτῇ μόνον ἐπὶ ἐξάμηνον, καθ' ὅσον κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1612 ἐπανῆλθε καὶ αὖθις εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὁ πρῶην Ἀνδρου Βενιαμίν.

Οὐχ ἦττον ὅμως ἡ ἀλήθεια τόσον παρεποιήθη, ὥστε νὰ ἐμφανισθῇ ὁ Νεόφυτος ὡς χρησάμενος σιμωνιακαῖς μεθόδοις, δωροδοκήσας δῆθεν διὰ μεγάλου χρηματικοῦ ποσοῦ, «φλωρία ὅσα ἠθέλησε», τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Πατριάρχην, καθαιρέσαντα τὸν Ἀνδρου Βενιαμίν πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς φιλοδοξίας τοῦ Σκύρου, ὅστις ἐμφανίζεται οὕτως ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ὡς ὁ ἔσχατος τῶν σιμωνιακῶν, ἐξαγοράζων τὴν Ἐπισκοπὴν διὰ χρημάτων καὶ δωροδοκῶν τὴν κεφαλὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἰδοῦ, ὅμως, πῶς παρεποιήθη ἡ ἀλήθεια, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν Πατριάρχου Τιμοθέου β' (1612—1621), ἐχθίστα διαχειμένου πρὸς τὸν προκατόχον αὐτοῦ Νεόφυτον, καὶ ὅπως φαίνεται, καὶ πρὸς τὸν ὁμώνυμον τούτου πρῶην Σκύρου καὶ γῶν Ἀνδρου.

Κατὰ τὸ Πατριαρχικὸν δηλονότι τοῦτο γράμμα, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνδρου Βενιαμίν διῆγεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ βίον ἡσυχον καὶ ἤρεμον, ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ καὶ εἰρήνῃ μετὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν εὐρισκόμενος.

Τὸ δῆθεν, ὅμως, ἤρεμον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦλθε νὰ διαταράξῃ πράξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου Β', ὅστις «εὐρῶν τὸν ποτὲ Σκύρου Ἐπίσκοπον Νεόφυτον, ὀρεγόμενον καὶ διψῶντα τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀνδρου, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὅσα φλωρία ἠθέλησε», καὶ ὅλως αὐθαιρέτως, παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, ἀφ' ἐνὸς μὲν καθή-

ρυσεν ἐρήμην τὸν Βενιαμίν, ἀφ' ἑτέρου δέ, εἰς διαδοχὴν τούτου, ἐξελέξατο τὸν Σκύρου Νεόφυτον τὰ οὕτως δὲ παρ' αὐτοῦ γενόμενα, ὑπέγραψε «παρὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν» καὶ ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Ἀνθιμος.

Ὀλίγοι μόνον μῆνες παρήλθον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὅτε, ἐξορισθέντος τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου εἰς Ρόδον, ἀνέρχεται ἐπὶ τὸν Ἀγιώτατον Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ δυσμενέστατος πρὸς αὐτὸν διακείμενος Τιμόθεος. Εὐκαιρον δ' ὑπολαβὼν τὴν περιστάσιν ταύτην, ὁ Ἀθηνῶν Ἀνθιμος, μεταβαλὼν προφανῶς γνώμην, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐνώπιον τοῦ τε Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱ. Συνόδου «ὡς ἐπιστεύθημεν διὰ ζωῆς φωνῆς αὐτοῦ», ἐξέβηκε τὸ δῆθεν παράνομον τῆς πράξεως τοῦ Νεοφύτου καὶ ἐπεζήτησε τὴν τοῦ ἀδικήματος ἐπανάρθωσιν.

Καὶ, ὄντως, ὁ Τιμόθεος, διὰ τῆς «ἐν ἔτει ζρκ' μηνί Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ΙΑ'» ἐκδοθείσης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἀποφάσεως, υἱοθετήσας τὴν παράκλησιν τοῦ Ἀνθίμου, ἀποκατέστησε καὶ αὖθις τὸν Βενιαμίν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Ἀνδρου, θεωρήσας τὰ ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἐν προκειμένῳ γενόμενα, ὡς οὐδέποτε λαβόντα χώραν καὶ ἀπεφῆγαντο «ἵνα ὁ μὲν θεοφιλέστατος κύρ Βενιαμίν, ὡς παρὰ κανόνας καθαιρεθείς, εἴη συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος τῆς κατ' αὐτοῦ καθαιρέσεως καὶ ἔχη τὸ ἐνεργεῖν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς καὶ καλῆται καὶ ὀνομάζεται γνήσιος καὶ καθολικὸς ἐπίσκοπος Ἀνδρου, ὡς καὶ πρότερον, μενούσης ἀκύρου καὶ ἀνισχύρου τῆς ὀπωσθήποτε ἐκφωνηθείσης καθαιρέσεως... ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ εὐρισκομένων... αὐτὸν καὶ μόνον τὸν θεοφιλέστατον κύρ Βενιαμίν γινώσκειν γνήσιον καὶ καθολικὸν ἐπίσκοπον Ἀνδρου καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ πᾶσαν εὐπίθειαν καὶ ὑποταγὴν ἐπιδεικνύειν... ἔχοντα καὶ ἄδειαν ἐκτελεῖν ἐν αὐτῇ ἅπαντα τὰ ἀρχιερατικὰ καὶ χειροτονίας ποιεῖν καὶ ἱεουργεῖν μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως... ὁ δὲ προρρηθείς ποτε Σκύρου Νεόφυτος ὡς μηδεμίαν μετοχὴν ἔχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῇ Ἀνδρου, μακρὰν ἀπέχη ἀπ' αὐτῆς... ὅς δ' ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ ἐναντίως φανῇ τούτῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀνδρου κύρ Βενιαμίν καὶ σκάνδαλον προξενήσῃ ἢ παραχῆν... ἢ συνδράμῃ καὶ συμβοηθῇ αὐτῷ τῷ ποτὲ Σκύρου Νεοφύτῳ, ὁ τοιοῦτος, ἱερεὺς μὲν ὢν, ὡς ἄξιός καθαιρέσεως ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας, λαϊκὸς δέ, ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας...»⁴.

Συνεπῶς ὁ κατ' Ἰούλιον τοῦ 1611 ἀγαλαβὼν, κανονικῶς, τὴν πνευματικὴν τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀνδρου διακυβέρνησιν Νεόφυτος, παραμεινάς ἐν αὐτῇ ἐπὶ ἐξάμηνον πού, κηρυχθεὶς ἐκπτωτος τοῦ ὑπ' ὄψιν θρόνου

1. Δ. Πασχάλη ἐνθ' ἀνωτ. σ. 97.

2. Αὐτόθι.

3. Δ. Καμπούρογλου: Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων. Ἐν Ἀθήναις 1891, Β'. σ. 258.

4. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἀνωτ. σ. 114-115. Δ. Πασχάλη ἐνθ' ἀνωτ. σ. 96. Δ. Παπαγεωργίου: Ἱστορία τῆς Σκύρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων. Ἐν Πάτραις 1909, σ. 232. Δ. Καμπούρογλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 361-362. Τοῦ αὐτοῦ: Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Ἐν Ἀθήναις 1890, Τ. Β'. σ. 141.

δι' ἀποφάσεως τοῦ Πατριάρχου Τιμοθέου Β', διετάχθη, ἵνα ἀπέλθῃ ἐξ Ἀνδρου μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Βενιαμίν'.

Ἡ Πατριαρχικὴ ἀπόφασις ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Τιμόθεος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Εἰ καὶ ἄλλα πολλὰ προέβησαν καὶ ἐγένοντο ἀπερισκέπτως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριάρχου κύρ Νεοφύτου, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἄλλων, τοῦτο τὸ κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Ἀνδρου ὑπερέχει· καὶ γὰρ αὐτοῦ τοῦ πτωχοῦ Βενιαμίν ἀταράχως διάγοντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, καὶ εἰρηνικοῦ ὄντος μετὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἱερωτάτου πρῶτον Ἀθηνῶν κύρ Ἀνθίμου, ὁ πατριάρχης ἐκεῖνος κύρ Νεόφυτος εὐρῶν τὸν ποτὲ Σκύρου, ὀνόματι καὶ αὐτὸν Νεόφυτον, δρεγόμενον καὶ διψῶντα τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης Ἀνδρου, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ φλωρία, ὅσα ἠθέλησε, καὶ πρῶτον μὲν, μὴ οὔσης τελείας συνόδου ἀρχιερατικῆς, καθαιρέσιν κατὰ τοῦ Ἀνδρου Βενιαμίν παρὰ κανόνας κατεψηφίσαστο, καὶ ταῦτα ἀπόντος αὐτοῦ τε τοῦ ἐπισκόπου Βενιαμίν καὶ τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἔπειτα δέ, δι' οἰκιοχειροῦ αὐτοῦ γράμματος, διεμήνυσε τῷ ἱερωτάτῳ αὐτῷ Ἀθηνῶν συναξαί τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους εἰς τὸ ἀναπληρωθῆναι τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τῆς συνόδου καὶ βεβαιωθῆναι τὴν ἐκφωνηθεῖσαν καθαιρέσιν, καὶ εἶτα λόγῳ μεταθέσεως ἀποκαταστήσασιν αὐτόν, τὸν Σκύρου Νεόφυτον, ἐπίσκοπον Ἀνδρου, ὡς ψηφισθέντα καὶ ἐκλεγέντα δῆθεν παρ' αὐτοῦ· ὅπερ καὶ ἐγένετο, μὴ δυναμένου ἀντειπεῖν τοῦ μητροπολίτου αὐτοῦ Ἀθηνῶν, ὡς ἐπιστῶθιμεν ἐπὶ συνόδου ἀπὸ ζώσης φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τούτων πάντων ἐφάνη καὶ ἀπεδείχθη, ὅτι πάντα ταῦτα κακῶς καὶ παρὰ κανόνας ἐγένοντο, τοῦτο χάριν ἢ μετριότης ἡμῶν, γνώμη κοινή συνοδικῆ, τοῦ τε μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ κριτοῦ τῆς οἰκουμένης κύρ Κυρίλλου καὶ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν καὶ γνώμας ἀρχιερατικὰς ἐχόντων, καὶ κατὰ Πνεῦμα υἱῶν ἀγαπητῶν αὐτῆς, γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, ἵνα ὁ μὲν θεοφιλέστατος κύρ Βενιαμίν, ὡς παρὰ κανόνας καθαιρεθείς, εἴη συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος τῆς κατ' αὐτοῦ καθαιρέσεως, καὶ ἔχη τὸ ἐνεργοῦν τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ καλῆται καὶ ὀνομάζεται γνήσιος καὶ καθολικὸς ἐπίσκοπος Ἀνδρου, ὡς καὶ πρότερον, μενούσης ἀκύρου καὶ ἀνισχύρου τῆς ὀπωσθήποτε ἐκφωνηθείσης καθαιρέσεως· ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ εὐρισκομένων, ἐντιμοτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησιμωτάτων ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, αὐτὸν καὶ μόνον, τὸν θεοφιλέστατον κύρ Βενιαμίν, γινώσκειν γνήσιον καὶ καθολικὸν ἐπίσκοπον Ἀνδρου καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ πᾶσαν εὐ-

Η ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Ὁ παρακολουθῶν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν καθόλου ἐκκλησιαστικὴν ἐργασίαν καὶ δρᾶσιν παρατηρεῖ εὐχερῶς, ὅτι εἰς πολλοὺς τομείς τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἔλλειπει ἢ ἐμπρόπουσα ὀργάνωσις. Δὲν ἐννοῶ ἀσφαλῶς ἐνταῦθα τὴν ὀργάνωσιν τῶν Γραφείων ἢ τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὴν καθαρῶς πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν καὶ πᾶσαν παρεμφερῆ πρὸς ταύτην ἐργασίαν. Ἀναμιφιβόλως καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προηγουμένην ἐποχὴν ἔχουν συντελεσθῆ μερικὰ πράγματα καὶ μερικὰ θεμελιώδεις καὶ οὐσιώδεις ἀρχαὶ ἔχουν ὀπωσθήποτε κατανοηθῆ καὶ τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ἔλλειπει ἢ μελετημένη καὶ θεμελιώδης ὀργάνωσις, ἢ ὁποία θὰ περιλάβῃ τὴν ἐργασίαν ὄχι μόνον ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς μεμονωμένης Μητροπόλεως, ἀλλ' ὁλοκληροῦ τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς δὲ εἰς κάθε ὑλικὸν τομέα, οὕτω καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν πεδῖον ἢ ὀργάνωσις εἶναι ἀπαραίτητος. Ἄνευ ὀργανώσεως δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῶν σπουδαῖα καὶ μόνιμα πράγματα, δὲν δύναται νὰ τεθοῦν γενικαὶ γραμμαὶ καὶ δὲν δύναται ἢ τεραστία δύναμις, τὴν ὁποίαν εὐτυχῶς ἀκόμη διαθέτει ἡ Ἐκκλησία, νὰ παρουσιασθῆ ἐνιαῖα καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἀνάλογα πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῆς ἀποτελέσματα. Ζῶμεν εἰς αἰῶνα, τὸν ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν χαρακτηρίζει τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως. Τὰ πάντα καὶ οἱ πάντες εἶναι ὀργανωμένοι. Ἡ πρόσφατος

πείθειαν καὶ ὑποταγὴν ἐπιδεικνύειν καὶ παρέχειν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς, ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτοῦ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητειᾶς καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων τῷ τόπῳ, ἔχοντα καὶ ἄδειαν ἐκτελεῖν ἐν αὐτῇ ἅπαντα τὰ ἀρχιερατικά, καὶ χειροτονίας ποιεῖν, καὶ ἱεουργεῖν, μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, κατὰ τὴν περίληψιν τῆς πράξεως ἑαυτοῦ, ὁ δὲ προρηθείς ποτε Σκύρου Νεόφυτος, ὡς μηδεμίαν μετοχὴν ἔχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῇ Ἀνδρου, μακρὰν ἀπέχη ἀπ' αὐτῆς· ὅς δ' ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ ἐναντίος φανῆ τούτῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπίσκοπῳ Ἀνδρου κύρ Βενιαμίν καὶ σκάνδαλόν τι προξενήσῃ ἢ ταραχὴν ἢ οὐ πληρώσῃ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἢ συνδράμη καὶ συμβοηθῆ αὐτῷ τῷ ποτε Σκύρου Νεοφύτῳ, ὁ τοιοῦτος, ἱερεὺς μὲν ὢν, ἄξιος καθαιρέσεως, ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας, λαϊκὸς δέ, ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας· οὕτως ἀπεφάνθη συνοδικῶς καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν ἀθῳώσεως γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ θεοφιλεστάτῳ αὐτῷ ἐπίσκοπῳ Ἀνδρου κύρ Βενιαμίν.

Ἐν ἔτει ζρκ' μηνί Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ΙΑ'». †

† Ὁ πρῶν Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1. Δ. Πασχάλη ἐνθ' ἄνωτ. σ. 106—108. Δ. Παπαγεωργίου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 132. Δ. Καμπούρογλου : Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων ἐνθ' ἄνωτ. σ. 360—362.

ιστορία, τὴν ὁποίαν ἐξήσαμεν, ἔδειξε κατὰ τὸν ἐμφανέστερον τρόπον, ὅτι νικᾷ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διαθέτει ὁργανώσιν καὶ ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς χάριν τῆς ὁργανώσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει, δὲν παραπαίει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, δὲν μερίζει τὰς δυνάμεις του, δὲν βαδίζει ἀνευ συγκεκριμένου σκοποῦ καὶ γνώσεως τῶν μέσων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτύχη τὸν σκοπὸν του, ἀλλὰ κινεῖ ὀλόκληρον τὴν ὁργανώσιν του ἐπάνω εἰς συγκεκριμένον καὶ καλῶς ἐκ τῶν προτέρων μελετημένον σχέδιον.

Ἡ Ἐκκλησία μας, δύναμις μεγάλη, ὑστερεῖ ἀκριβῶς εἰς τὴν ὁργανώσιν ταύτην. Πλεῖστοι εἶναι οἱ τομεῖς καὶ τὰ πεδία, οἱ ὁποῖοι χρῆζον ὁργανώσεως, ἡ ὁποία θὰ στηριχθῆ ἐπὶ τῆς βαθείας μελέτης τῶν προβλημάτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀντιμετωπίσεως αὐτῶν. Ἀναμφιβόλως ὅλοι οἱ τομεῖς εἶναι σπουδαῖοι, ἀλλ' ὁ βασικώτερος, ὁ θεμελιωδέστερος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὡς ἀπὸ βασικῆς ἀφετηρίας ὀφείλει νὰ ἀρχίσῃ ἡ διοργάνωσις, εἶναι ἡ Ἐνορία. Ὅλοι ἀνομολογοῦμεν, ὅτι τὸ κύτταρον, ἡ κυψέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ δράσεως εἶναι ἡ Ἐνορία, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἴστανται οἱ κληρικοί. Ἐδῶ, ἀκριβῶς διὰ τὴν βασικὴν σημασίαν, ἣν ἔχει ἡ Ἐνορία, χρειάζεται προσοχὴ πολλή καὶ μελετημένη ὁργάνωσις, διὰ νὰ ἀποδώσῃ ἡ ἐργασία τοὺς ἀναμενομένους καρπούς. Ἡ ὁργάνωσις αὐτὴ δὲν θὰ περιλάβῃ μόνον τοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς λαϊκοὺς. Ὅταν δὲ ὁμιλῶ ἐδῶ περὶ ὁργανώσεως τῶν ἱερέων, δὲν ἐννοῶ τὴν συνδικαλιστικὴν ὁργάνωσιν πρὸς διευθέτησιν δικαιωμάτων καὶ μισθῶν καὶ συντάξεων, ἀλλὰ τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῶν ὑπὸ σύστημα δράσεως καὶ ὑπὸ μεθόδους ἐργασίας μελετημένας καὶ τὰς μόνας σήμερον ἐνδεδειγμένας, ὑπὸ γενικὰς ἀρχάς, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν θὰ δύνανται νὰ παρεκκλίνουσι, ὑπὸ γενικῶν σκοπῶν, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε θὰ ἀφήνεται νὰ χάνεται ἀπὸ τὰ μάτια των. Ἡ ἐργασία των δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀτομική, ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι ὁ καθείς θὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ πράξῃ ἢ νὰ μὴ πράξῃ ὅ,τι αὐτὸς νομίζει ἢ δὲν νομίζει ὀρθόν. Ἡ ἐργασία των ὀφείλει νὰ εἶναι συντονισμένη, ὠργανωμένη. Μόνον εἰς μίαν τοιαύτην συντονισμένην ἐργασίαν ὁ ἱερεὺς δὲν θὰ αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀπομεμονωμένον, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς καὶ τῆς αὐτῆς ἐργασίας θὰ ἀποκτήσῃ τάχιστα τὴν συνείδησιν, ὅτι εἰς μίαν τοιαύτην ὠργανωμένην ἐργασίαν ἔχει τὴν θέσιν του καὶ ὅτι εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἐπιτελεῖ, δὲν εἶναι μόνος, ἀλλ' ἔχει συμπαραστάτας πάντας τοὺς ἄλλους ἱερεῖς. Ἐν τῇ τοιαύτῃ ὠργανωμένῃ ἐργασίᾳ ὁ ἱερεὺς ταχέως θὰ πεισθῆ καὶ θὰ καταστήσῃ συνειδητὸν τοῦτο, ὅτι ἡ ἐπιτελουμένη ἐργασία δὲν εἶναι σπασμωδική, δὲν εἶναι ἀτομική, προωρισμένη νὰ ἐκλείψῃ, ὅταν τὸ ἄτομον ἐκλίπῃ, ἀλλ' εἶναι μελετημένη, ὠργανωμένη ἐργασία, ἐπάνω εἰς συγκεκριμένους σκοπούς, μέσα, μεθόδους καὶ ἐπιδιώξεις, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθοδηγουμένη. Δὲν εἶναι σκοπὸς τοῦ παρόντος μου ἀρθριδίου νὰ καταδείξω πῶς θὰ γίνῃ ἡ ὁργάνωσις αὕτη. Ἀπλῶς ἐπιθυμῶ νὰ ὑπογραμμίσω ἐνταῦθα ζωηρῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ὁργανώσεως ταύτης. Ἄλλοι ἀρμοδιώτεροι ἑμοῦ, ζυμωμένοι μετ' ἐμὴν τῆς ἐνορίας καὶ ἔχοντες τὴν δύναμιν νὰ συλλάβουν ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ σκιαγραφούμενον ἐνταῦθα πρόβλημα, θὰ εἶναι, ἴσως, εἰς θέσιν νὰ καταστρώσουν τὸ σχεδιά-

γραμμα τῆς ὅλης ὁργανώσεως. Τὸ πρόβλημα, ὡς ἀντιλαμβανόμενοι, δὲν εἶναι ἀπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον καὶ πολυπλευρον, διὸ καὶ χρῆζει βαθείας μελέτης, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τὸ ταχύτερον.

Ἄλλ' ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσα, ἡ ἐνοριακὴ ὁργάνωσις ὀφείλει νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς λαϊκοὺς. Τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἀποτελεῖ μόνον ὁ κληρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ λαός, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ἀκριβῶς δὲ ἐνεκα τῆς τοιαύτης θέσεως τοῦ λαοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὗτος ἔχει μὲν ἀναμφιβόλως δικαιώματα, ἀλλ' ἀναντιρρόητως ἔχει καὶ καθήκοντα. Συνήθως ἡμεῖς οἱ λαϊκοὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα εὐκόλως τὰ λησμονοῦμεν καὶ, ὑπερτονίζοντες τὰ δικαιώματα, δυσανασχετοῦμεν διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας, μεμψιμοιροῦμεν κατ' αὐτῆς, καὶ μετὰ πικρίας καὶ ὀργῆς ἐνίοτε παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν κάμνει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὡς ἐὰν ἡμεῖς νὰ μὴ εἴμεθα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅμως καὶ ἡμεῖς εἴμεθα θεωρητικῶς ὑπεύθυνοι τοῦτου ἢ ἐκείνου τοῦ τυχόν κακοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὸ μέγα ἐλαφρυντικὸν ὑπερ ἡμῶν εἶναι ὅτι οἱ ἱερεῖς εἰς τὰς Ἐνορίας, εἰς τὰς ὁποίας ζῶμεν, δὲν ἐφρόντισαν νὰ μᾶς ὁργανώσουν. Ὅταν δὲ λέγω τοῦτο, δὲν ἐννοῶ, ὅτι δὲν ἐφρόντισαν νὰ μᾶς κάμουν ὁργανώσεις, συλλόγους κλπ. μετ' ἐδῶ, ταμίαις καὶ γραμματεῖς κλπ., ἀλλὰ δὲν ἐφρόντισαν νὰ μᾶς χρησιμοποιήσουν καὶ νὰ μᾶς ἐντάξουν εἰς ἔργα ἐκκλησιαστικὰ κλπ, διὰ νὰ ἐργασθῶμεν ἐνεργῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς εἶναι λ. χ. τὰ ἔργα τῆς κοινωνικῆς εὐποιίας, καὶ πραιτέρω δὲν ἐφρόντισαν στενωτέρον πῶς, ὁργανικῶς θὰ ἤθελον νὰ εἴπω, νὰ μᾶς συνδέσουν μετ' ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν καὶ μετ' ἐκκλησιαστικὸν πνευματικὸν κόσμον. Ἡ μεγάλη μάζα τῆς ἐνορίας δὲν εἶναι κατὰ κατηγορίας ὠργανωμένη μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Τί δὲν θὰ ἦτο δυνατόν ν' ἀποδώσῃ καὶ πόσον δὲν θὰ ἐβόηθει τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἔργον του μία οὕτω νοουμένη ὁργάνωσις τῶν νέων καὶ νεανίδων, τῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν! Ὅ,τι συμβαίνει μετ' ἐμὲ τοὺς ἱερεῖς, συμβαίνει καὶ μετ' ἐμὲ τοὺς λαϊκοὺς. Ἐκαστος εἶναι ἀπομεμονωμένος καὶ ἕκαστος, ὡς ἀπλοῦς μᾶλλον θεατῆς, θεᾶται τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξέλιξιν, χωρὶς ὡς μέλος αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Πῶς θὰ γίνῃ πάλιν ἡ τοιαύτη ὁργάνωσις, ἡ ὁποία, ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρέπει νὰ λάβῃ τὴν μορφήν συλλόγων, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ἀφθροῦ σκοπός. Ἀπλῶς πάλιν σημειῶνω καὶ ὑπογραμμίζω ζωηρῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ὁργανώσεως ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐννοίαν τοῦ λαϊκοῦ τῆς ἐνορίας στοιχείου ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἔχον οἱ λαϊκοὶ, νὰ προσέλθουν πρὸς μίαν τοιαύτην ὁργάνωσιν καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀπλοῖ ἐπικριταὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερεὺς, βεβαίως, εἶναι ὁ θέσει ἐντεταλμένος νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὁργάνωσιν ταύτην, ἡ ὁποία πάλιν θὰ βασισθῆ ἐπάνω εἰς ἐνιαῖον καλῶς προπαρασκευασμένον σχέδιον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκπονήσῃ ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ ἐπιτελεσθῆ, διότι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους εἶναι καλῶς ὠργανωμέναι.

B. ΒΕΛΛΑΣ

ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΙ ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ΥΜΝΩΝ

Με τὸ πρῶτον βλέμμα, τὸ ὁποῖον θὰ ρίψη τις εἰς τὰ ἐν χρήσει ἐν τοῖς ναοῖς ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν βιβλία θὰ ἀντιληφθῆ, ὅτι τὰ πλεῖστα ποιητικὰ ἔργα φέρονται ἀνωνύμως. Δὲν σημειοῦνται οἱ ὑμνογράφοι, οἱ ποιηταὶ τῶν ὕμνων, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐφέσεως τῶν πιστῶν, συμπλήρωσιν τῆς ἱστορίας τῆς ὑμνογραφίας καὶ ἀσφαλεστέραν κρίσιν τοῦ ἔργου ἐνὸς ποιητοῦ. Καί, ἐπειδὴ σχεδὸν πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐκδόσεις εἶναι κατὰ πιστὴν ἀνατύπωσιν, ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας μέχρι σήμερον, δὲν θὰ εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκη ὁ ἐνδιαφερόμενος πιστὸς ἢ ὁ ἐρευνῶν ἐπιστήμων ν' ἀνατρέξῃ εἰς ἄλλας παλαιότερας ἢ καὶ ἀρχαίους πρὸς ἀναζήτησιν καὶ εὗρεσιν τοῦ στιχοῦργου ἐνὸς ὕμνου. Ἡ ἔλλειψις σχετικῆς ἐργασίας, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐκδόσεων ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μακρὰν δουλείαν.

Κατὰ τὴν μακρὰν μου ἐφημεριακὴν διακονίαν παρατήρησα τὴν ἀναζήτησιν ὑπὸ τῶν λογίων φιλακολούθων τῶν ποιητῶν τῶν τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος ὕμνων. Εἶναι φυσικὸν τοῦτο καὶ εἰς τὸν χλιαρὸν ἀκόμη λόγιον χριστιανόν, νὰ θέλῃ νὰ μάθῃ τὸν ποιητὴν ἐνὸς καλλίστου κατὰ πάντα στιχοῦργήματος. Εἰς τὴν μεγάλην τράπεζαν τῶν μελλόντων ν' ἀσχοληθῶσι μὲ τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τῶν ποιητῶν τῶν ἀδεσπότην ὕμνων τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος, τοῦ Πεντηκοσταρίου, τοῦ Τριωδίου, ὡς καὶ τῶν Μηναίων, ρίπτει ὁ ὑποφαινόμενος τὴν μικρὰν συμβολὴν του, ἄνευ ἀπαιτήσεώς τινος, πρὸς ἔναρξιν, εὐχερεστέραν καὶ πληρεστέραν ἀποπεράτωσιν μιᾶς ἀπαραιτήτου ἐργασίας εἰς τὰ ποιητικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Κατὰ τὴν παρασκευὴν τῆς ἐργασίας μου ταύτης εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ Τριωδίου τῆς ἐλληνικῆς τυπογραφίας ἀγίου Γεωργίου (Ἐνετήριον ἔτ. 1851), τὸ Πεντηκοστάριον τῆς Ἑλληνικῆς τυπογραφίας Νικολάου Γλυκῆ (Βενετία ἔτ. 1846), τὰ Μηναῖα τὰ ἐκδοθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 1843, τὸν ὑπ' ἀριθ. 883 (IB' αἰῶνος) μουσικὸν κώδικα τῆς Ἐθνικῆς, ὡς καὶ ἄλλα σχετικὰ, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν διακονίαν μου ἔτυχε νὰ λάβω εἰς χεῖρας.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς, ἡ ἐπιφέρουσα πάντοτε τὴν ὑπερπλήρωσιν τῶν ναῶν μας διὰ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς καὶ προκαλοῦσα, ὡς ἐκ τούτου, τὰς περισσοτέρας ἀπαιτήσεις τῶν πιστῶν, πρέπει νὰ λάβῃ τὴν προτεραιότητα.

Μ. ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὁρθρος.

Κοντάκιον. Ρωμανοῦ.
Ἦχος πλάγ. δ'. Ὡς ἀπαρχάς.
Ὁ Ἰακώβ ὠδύρετο
τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρησιν.

Στιχηρὰ Αἴνων.

Ἦχος α'. Κοσμά, μοναχοῦ.
Ἐρχόμενος ὁ Κύριος
πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος.

Ἦχος πλάγ. α'. Κοσμά, μοναχοῦ.
Φθάσαντες, πιστοί,
τὸ σωτήριον πάθος.

Δόξα. Καὶ νῦν. Ἦχος πλάγ. α'. Κοσμά, μοναχοῦ.
Κύριε,
ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος,

Ἀπόστιχα Αἴνων.

Ἦχος πλάγ. α'. Κοσμά, μοναχοῦ.

Κύριε,
πρὸς τὸ μυστήριον τὸ ἀπόρητον
τῆς σῆς οἰκονομίας...

Ἦχος ὁ αὐτός. Κοσμά, μοναχοῦ.

Κύριε,
τὰ τελεώτατα φρονεῖν
τοὺς οἰκείους παιδεύων μαθητάς,

Ἦχος πλάγ. δ'. Κοσμά, μοναχοῦ.

Τῆς ξηρανθείσης συκῆς
διὰ τὴν ἀκαρπίαν

Δόξα. Καὶ νῦν. Ἦχος ὁ αὐτός. Κοσμά, μοναχοῦ.
Δευτέρον Εὐάν, τὴν Αἰγυπτίαν,
εὐρῶν ὁ δράκων...

Μ. ΤΡΙΤΗ

Ὁρθρος.

Ἦχος δ'. Ὁψωθεῖς. Ρωμανοῦ.

Τὸν Νυμφίον, ἀδελφοί, ἀγαπήσωμεν
τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπίσωμεν.

Κοντάκιον. Ρωμανοῦ.

Ἦχος β'. Τὰ ἄνω ξητῶν.

Τὴν ὥραν, ψυχῆ,
τοῦ τέλους ἐννοήσασα

Στιχηρὰ Αἴνων.

Ἦχος α'. Κοσμά, μοναχοῦ.

Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;

Ἦχος β'. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ὁ τῆ ψυχῆς θαυμάσια νυστάξας
οὐ κέκτημαι, Νυμφίε Χριστέ,

Δόξα Καὶ νῦν. Ἦχος δ'. Ἰωάννου, μοναχοῦ.
Τοῦ κρύψαντος τὸ τάλαντον
τὴν κατάκρισιν ἀκούσασα ψυχῆ,

Ἀπόστιχα Αἰνων.**Ἦχος πλάγ. β'. Ἰωάννου, μοναχοῦ.**

Δεῦτε, πιστοί,
ἐπεργασώμεθα προθύμως τῷ Δεσπότη

Ἦχος δ' αὐτός. Δέοντος τοῦ Δεσπότη.

Ὅταν ἔλθῃς ἐν δόξῃ
μετ' ἀγγελικῶν δυνάμεων

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ὁ Νυμφίος, ὁ κάλλει ὠραῖος
παρὰ πάντας ἀνθρώπους

Δόξα. Καὶ νῦν. Ἦχος βαρῦς. Κοσμά, μοναχοῦ.

Ἰδού σοι τὸ τάλαντον
ὁ Δεσπότης ἐμπιστεύει ψυχὴ μου

Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ**Ὁρθρος.**

Τριψιδιον, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
Τετράδι ψαλῶ,

ποίημα Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ.

Ὁδὴ γ'. Ἦχος β'. Ὁ Εἰρμός.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρῳ με στερεώσας,
ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου

Στιχηρὰ Αἰνων.**Ἦχος α'. Κοσμά, μοναχοῦ.**

Σὲ τὸν τῆς Παρθένου Υἱὸν
πόρνη ἐπιγνοῦσα Θεόν, ἔλεγεν

Ἦχος α'. Κοσμά, μοναχοῦ.

Τὸ πολυτίμητον μύρον
ἢ πόρνη ἔμιξε μετὰ δακρύων

Ἦχος δ' αὐτός. Κοσμά, μοναχοῦ.

Ὅτε ἡ ἁμαρτωλὸς προσέφερε τὸ μύρον
τότε ὁ μαθητής...

Ἦχος δ' αὐτός. Κοσμά, μοναχοῦ.

ὦ τῆς Ἰούδα ἀθλιότητος!

Ἐθεώρει τὴν πόρνην φιλοῦσαν τὰ ἴχνη

Δόξα. Ἦχος β'. Κοσμά, μοναχοῦ.

Ἡ ἁμαρτωλὸς ἔδραμε
πρὸς τὸ μύρον κριάσασθαι

Ἀπόστιχα Αἰνων.**Ἦχος πλάγ. β'. Βυζαντίου.**

Σήμερον ὁ Χριστὸς
παραγίνεται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ἡπλωσεν ἢ πόρνη
τὰς τρίχας σοι τῷ Δεσπότη

Ἦχος δ' αὐτός. Βυζαντίου.

Προσῆλθε γυνὴ δυσώδης
καὶ βεβροβορωμένη

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ἡ ἀπεγνωσμένη διὰ τὸν βίον
καὶ ἐπεγνωσμένη διὰ τὸν τρόπον

Δόξα. Καὶ νῦν. Ἦχος πλάγ. δ'.**Ἰδιόμελον ποίημα Ἰκασίας, μοναχῆς.**

Κύριε,
ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις
περιπεσοῦσα γυνὴ

Μ. ΠΕΜΠΤΗ**Ὁρθρος.****Στιχηρὰ Αἰνων.****Ἦχος β'. Κοσμά, μοναχοῦ.**

Συντρέχει λοιπὸν
τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ἰούδας ὁ παράνομος, Κύριε,
ὁ βάψας ἐν τῷ δαίπνῳ τὴν χεῖρα

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ἰούδας ὁ προδότης, δόλιος ὢν,
δολίῳ φιλήματι παρέδωκε τὸν Σωτῆρα

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος,
ὁ μαθητῆς καὶ ἐπίβουλος

Δόξα. Καὶ νῦν. Ἦχος δ' αὐτός.**Ἰωάννου, μοναχοῦ.**

Ὅν ἐκήρυξεν Ἀμνὸν Ἡσαΐας
ἔρχεται ἐπὶ σφαγὴν ἐκούσιον

Ἀπόστιχα Αἰνων.**Ἦχος πλάγ. δ'. Μεθοδίου, πατριάρχου.**

Σήμερον τὸ κατὰ τοῦ Χριστοῦ
πονηρὸν συνήχθη συνέδριον

Ἦχος δ' αὐτός. Μεθοδίου, πατριάρχου.

Σήμερον Ἰούδας
τὸ τῆς φιλοπρωχίας κρύπτει προσώπειον

Ἦχος δ' αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.

Ὁ τρόπος σου δολιότητος γέμει,
παράνομε Ἰούδα

^{Ἦχος ὁ αὐτός. Μεθοδίου, πατριάρχου.}
Μηδεῖς, ὦ πιστοί,
τοῦ μυστικοῦ δείπνου ἀμύητος

Καὶ νῦν. ^{Ἦχος πλάγ. α΄. Κοσμά, μοναχοῦ.}
Μυσταγωγῶν σου, Κύριε, τοὺς μαθητὰς
ἐδίδασκας λέγων ὦ φίλοι, ...

^{Ἀκολουθία}
^{τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Παθῶν}
^{τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,}
^{ποίημα Σωφρονίου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων.}

Κοντάκιον. ^{Ἦχος πλάγ. δ΄. Ρωμανοῦ.}
Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα
δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν

^{Στιχηρὰ Αἴνων.}
^{Ἦχος γ΄. Βυζαντίου.}

Δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν
ὁ πρωτότοκος υἱός μου Ἰσραὴλ

^{Ἦχος ὁ αὐτός. Στουδίτου.}

Ἐκαστον μέλος
τῆς ἁγίας σου σαρκὸς

^{Ἦχος γ΄. Βυζαντίου.}

Σταυρωθέντος σου, Χριστέ,
πᾶσα ἡ κτίσις βλέπουσα ἔτρεμε

Καὶ νῦν. ^{Ἦχος πλάγ. β΄. Ἀνδρέου Κρήτης.}

Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα
εἰς μαστίγωσιν

^{Ἀπόστιχα Αἴνων.}

^{Ἦχος β΄. Θεοφάνους, πρωτοθρόνου.}
Λαὸς δυσσεβῆς καὶ παράνομος
ἵνα τί μελετᾷ κενά;

^{Ἦχος ὁ αὐτός. Λέοντος, δεσπότη.}

Σήμερον σὲ θεωροῦσα
ἡ ἀμειπτος Παρθένος ἐν σταυρῷ,

^{Ἦχος ὁ αὐτός. Λέοντος, δεσπότη.}

Ἐπὶ ξύλου βλέπουσα
κρεμάμενον, Χριστέ,

Δόξα. ^{Ἦχος πλάγ. δ΄. Θεοφάνους.}

Κύριε, ἀναβαινοντός σου ἐν τῷ σταυρῷ,
φόβος καὶ τρόμος ἐπέπεσε τῇ κτίσει.

Καὶ νῦν. ^{Ἦχος πλάγ. δ΄. Ἰωάννου, μοναχοῦ.}

Ἦδη βάπτεται κάλαμος ἀποφάσεως
παρὰ κριτῶν ἀδίκων

Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ἑσπερινός.

^{Ἦχος πλάγ. β΄. Βυζαντίου.}

Σήμερον ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως
παρίσταται Πιλάτῳ

Δόξα. ^{Ἦχος πλάγ. β΄. Θεοφάνους, πρωτοθρόνου.}

Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγὴ
τὸν βασιλεῖα τῆς κτίσεως κατεδίκασε

Καὶ νῦν. ^{Ἦχος πλ. β΄. Σεργίου, λογοθέτου.}

Φοβερὸν καὶ παράδοξον μυστήριον
σήμερον ἐνεργούμενον καθοράται

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Ἑσπερινός.

^{Στιχηρὰ ἰδιόμελα.}

^{Ἦχος πλάγ. δ΄. Ἰωάννου, μοναχοῦ.}

Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ
συνέφερέ μοι, εἰ τὸν ἐκ Μαρίας

^{Ἦχος ὁ αὐτός. Ἰωάννου, μοναχοῦ.}

Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ
κατελύθη μου ἡ ἐξουσία

^{Ἦχος πλάγ. δ΄. Ἰωάννου, μοναχοῦ.}

Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ
κατεπόθῃ μου τὸ κράτος

Εἰς τοὺς ἄνω ὑμνογράφους πρέπει νὰ συναριθμήσωμεν καὶ τὸν Χριστοφόρον τὸν Μυτιληναῖον (ΙΑ' αἰῶνος), τὸν ποιητὴν τῶν δωδεκασυλλάβων στίχων τοῦ ὑπομνήματος ἐκάστης ἡμέρας, ὡς καὶ τὸν Γεώργιον τὸν Ἀκροπολίτην (ἔτ. 1217—1282), τὸν στιχουργὸν τοῦ Ἀσματικοῦ,

^{Ἦχος πλάγ. α΄.}

Τὸν ἥλιον κρύψαντα
τὰς ἰδίας ἀκτῖνας

τῆς ἐξόδου τοῦ Ἐπιταφίου, μὴ εὐρισκομένου ἐν τῷ Τριωδίῳ.

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρωθιερεὺς

(Συνεχίζεται)

Ἀληθῶς σοφὸς ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ὠφελῆθῃ ἐκ τῶν ἐπερχομένων εἰς αὐτὸν δυστυχημάτων.

*

Καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν δύναται τις νὰ ἦναι εὐτυχής, ἀρκεῖ νὰ στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανόν.

*

Τὸ ἀποπρατωθὲν ἔργον παρατηροῦν πολλοί, ἀλλ' ὀλίγοι ἀντιλαμβάνονται τὰς δυσχερεῖας, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ὑπερνηχθοῦν πρὸς συντέλειάν του.

Τ Ο Σ Χ Ι Σ Μ Α ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΘΩΜΑΣ ΑΚΙΝΑΤΗΣ

Μετὰ τὴν μοιραίαν διαίρεσιν τοῦ 1054 μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἀνελήφθη ἐν τῇ Δύσει ἀληθῆς ἐκστρατεία θεολογικῆς δυσφημῆσεως τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐπὶ τῷ διπλῷ σκοπῷ νὰ θεμελιωθῇ θεολογικὴ τις δικαίωσις τοῦ Καισαροπαπισμοῦ ἀφ' ἐνός καὶ νὰ μειωθῇ ἡ θέσις τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐναντι τῶν ἀξιώσεων τοῦ Ρωμαίου συναδέλφου των, ἀφ' ἐτέρου. Ἐν τῶν κυριωτέρων μέσων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ὑπῆρξε μία ἐκπληκτικὴ δημοσίευσις νοθευμένων ἢ ἀπλῶς ἐσφαλμένων ἐκδόσεων τῶν ἁγίων Πατέρων, ἰδιαίτερος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.

Ἐν τοῖς νοθευθεῖσι συγγράμμασιν ἐπειράτο, τῇ βοήθειᾳ μιᾶς παρερμηνείας ὀρισμένων εὐαγγελικῶν χωρίων⁽¹⁾, νὰ ἐμφανισθῇ τὸ περίφημον Primatus Petri, ὡς ἐν ἐξαιρετικῶν προνόμιον, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος παρεχώρησεν εἰς τὸν ἅγιον Ἀπόστολον Πέτρον καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς ὑποτιθεμένους διαδόχους του, τοὺς ρωμαίους Ποντίφηκας, λόγῳ τοῦ ὁποίου τοῖς εἶχε δώσει τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκοῦν μίαν δικτατορίαν, πρακτικῶς ἀπόλυτον, ἐπὶ τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἡ Ὀρθοδοξία ἐνεφανίζετο ὡς ἐνόχως ἐπαναστατοῦσα.

Οὕτω, πλήθος «ἀνθολογιῶν» καὶ «ἀλύσεις»⁽²⁾ πατερικῶν χωρίων ἐν σχέσει μὲ τὸ παπικὸν πρωτεῖον, τὸ πλεῖστον ἀπολύτως ψευδῶν καὶ τὸ ὑπόλοιπον παραπεποιημένων, μὲ ἐλαχίστην βᾶσιν αὐθεντικοῦ περιεχομένου, ἐξήλθε τῶν μοναστικῶν τυπογραφείων τῶν κυριωτέρων μοναχικῶν Ταγμάτων τῆς Δύσεως καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἐν ἀφθονίᾳ ἐν τῇ Μεσογειακῇ Εὐρώπῃ. Ὡς πρὸς τὰ μέσα, ἅτινα ὑπηγόρευεν ἡ σκοπιμότης, ἡ ἐκστρατεία αὕτη δὲν ἐσταμάτησεν ἐνώπιον τῆς βεβηλώσεως τῶν περισσοτέρων σεβαστῶν κειμένων, ἀλλὰ πρὸς ἐπιείκεια καὶ τὰ οὐσιώδη κείμενα αὐτῆς ταύτης τῆς Ὀρθοδόξου Λειτουργίας, ἅτινα μετεφράσθησαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου, ἀφοῦ προηγουμένως ὑπεβλήθησαν εἰς ἐπιμεμελημένην διαστροφὴν τοῦ θεολογικοῦ των περιεχομένου⁽³⁾.

Πάντα ταῦτα τὰ γεγονότα δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται παρ' αὐτῶν τούτων τῶν ρωμαίων ἱστορικῶν, ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ὁμολογοῦν ὅλως ἐν τάχει, ὅτι «ἡ φιλολογία αὕτη μένει σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς μελέτην»⁽⁴⁾, μέχρις ἐκείνων, οἵτινες ἐνασμενίζονται ἀκόμη νὰ διακηρύττουν, ὅτι «ὁ με-

σαίων δὲν ἀντέγραψε τοὺς προηγηθέντας αὐτοῦ κατὰ δουρικὸν τρόπον»⁽⁵⁾. Εἶναι κοινὸν μυστικόν, ὅτι συγγραφεῖς τοῦ δυτικοῦ μεσαιῶνος ἐσέβοντο τὸ παρελθὸν κατὰ τὸν ἰδικὸν των τρόπον καὶ δι' αὐτὸ, ὑπὸ τὰς προσωπικὰς των γνώμας, ἔθετον τὸ ὄνομα τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Μόνον εἰς τὸ Τάγμα τῶν Δομινικανῶν ὀφείλομεν, μεταξὺ ἄλλων παρομοίων δημοσιεύσεων μικροτέρου ἐνδιαφέροντος, τρία ἔργα χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦ εἶδους: Τὸ «Ἐγχειρίδιον ἐναντι τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων»⁽⁶⁾, δημοσιευθὲν τὸ 1252, καὶ δὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει⁽⁷⁾ τὸ «Τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων», γεγραμμένον παρὰ τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη τὸ 1263, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν τὸν 4ον⁽⁸⁾ καὶ τὸν «Θησαυρὸν τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως» τοῦ μοναχοῦ Bonacorsi, δημοσιευθέντα, πιθανῶς, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰῶνος⁽⁹⁾. Μεταξὺ τούτων τὸ ἔργον τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη εἶναι, οὐχὶ μόνον τὸ περισσότερον ἐνδιαφέρον, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐσημείωσεν ἐν ὀριστικῶν ἄλλα εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐκστρατείαν, δοθείσης τῆς τεραστίας πνευματικῆς γοητείας καὶ τῆς φήμης τῆς ἀγιότητος τοῦ συγγραφέως του, τοῦ ὁποίου ὁ λόγος ἦτο τότε ἡ ὑπερτάτη αὐθεντία ἐπὶ παντὸς θεολογικοῦ ζητήματος εἰς ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην.

Τὸ «τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων» δὲν ἔχει, ἐν τούτοις, μεγάλας διαστάσεις· πρόκειται ἀπλῶς περὶ ἐνός εἶδους τεύχους, τοῦ ὁποίου τὸ διάγραμμα περιλαμβάνει, χωρὶς μεγάλην διαίρεσιν, διάφορα σημεῖα ἀντεγκλήσεων, συζητηθέντα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὸ ἕκτον μέρος διαπραγματεύεται συγκεκριμένως τὸ περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου θέμα, ὅπου ὁ Θωμᾶς παρουσιάζει τὰς πλέον προφανεῖς νοθείας τῶν κειμένων τῶν Ἑλλήνων Πατέρων. Χωρὶς νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐπὶ ἐνός σεβαστοῦ ἀριθμοῦ ἐκφράσεων, σαφῶς δυτικῆς προελεύσεως καὶ ἀναμφιβόλως οὐχὶ ἀρχαιότερων τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος⁽¹⁰⁾, εὐρίσκομεν ἐντὸς αὐτοῦ ἄλλας ἐνδείξεις περὶ τῆς παρερμηνείας τῶν χω-

1. G. Greenen, «Dictionnaire de Théologie Catholique», Paris 1946, XVI, 1 col. 745-746. Ἐν τῷ αὐτῷ ἀρθρῷ ἀναγινώσκει τις ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ἀπροσδόκητον ὁμολογίαν: «ὁ Ἅγιος Θωμᾶς καὶ οἱ σύγχρονοί του ἐχρησιμοποίησαν τὸ παρελθὸν μετ' ἐκπληκτικῆς ἐνίοτε ἀνεξαρτησίας καὶ πρωτοτυπίας, συμφώνως μὲ τὴν προσωπικότητά των, τὰς ἐπιστημονικὰς των ἱκανότητας, τὰς θεολογικὰς, τὰς ψυχολογικὰς ἢ ἱστορικὰς ἀνάγκας, αἵτινες τοὺς παρεκκίνησαν...».

2. Τὸ κείμενον ἀπαντᾷ παρὰ H. Canisius Barnage «Thesaurus Monumentorum», Amsterdam, 1725. τόμ. IV, σελ. 29.

3. Μνεία τούτου γίνεται ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ τοῦ ἰδίου ἐγχειριδίου.

4. Θωμᾶ Ἀκινάτη «Opera Omnia» Parma, 1864, τόμ. XV, σελ. 289 καὶ ἐξ.

5. Id. Quéatif-Echard «Scriptures Ordinis Praedicatorum» I, 156.

6. Id. π.χ. τὴν κριτικὴν τοῦ Père d'Alès εἰς τὸ ἔργον «De Regimine Christianis» τοῦ Jacques de Viterbe, ἐνθα εἶχε παρεμβάλει διαφόρους πλάνας, δημοσιευθείσας εἰς τὸ «Opusculum» τοῦ Ἀκινάτη. D'Alès «Jacques de Viterbe, theologien de l'Eglise» ἐν «Gregorianum», VII, (1926) σελ. 350 καὶ ἐξῆς.

1. Συγκεκριμένως Ματθ. ιε', 18-19. Λουκ. κβ', 31-32. Ἰω. κα', 15-17.

2. Ἀλύσεις (catenae), ἐκαλεῖτο ἡ διαδοχικὴ παράθεσις ἐρμηνευτικῶν χωρίων τῶν ἁγίων Πατέρων μὲ ταυτόχρονον ἀναφορὰν εἰς τὰ ἐρμηνευόμενα χωρία τῆς Ἁγ. Γραφῆς.

3. Id. C. Werner, Der heilige Thomas von Aquin, I, Ratisbone, 1889 σελ. 763.

4. Οὕτω ὁ Ἰησοῦτης Joseph Madoz, ἐν «Une nouvelle rédaction des textes pseudo-patristiques sur la Primauté, dans l'œuvre de Jacques de Viterbe», δημοσιευθὲν ἐν «Gregorianum» τόμ. XVII, (1936). σ. 562-583.

ρίων, περισσότερο ενδιαφερούσας διὰ τὸν ἐρευνητὴν, ὡς τὴν ἐρμηνεῖαν Κηφᾶς=κεφαλή, ἀποδιδομένην εἰς τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας, φιλολογικὴν λεπτομέρειαν ἀπαράδεκτον διὰ τὸν Πατέρα τοῦτον, ὡς καὶ διὰ πάντα ἄλλον ἀντιπροσωπεύοντα γενικῶς τὴν ἀνατολικὴν πατερικὴν φιλολογίαν⁽¹⁾.

Τὸ Τεῦχος τοῦ Θωμᾶ, ἐν τούτοις, ἐγένετο παγκοσμίως δεκτόν, ἀνευ τῆς παραμικρᾶς ὑποψίας καὶ υἱοθετήθη ὡς ἔργον ὀριστικὸν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος. Ἱεροκλήρυκες καὶ θεολόγοι ὑπῆρξαν ἐνθουσιώδη ὄργανα διαδόσεως αὐτῶν τῶν ψευδῶν διδασκαλιῶν, ἐκαστοὶ ἐκαστοί, διότι ἤδυναντο τώρα νὰ ὑπολογίζουσι, ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ των κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐπὶ τῆς ἀναμφισβητήτου ἀθθεντίας ἐνδὸς τοιοῦτου συγγραφέως. Τὸ τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων⁽²⁾ ἐπεκατέστησαν οὕτω πλήθος μεταγενεστέρων δυτικῶν συγγραφέων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται ὀνόματα ἐκ τῶν πλέον διασήμων⁽³⁾.

Ἡ πρώτη καταγγελία περὶ τῆς ἐλλείψεως ἀθθεντίας τῶν πατερικῶν κειμένων, ἅτινα παρατίθενται εἰς τὸ τεῦχος, δὲν εὗρεν ἀπήχησιν μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος. Τὸ κριτικόν, ὅμως, τάλαντον καὶ ἡ τεραστία παιδεία τοῦ Ἀββᾶ Λαυνοῦ⁽⁴⁾ ἀνεκάλυψαν τὰ ψεύδη, ἅτινα ὁ Θωμᾶς παρουσίασεν εἰς τὸ ἔργον του. Ἡ συγκρίσις ὑπῆρξε μεγάλη καὶ γενική, ἔδωκε δὲ ἀφορμὴν εἰς μίαν βίβλιον καὶ εὐρεῖαν φιλονεικίαν, τῆς ὁποίας αἱ λεπτομέρειαι δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν ἐπὶ τοῦ παρόντος⁽⁵⁾.

Ἀπὸ τῶν πρώτων συζητήσεων τῆς φιλονεικίας, διακρίνεται ἡ δυνατὴ ὑπεροχὴ μιᾶς μικρᾶς λεπτομερείας, περιλαμβανομένης εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἀφιέρωσης εἰς τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν 4ου, ἥτις, ἐν εἴδει προλόγου, προηγείται τοῦ Τεύχους. Ἐν αὐτῇ ὁ Θωμᾶς ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς: «Ἀνέγνωσα ἐπιμελῶς, ἄγιωτατε Πάτερ Οὐρβανὲ Πάπα, τὸν λίβελλον, ὃν ἡ ἡμετέρα Ἀγιότης μοι ὑπέδειξεν. Ἐν αὐτῷ εὗρον πλήθος δογματικῶν ἀφορισμῶν, χρησίμων καὶ ἐκκαίρων διὰ τὴν πίστιν μας. Καὶ ἐνόμισα, ὅτι τὸ περιε-

χόμενόν του διὰ τῆς ἀθθεντίας τῶν ἁγίων Πατέρων, τοὺς ὁποίους περιέχει, δύναται νὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐμποδίσῃ εἰς πλείστους τὴν εὐκαιρίαν σφάλματος ἢ συζητήσεως ἐπὶ ζητημάτων, ἅτινα φαίνονται ἀμφιβολα... Ἐθεσα ὡς πρόθεσί μου ν' ἀποδείξω πῶς με τοιαύτας ἀθθεντίας δύναται τις νὰ διδάξῃ καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν καθολικὴν ἀλήθειαν»⁽⁶⁾.

Δοθέντος, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ προσβληθοῦν τὰ ὑπὸ τοῦ Λαυνοῦ προβληθέντα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς ἀθθεντίας τῶν πατερικῶν χωρίων, ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἔπρεπε νὰ τύχῃ πάσης δυνατῆς ἐκμεταλλεύσεως, διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἡ κατηγορία ὡς νοθευτοῦ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀπὸ τῶν Θωμᾶν τὸν Ἀκινάτην, ὁ ὁποῖος ἀνεκηρύχθη ὡς ἅγιος τὸ 1323⁽⁷⁾, ἀνεκηρύχθη ὡς Κοινωνὸς Διδάσκαλος μετὰ τὸ 1317 καὶ ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος ὡς «Ἀγγελικὸς Διδάσκαλος» μέχρι τοῦ 1567, ὅποτε ἀνεκηρύχθη ἐπίσημως «Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας» ἀπὸ τὸν Πῖον τὸν 5ον⁽⁸⁾.

Ἐπρεπε, λοιπόν, ὁ Θωμᾶς νὰ εὕρῃ τὰ πατερικὰ ἐκεῖνα χωρία, ἤδη παραπεποιημένα, ἐνδὸς ἐκείνου τοῦ «λίβελλου», τὸν ὁποῖον συνέστησεν εἰς αὐτὸν ὁ Οὐρβανὸς ὁ 4ος καὶ δὲν εἶχε παρὰ νὰ τὰ ἀντιγράψῃ ἀπλῶς εἰς τὸ «Τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων», χωρὶς καὶ νὰ ὑποπτευθῇ τὴν ἀθθεντικότητά των. Ἐπρεπε μόνον νὰ εὕρῃ τὸν ἐν λόγῳ λίβελλον καὶ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν συγγραφέα του.

Ἄλλ' οἱ καλῆς πίστεως ἐρευνηταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποκρύψουν τὴν ἰσχυρὰν ἐκπληξίαν των διὰ τὸ ὅτι ἐν ἔργον βεβαρυμένον μὲ τόσας ἀνακριθείας ἔτυχεν ἰδιαιτέρας συστάσεως ἐκ μέρους τοῦ Πάπα. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τοῦ Οὐρβανοῦ 4ου διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ «λίβελλου» ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ εἶχε ἀσφαλῶς ὑπερβῆ τὰ ὅρια μιᾶς ἀπλῆς συμβουλῆς ἢ συστάσεως, ὡς εὐκόλως δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς τελευταίας φράσεως τοῦ ἐπιλόγου τοῦ Τεύχους, ἔνθα ὁ Θωμᾶς ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Πάπαν διὰ τῶν ἐξῆς ἐκφραστικῶν λόγων: «Ἰδοῦ, λοιπόν, Ἀγιώτατε Πάτερ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν διαταγὴν σας ἐξέθεσα ἀπὸ τὰς ἀθθεντίας τῶν ἑλλήνων Διδασκάλων, διὰ τὴν ἐπιβεβαίωσιν καὶ τὴν ἐπαύξησιν τῆς ἀληθοῦς πίστεως»⁽⁹⁾.

Τὸ «Τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων» ὑπῆρξεν, ἐπομένως, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παπικῆς διαταγῆς, καλῶς ἐκτελεσθείσης. Ἄλλ' αἱ παραποιήσεις τῶν πατερικῶν χωρίων, αἵτινες περιείχοντο ἤδη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Πάπα προμηθευθέντα «λίβελλον», ἀνεγράφησαν ἀπλῶς ἀπὸ τὸν Θωμᾶν Ἀκινάτην ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὰς κατεσκευάσεν ἐξ ὀλοκλήρου συνθέντων τῶν Τεῦχος; Μόνον ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μυστηριώδους «λίβελλου» θὰ ἠδύνατο νὰ ρίψῃ φῶς εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο. Ἀλλὰ διὰ μέσου ὀλοκλήρων αἰώνων αὐτὸ τὸ πειστήριον φαίνεται, ὅτι ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὰς Βιβλιοθήκας ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης.

Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος, τὸ

1. Ἡ ἐρμηνεία Κηφᾶς = κεφαλή ἔρχε τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν ορπate de Mileve. Ἰδ. «Contra Parmenianum donatistam» II, 2.

2. Ἰδ. R. Ceiller «Histoire des Auteurs ecclésiastiques» Paris, τόμ. VIII, σελ. 272.

3. Abbé Jean de Launoy, (1603-1678). Τὰ ἔργα του καὶ αἱ ἐπιστολαὶ του ἀποκαλύπτουν εὐρεῖαν ἐκκλησιολογικὴν μάθησιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀληθείας. Τὸ πλείστον τούτων, λόγῳ τοῦ ὅτι σκοποῦν τὴν ἐκθεσίαν καὶ τὴν ἐπίκρισιν τῶν ψευδῶν τῶν ὁμοδόξων του, τῷ ἔδωκαν εἰς ἀνταμοιβὴν τὸν τίτλον τοῦ δυσφημιστοῦ τῶν ἁγίων καὶ καταστροφέως τῶν μοναχικῶν προνομίων. Τὰ ἔργα του εἰς 5 τόμους καὶ 10 βιβλία ἐξεδόθησαν πλήρῃ ἐν Γενεύῃ ὑπὸ τοῦ Abbé Granet ὑπὸ τὸν τίτλον «Joannis Launoy, Opera omnia...» τὸ 1731-33.

4. J. B. Rubeis «De Gestis et scriptis ac doctrina Sancti Thomas Aquinatis... etc.» Romae 1882, I Diss. V. Chap. 4, No 3. Diss. XVII, chap. 2. Diss. XXXI chap. 4.

F. X. Leitner «Der h. Thomas von Aquin über das unfehlbare Lehrent des Papstes», Friburg, 1872.

J. A. Fabricius, «Bibliotheca Graeca» Hamburg, 1721, τόμ. VIII, σελ. 563 καὶ ἐξῆς.

1. Θωμᾶ Ἀκινάτη «Opera omnia» Par ma, 1864, τόμ. XV σελ. 239.

2. Τὴν 18 Ἰουλίου 1323 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου 22ου.

3. Τὴν 11 Ἀπριλίου 1567 ὑπὸ τοῦ Πῖου 5ου.

4. Μνημ. ἔργον σελ. 258.

1870, ὁ Πέτρος - Αντώνιος Uccelli ἠδυνήθη, ἐπὶ τέλους, νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν περιώνυμον «Λιβέλλον» εἰς τι χειρόγραφον τῶν Βιβλιοθηκῶν τοῦ Βατικανοῦ (1). Ἡ εἶδησις ταχέως ἐπέσυρε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κριτικῆς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Uccelli γενομένη ἐκδοσις τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ «Λιβέλλου», τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν πρωτεῖον, ἐξηγτηλήθη τάχιστα (2). Μετ' ὀλίγα ἔτη βραδύτερον, τὸ 1889, ὁ σοφὸς Reusch ἐδημοσίευσε γερμανιστὶ νέαν ἐκδοσιν τοῦ ἰδίου μέρους (3), συνοδευομένην ἀπὸ ἐμπεριστατωμένην κριτικὴν μελέτην. Δι' αὐτῆς τὸ ζήτημα παρέμεινεν ὀριστικῶς λελυμένον ἐντὸς τῶν ἐξῆς ὁρίων:

α) Ὁ Λιβέλλος ἦτο ἀνώνυμος.

β) Ὁ τίτλος τοῦ ἦτο «Λιβέλλος ἀφορῶν εἰς τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (4).

γ) Ὁ σκοπὸς του, ὡς καὶ ὁ τίτλος του μαρτυρεῖ, ἦτο ἡ κατ' εὐθείαν κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπίθεσις.

δ) Περιέχει τὰς παραποιήσεις, τὰς ὁποίας ὁ Lannoy κατήγγειλεν εἰς τὸ «τεῦχος ἐναντίον τῶν πλανῶν τῶν Ἑλλήνων» τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη.

Πράγματι, συγκριτικὴ ἔρευνα τοῦ «Λιβέλλου» καὶ τοῦ «Τεύχους» οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπει, ὡς πρὸς τὴν ἀπλήν ἀντιγραφικὴν ἐργασίαν τοῦ «Ἀγγελικοῦ Διδασκάλου».

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ταυτότητα τοῦ ἀνωνύμου συγγραφέως τοῦ «Λιβέλλου», ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εἰς ἓκ τῶν καλλιτέρων ἐρευνητῶν, οἵτινες ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος, ὁ Ἰησοῦτης Ἰωσήφ Madoz, δὲν διστάζει νὰ τὸν τιτλοφορήσῃ «ὁ Λιβέλλος τοῦ Οὐρβανοῦ 4ου» (5).

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὁ Οὐρβανὸς ἐδείκνυεν ἐν ἐντελῶς ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, διὰ νὰ διαδώσῃ τὰς πατερικὰς παραποιήσεις, ὀδηγούμενος ἀπὸ μίσος ἐναντὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον ἐχρονολογεῖτο ἀφ' ἧς ἐποχῆς, πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὸν παπικὸν θρόνον, ὑπῆρξε Λατίνος Πατριάρχης τῆς Ἱερουσαλῆμ. Ἡ ἔρευνα ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ Οὐρβανὸς προσωπικῶς, πολλάκις ἔκαμε χρῆσιν τῶν ἐν τῷ «Λιβέλλῳ» του παραποιήσεων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἐν τῇ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μιχαὴλ Παλαιολόγον, τῷ 1263, ἐπιστολῇ του (6).

Δὲν ἦτο ἀκόμη ἱκανοποιημένος ὁ πάπας, πρὶν ἢ ἐπιτύχῃ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἐκπαγλὸν φυσιογνωμίαν τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη, ὡς μέσον μεταδόσεως τῶν ψευδῶν του, συκοφαντῶν τὴν Ὀρθοδοξίαν. Ἐπεθύμει νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ προσβάλῃ κατ' εὐθείαν τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ διὰ τοῦτο διέταξε τὴν

μετάφρασιν τοῦ Θωμᾶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν (7).

Τοῦτο, ἐν τούτοις, τὸ ἐγχείρημα δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν ὡς τὰ προηγούμενα ἐπιτυχίαν, διότι οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζον εἰς τὴν ἐντέλειαν τὰ κείμενα τῶν ἰδίων των Πατέρων καὶ ἀμέσως ἀνεκάλυψαν καὶ κατήγγειλαν τὰς τόσον ταπεινὰς καὶ προφανεῖς παραποιήσεις,

Διάκ. PAUL BELLESTER CONVALIER

1. Ἰδὲ Quétif, Echard, «Scriptures Ordinis Praedicatorum» I σελ. 158.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ἡ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΕΝΩΣΕΩΣ ΘΕΩΡΙΑ

Ι. Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς παρουσία τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἄρσιν τοῦ πιέζοντος τὰ στήθη τῆς ἀνθρωπότητος βάρους τῆς ἁμαρτίας, κατέστη «σημεῖον ἀντιλεγόμενον», κατὰ τὴν προφητικὴν ρῆσιν τοῦ δικαίου Συμεὼν ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς Αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ παρέχει οὐ μικρὰς δυσκολίας ἢ Θεανδρικῆ Του ὑπόστασις καὶ ἀπὸ μεταφυσικῆς θεωρήσεως. Δὲν εἶναι εὐχερῆς ἢ ἀκριβῆς ὑπὸ τοῦ πεπερασμένου ἀνθρωπίνου πνεύματος κατανόησις τῆς ἀπειροῦ συγκαταβάσεως τοῦ Θεοῦ, ὅστις, ἀχώρητος ὢν καὶ ἀπερίγραπτος, ἔλαβε δούλου μορφήν καὶ ἐν κενώσει ἔζησεν ὡς ἄνθρωπος. Τὸ ὑπερβατικὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς Θεοῦ, κείμενον πέρα τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου ἐπιβαλλομένων εἰς τὰ πεπερασμένα ὄντα δεσμῶν καὶ ὄρων, καθίσταται ἀκατανόητον καὶ τῇ λογικῇ ἀπροσδιόνυσον πῶς ποτε διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐνθεν μὲν δεσμεύεται καὶ περιορίζεται, ἐνθεν δὲ διατηρεῖ ἀπάσας τὰς ὑπερβατικὰς θεϊκὰς Αὐτοῦ ιδιότητες. Περαιτέρω καθίσταται δυσκόλως κατανόητον καὶ αὐτὸ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Σωτῆρος, ἂν μὴ πρῶτον κατανόηθῇ ὀρθῶς καὶ ἐξηγηθῇ σαφῶς τὸ μυστήριον τῆς προσωπικότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀδιασπᾶστος ἡνωμένα ἀμφότερα (1).

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, συνάπτονται στενωῶς καὶ ἀρμονικῶς δύο φύσεις καὶ δύο ὑποστάσεις, ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη, κορυφούμεναι τελικῶς εἰς ἓν πρόσωπον. Πιστεύομεν τὸν Χριστὸν ὄντα «τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι... ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας», κατὰ τὸν ὅρον τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (2). Καὶ μετὰ τὴν ἐνοάρκωσιν, δηλ., ὁ Ἰησοῦς μετέχει μὲν αἰετῇ Τριαδικῇ Θεότητι διὰ τῆς θείας «οὐσίας», ἥτις ἐστὶ κοινὸν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι γινώρισμα, φέρει δ' ἐν

1. Codex membr. lat. 808 σελ. 47.

2. P. A. Uccelli «De testi esaminati da S. Tomaso d'Aquino nell'opuscolo contro gli errori dei Greci etc.» Naples 1870.

3. F. X. Reusch, Die Fälschungen in dem Tractat des Thomas von Aquin gegen die Griechen» ἐν Abhandlungen der K. Bayer. Akademie der Wiss. III cl XVIII, Bd. III. Abth. Munich, 1889.

4. «Libellus de processione Spiritus Sancti...».

5. Joseph Madoz. S. J. Oeuvre citée, page 580.

6. Ἐπιστολὴ εἰς Μιχαὴλ Παλαιολόγον τὸ 1263, κερ. XXX. (τὸ κείμενον ἐν Raynaldo, «Annales» Luca. 1748 τόμ. III σελ. 108 καὶ ἐξῆς).

1. X. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ σελ. 169.

2. I. Καρμίση, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθ. Καθ. Ἐκκλησίας, Ἀθ. 1952, σελ. 169.

ταῦτῳ και πάντα τὰ ἀνθρώπινα γνωρίσματα και τὰς ἀνθρωπίνους ιδιότητες.

Εὐχερέστερον θὰ κατανοήσωμεν τὸν διφυᾶ χαρακτῆρα τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἰησοῦ, ἐὰν ἐξετάσωμεν αὐτόν, πρῶτον μὲν οἷος ἦτο πρὶν τῆς ἐνσαρκώσεως, δεύτερον δὲ οἷος ἐγένετο μετὰ τὴν ἐνανθρώπησην. Πρὶν μὲν τῆς ἐνανθρώπησης ὁ Ἰησοῦς, ὡς Υἱὸς και Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἔφερε πάσας τὰς ιδιότητας και πάντα τὰ γνωρίσματα τοῦ Θεοῦ και Πατρὸς κατὰ τὴν «οὐσίαν», διάφορος ὢν μόνον καθ' «ὑπόστασιν». Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι τὸ κοινὸν γνώρισμα τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κεῖται ἐν τῇ «οὐσίᾳ» Αὐτῶν, ἐνῶ χαρακτηρίζει αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων ἡ ἐνὸς ἐκάστου ἰδία «ὑπόστασις». Σαφῶς ἐν προκειμένῳ διδάσκει και ὁ Μέγας Βασίλειος, λέγων, ὅτι «ὁ μὲν τῆς κοινότητος λόγος εἰς τὴν οὐσίαν ἀνάγεται, ἡ δὲ ὑπόστασις τὸ ἰδιάζον ἐκάστου σημεῖόν ἐστιν»³. Θεὸς ὢν, λοιπόν, καθ' οὐσίαν ὁ Ἰησοῦς, κατηγορεῖται ὡς ἀναρχος και αἰδίου και παντοδύναμος και παντογνώστης και πανάγαθος. «Ἔστι δὲ ὁ Υἱὸς, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, ἐν πλήρει θεότητι ζῶν Λόγος»⁴.

Πᾶσαι ἐπομένως αἱ ιδιότητες και αἱ ἐνέργειαι αἱ ἀνήκουσαι τῷ Πατρὶ ἀνήκουσι και τῷ Υἱῷ, διότι οὐδεμία μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ οὐσίας ἢ φύσεως ὑφίσταται. «Οὐδεμία ἐνέργεια τοῦ Υἱοῦ ἀποτετημένη ἐστὶ τοῦ Πατρὸς, οὐδὲ ἐστὶ τι ἐν τοῖς οὐσι τῷ Υἱῷ ὑπάρχον, ὃ τοῦ Πατρὸς ἠλλοτριῶται»⁵. Τοῦτο δὲ διεκήρυξε και αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, εἰπών: «πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστί, και τὰ σὰ ἐμὰ»⁶. Ἐκ τούτου ἔπεται ὡσαύτως, ὅτι, ὢν μιᾶς και τῆς αὐτῆς οὐσίας μετὰ τοῦ Πατρὸς, ὁ Υἱὸς εἶναι ἴσος τῷ Πατρὶ, συνδημιουργήσας μετ' αὐτοῦ τὸν κόσμον, εἶναι ἀπλοῦς και ἀσύνθετος καθὼς και ὁ Πατὴρ⁷, ἔχει τὴν ἰδίαν μετὰ τοῦ Πατρὸς βούλησιν και θέλησιν: «ὅσα ὁ Πατὴρ βούλεται, ἀνάγκη και τὸν Υἱὸν βούλεσθαι, ἀλλ' ὅσα και ὁ Υἱὸς βούλεται, ἀνάγκη και τὸν Πατέρα βούλεσθαι», λέγει ἐπίσης ὁ Μ. Βασίλειος⁸.

Τοιοῦτος ὢν ὁ Σωτὴρ τέλειος Θεὸς, κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς και, ἀναλαβὼν τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, τοὔτεστι τὸν ἄνθρωπον τέλειον, παρέμεινε οὐχὶ Θεὸς μόνον οὐχὶ δὲ και ἄνθρωπος μόνον, ἀλλὰ, «μὴ μεταβαλὼν τὴν τῆς θεότητος αὐτοῦ φύσιν εἰς τὴν τῆς σαρκὸς οὐσίαν, μήτε τὴν οὐσίαν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ εἰς τὴν φύσιν τῆς αὐτοῦ θεότητος»⁹, ἐγένετο Θεάνθρωπος, τοὔτο μὲν κατέχων τελείως τὰς θείας αὐτοῦ ιδιότητας και γνωρίσματα και τὴν φύσιν και τὴν οὐσίαν, τοὔτο δὲ περιβεβλημένος και τὸν τέλειον σαρκικὸν και γῆϊνον ἄνθρωπον. Ἐν αὐτῷ δηλ. συνυπάρχουσι ἡ θεία και ἡ ἀνθρωπίνη φύσις: «δι' αὐτὸ

3. Migne 32, 336. Ἰδὲ και 32, 884: «Οὐσία και ὑπόστασις ταύτην ἔχει τὴν διαφορὰν, ἣν ἔχει τὸ κοινὸν πρὸς τὸ καθ' ἕκαστον».

4. Migne 31, 608.

5. Μ. Βασίλειος, Migne 29,652.

6. Ἰωάν. 17, 10.

7. Μ. Βασίλειος, Migne 29,564.

8. Migne 29,685.

9. Ι. Δαμασκηνῶ, Ἔκδ. Ὁρθ. Πίστεως, βιβλ. Γ' κεφ. Β'.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΜΙΑΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

Η ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΙ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΓΙΑΣΠΕΡΣ

Εἰς τῶν κορυφαίων ἐκπροσώπων τῆς «ὑπαρκτικῆς φιλοσοφίας» (Existenzialismus, Existenzphilosophie), ἣτις ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων φιλοσοφικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς μας¹⁰, εἶναι ὁ πρὸ τινῶν ἐβδομάδων συμπληρώσας τὸ ἐβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ Κάρλ Γιάσπερς (Karl Jaspers)¹¹. Οὗτος, ὢν ψυχίατρος¹², λίαν ἐνωρὶς ἐστράφη πρὸς τὴν ψυχολογίαν και τὴν φιλοσοφίαν. Ὡς ψυχολόγος παρουσιάζει μεγάλας διαισθητικὰς ἰκανότητας, διὰ τὴν ἀνίχνευσιν τῶν θεμελιωδῶν συναρτήσεων και τῆς ὑφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὡς δεικνύει τὸ περίφημον βιβλίον του «Ψυχολογία τῶν κοσμοθεωριῶν»¹³, ἐν ᾧ διαγράφονται ἤδη πάσαι αἱ κύριαι κατευθύνσεις τῆς φιλοσοφίας του¹⁴. Ὁ «ὑπαρξισμὸς» τοῦ Jaspers δὲν

10. Πρὸλ. Ν. Ἰ. Λούβαρι, Μεταξὺ δύο κόσμων, Ἀθήναι 1949, σελ. 229 και ἐξῆς: Κ. Γεωργούλη, Ὑπαρξισμὸς, περιοδ. «Γράμματα», 1947-1948: Max Apel, Philosophisches Wörterbuch, Berlin 1950, σελ. 81: Erwin Metzke, Handlexikon der Philosophie, Heidelberg 1948, σελ. 103. Hans Saring, Philosophen - Kalender, Berlin 1948, σελ. 149 κ. ἐξ.

11. Ὁ Jaspers ἐγεννήθη τὴν 23 Φεβρουαρίου 1883 ἐν Oldenburg τῆς Γερμανίας.

12. Γνωστὰ εἶναι τὰ ψυχιατρικὰ ἔργα αὐτοῦ «Heimweh und Verbrechen» (1909) και Allgemeine Psyceopathologie» (1913).

13. Karl Jaspers, Psychologie der Weltanschauungen, Berlin 1925.

14. Leo Gabriel, Existenzphilosophie, Wien 1951, σελ. 169.

δὲ και μικτὸς ἐστὶν ὁ περὶ Σωτῆρος λόγος διὰ τε τὴν φύσιν τῆς θεότητος και τὴν οικονομίαν τῆς ἐνανθρώπησης¹⁵. Ἡ αὐτὴ δὲ, ὡς και ἀνωτέρω Δ' Οἰκουμενικῆ Σύνοδος ἐδογματίσεν, ὅτι τὸν Χριστὸν «ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωρίζομεν, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σφζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύσεως και εἰς ἓν πρόσωπον και μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης»¹⁶.

Θεάνθρωπου λοιπὸν οὕσης νῦν τῆς νέας ὑποστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, προβάλλει δυσχερείας κατανοήσεως ἡ τε σχέσις τῶν δύο ἐν αὐτῷ ἀντιθέτων φύσεων και τὸ πρόβλημα τῆς πλήρους ἢ μὴ ἐκφράσεως και ἐκδηλώσεως τῶν ιδιοτήτων ἀμφοτέρων κατὰ τὴν ἐπίγειον αὐτοῦ ζωὴν. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ κατανοήσεως και ἐρμηνείας τοῦ σημείου τούτου ἀκριβῶς διευτυπώθη ἡ περὶ θείας τοῦ Χριστοῦ κενώσεως θεωρία, ἣς ἡ πρώτη μὲν διατύπωσις εὑρίσκειται ἐν τῷ κανόνι τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀνάπτυξις δὲ αὐτῆς ἐπεχειρήθη ποικιλότροπος ἔκτοτε και μέχρι σήμερον διὰ μέσον τῶν αἰῶνων ποικίλαι ἐξηγήθησαν θεωρίαι, περὶ ὧν περαιτέρω ὁ λόγος.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Δ. ΛΩΛΗΣ

1. Μ. Βασίλειος, Migne 29,405.

2. Ι. Καρμύρη, ἔ. ἀ.

ἔχει τόσον τὰς ρίζας αὐτοῦ ἐν τῇ Φαινομενολογίᾳ (Phänomenologie), ὅσον μᾶλλον ἐν τῇ Ψυχολογίᾳ, διαφέρων κατὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ὑπαρκτικῆς φιλοσοφίας τοῦ Heidegger, μεθ' ἧς ἔχει κοινὴν τὴν ἀπὸ τοῦ Kierkegaard ἐξάρτησιν καὶ ἑτέραν ἀφετηρίαν αὐτοῦ⁽¹⁾. Ὡσαύτως φανερὰ εἶναι ἡ ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Jaspers ἐπίδρασις τοῦ Dilthey⁽²⁾.

Ἦνα κατανοήσωμεν καλύτερον τὴν ἰδιοτυπίαν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Jaspers, ὡς καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὴν καθ' ὅλου «ὑπαρκτικὴν φιλοσοφίαν», δεόν να λάθωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ τὸν μὴ ἔχοντα χριστιανικὴν κατεύθυνσιν⁽³⁾ σύγχρονον «ὑπαρξισμὸν» χαρακτηριστικὴ τυγχάνει μία ἀφοσίωσις καὶ προσήλωσις εἰς τὸ ἐνδοκοσμικὸν (Immanentismus)⁽⁴⁾, εἰς τὸ πεπερασμένον, εἰς τὸ «ens finitum» (Finitismus)⁽⁵⁾. Ἡ προσήλωσις αὕτη, καταπύσασα εἰς τὴν ἀθεϊαν, ἀρνεῖται τὰς ὑπερβατικὰς σχέσεις καὶ συναρτήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως⁽⁶⁾. Τοῦτο ἰσχύει τόσον περὶ τοῦ Nietzsche, ὅσον καὶ τοῦ Heidegger, ὅστις «κατ' οὐσίαν οὐδεμίαν δίδει ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ προβλήματος τοῦ ἐσχάτου νοήματος τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν πρακτέων»⁽⁷⁾. Ἡ ὑπαρκτικὴ φιλοσοφία τοῦ Karl Jaspers εὐρίσκεται, ὡς τονίζει ὁ Th. Steinbüchel, εἰς δεξιάν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Heidegger ἐκπροσωπούμενην⁽⁸⁾, καθ' ὅτι διασπᾶ τὸν κλοιὸν τῆς προσηλώσεως εἰς τὸ ἐνδοκοσμικόν, στρέφεται «πρὸς μίαν Μεταφυσικὴν ἀνοικτὴν πρὸς τὸ Ὑπερβατικόν»⁽⁹⁾ καὶ «ἀναφέρει τὴν πεπερασμένην ὑπαρξίν εἰς τὴν ὑπερβατικὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι»⁽¹⁰⁾. Τὸ ἀνθρώπινον εἶναι θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Jaspers ὡς τὸ «εἶναι πρὸς τὸ Ὑπερβατικόν («Sein zur Transzendenz»)»⁽¹¹⁾. Ἡ φιλοσοφία αὐτοῦ χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου ὡς ἡ «φιλοσοφία τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις ἐξέρχεται ὑπεράνω τοῦ ἀνθρώπου»⁽¹²⁾.

Ὁ ἀνθρώπος, κατὰ τὸν Jaspers, δύναται διὰ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ν' ἀνυψωθῆ ἀπὸ τῆς ἀπλῆς κατωτέρας ὑπάρξεως (Dasein) εἰς μίαν ἀνωτέραν καὶ πρὸς τὸ ὑπερβατικὸν ἔχουσαν σχέσιν ὑπαρξίν (Existenz), ὅταν ἀποκτήσῃ συνειδήσιν τῶν λεγομένων «μεθοριακῶν καταστάσεων» (Grenzsituationen) αὐτοῦ. Ὁ ἀνθρώπος ζῆ πάντοτε ἐντὸς διαφόρων καταστάσεων (Situationen), αἵτινες συνεχῶς μεταβάλλονται, χωρὶς

νὰ ἐπηρεάζουν τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν καὶ ἐργασίαν. Αὗται δύναται νὰ ὑπερπηδηθοῦν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ὅμως ὑπάρχουν δι' αὐτὸν καὶ καταστάσεις (Situationen), αἵτινες οὐσιωδῶς εἶναι ἀμετάβλητοι, ὡς εἶναι π. χ. ὁ θάνατος, ὁ πόνος, ὁ ἀγὼν, ἡ ἐνοχλή, ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας, ὁ περιορισμὸς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐντὸς ὀρισμένων σχέσεων καὶ συναρτήσεων κ.ο.κ.⁽¹⁾. Αἱ θεμελιώδεις αὗται καταστάσεις χαρακτηρίζονται ὑπὸ τοῦ Jaspers ὡς «μεθοριακὰ καταστάσεις» (Grenzsituationen), διότι δὲν δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν ταύτας. Αὗται δεικνύουν τὰ ὅρια καὶ τὰ σύνορα, ὑπεράνω τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν⁽²⁾. Εἰς τὰ ὅρια ταῦτα, ὡς εἰς ἓνα τοῖχον, προσκρούει πάντοτε ὁ ἀνθρώπος⁽³⁾, ἵνα λάβῃ συνειδήσιν τοῦ πεπερασμένου τῆς κατωτέρας αὐτοῦ ὑπάρξεως (Dasein), τῆς ἀντινομίας καὶ τοῦ ναυαγίου αὐτῆς⁽⁴⁾. Μόνον διὰ τῆς συνειδήσεως ταύτης δύναται οὗτος ν' ἀφυπνισθῆ εἰς μίαν ἀνωτέραν ὑπαρξίν (Existenz)⁽⁵⁾.

Πολλάκις, ζῶντες ἐν τῇ κατωτέρᾳ ἡμῶν ὑπάρξει, ἀγνοοῦμεν τὰ σύνορα ταῦτα ἢ κλείομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ αὐτῶν καὶ ζῶμεν, ὡς ἐὰν ταῦτα δὲν ὑπῆρχον. Πολλάκις λησμονοῦμεν, ὅτι εἴμεθα ἐνοχοί, ὅτι πρέπει νὰ ἀποθάνωμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν ἀσφάλειαν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι εἴμεθα ὄντα πεπερασμένα καὶ περιορισμένα⁽⁶⁾. Οὕτω, δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ὡς ἀνώτεροι ὑπάρξεις, δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸ ἀληθινὸν καὶ γνήσιον νόημα τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς συνειδητοποιήσεως τῶν «μεθοριακῶν καταστάσεων», ἣτις εἶναι ἡ βαθυτέρα πηγὴ τῆς φιλοσοφίας⁽⁷⁾ καὶ ἡ προϋπόθεσις τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἀνωτέραν ὑπαρξίν (Existenz), συνητημένην πρὸς τὸ Ὑπερβατικόν. Διὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ πεπερασμένου τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν ἀποκτῶμεν συγχρόνως πείραν τῆς σχέσεως ἡμῶν πρὸς μίαν ὑψηλοτέραν πραγματικότητα. Φθάνοντες εἰς τὰ σύνορα τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, διαπιστώνομεν, ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦν τὸ μεταίχιμον δύο περιοχῶν, τοῦ Ἐπέκεινα καὶ τοῦ Ἐνθάδε. Τὸ Ἐπέκεινα διανοίγεται ὡς ὀρίζων εἰς τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος τοῦ βλέμματός μας. Αἰσθανόμεθα τὸν ἑαυτὸν μας περιβαλλόμενον διὰ τοῦ Ὑπερβατικοῦ⁽⁸⁾.

Ὁ ἀνθρώπος, λοιπόν, εὐρισκόμενος πρὸ τῶν «μεθοριακῶν καταστάσεων», δύναται διὰ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸν αὐτοκαθορισμὸν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀποκτῶν συνειδήσιν τῆς πραγματικῆς του καταστάσεως, τ. ἔ. τοῦ ὅτι οὗτος εἶναι περιορισμένη καὶ πεπερασμένη ὑπαρξίς,

1. Joh. Hessen, Die philosophischen Strömungen der Gegenwart². Rottenburg 1940, σελ. 138.

2. Walter Brugger, Philosophisches Wörterbuch³, Freiburg 1950, ἄρθρον «Existenzphilosophie».

3. Περὶ τοῦ λεγομένου «Χριστιανικοῦ Ὑπαρξισμοῦ» ἰδὲ Ν. Ἰ. Λούβαρι, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 231 καὶ ἐξῆς.

4. Joh. Hessen, Existenzphilosophie², 1948, σελ. 82.

5. Joh. Hessen, Religionsphilosophie, 1948, τόμ. 2, σελ. 269 καὶ ἐξῆς.

6. Joh. Hessen, Existenzphilosophie, σελ. 82.

7. Georg Wünsch, Wirklichkeitschristentum, Tübingen 1933, σελ. 162.

8. Th. Steinbüchel, Existenzialismus und christliches Ethos, Bonn 1948.

9. Erwin Metzke, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 103.

10. Ν. Ἰ. Λούβαρι, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 234.

11. Joh. Hessen, ἔνθ' ἄνωτ.

12. Karl Jaspers, Die geistige Situation der Zeit, Berlin und Leipzig 1931, σελ. 134.

1. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, Zürich 1950, σελ. 20 ἐξ. Erwin Metzke, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 130.

2. Karl Jaspers, ἔνθ' ἄνωτ.

3. Emmanuel Mounier, Introduction aux Existentialismes, Paris 1947, σελ. 55.

4. Karl Jaspers, Psychologie der Weltanschauungen, σελ. 287.

5. Erwin Metzke, ἔνθ' ἄνωτ.

6. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, σελ. 20-21.

7. Ἐνθ' ἄνωτ.

8. Leo Gabriel, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 206.

ρίπτουσα, ὅμως, τὸ βλέμμα πρὸς τὸ Ἄπειρον καὶ τὸ Ὑπερβατικόν, ὅπερ ὡς ὀρίζων περιβάλλει ταύτην. Ἐν τῇ μεθοριακῇ καταστάσει δυνάμεθα νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸν ἀληθῆ ἑαυτὸν μας διὰ τῆς προσωπικῆς «ἐκλογῆς καὶ ἐλευθερίας». Ἐνῶ ἡ κατωτέρα ὑπαρξίς (Dasein) ὑπάρχει ἐμπειρικῶς, ἡ ἀνωτέρα ὑπαρξίς (Existenz) ὑπάρχει «μόνον ὡς δυνατὴ ἐλευθερία» (1). Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἐλευθέρως ἀποφασίζον καὶ ἐκλέγον ὄν (das entscheidende Sein) (2). Ἐκ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἂν οὗτος θὰ κάμῃ βήματα πρὸς τὸ Μηδέν, μὴ θέλων ν' ἀντικρύσῃ τὸν ὀρίζοντα τοῦ Ὑπερβατικοῦ, ὅστις περιβάλλει τὴν ὑπαρξίν του, ἢ ἂν οὗτος θὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἀνωτέρας ὑπάρξεως καὶ τῆς ὑψίστης ἐλευθερίας, ἣτις γινώσκει ἑαυτὴν ὡς μίαν «κατάστασιν βαθυτάτου συνδέσμου μετὰ τοῦ Ὑπερβατικοῦ» (3). Ὁ Θεός, διὰ τὴν ἀνωτέραν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν καὶ ἐλευθερίαν, εἶναι βέβαιος «ὡς παρουσία» (als Gegenwartigkeit) (4).

Ὅθεν, εἶναι προφανῆς ὁ ρόλος, ὃν παίζει ἐν τῇ ὑπαρκτικῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Jaspers ἡ ἰδέα τοῦ Ὑπερβατικοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὸν φιλόσοφον τοῦτον, ὁ καθορισμὸς τοῦ νοήματος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος, ἄνευ τῆς ἰδέας τοῦ Ὑπερβατικοῦ (5). Ἡ ροπὴ πρὸς τὸ Ὑπερβατικὸν ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Μόνον διὰ τοῦ Ὑπερβατικοῦ αὕτη, ἣτις δὲν ἐδημιουργήσεν ἑαυτήν, ἀποκτᾶ ἀνεξαρτησίαν ἐν τῷ κόσμῳ. «Ἄνευ τοῦ Ὑπερβατικοῦ ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς εἶναι ἀκαρπὸς καὶ ἀγαίσθητον δαιμονικὸν πείσμα» (6). Ἡ ἀνωτέρα ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς (Existenz), ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μία διαρκῆς τάσις πρὸς τὸ Ἄπειρον. Αὕτη «ὑπάρχει μόνον ἐν σχέσει πρὸς τὸ Ὑπερβατικόν» (7). Χαρακτηριστικὰ εἶναι ὅσα λέγει ὁ Jaspers περὶ τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ καὶ τοῦ ὑπερβατικοῦ ἐν ταῖς παραδόσεσιν αὐτοῦ περὶ τῆς «ὑπαρκτικῆς φιλοσοφίας»: «Τὸ αἷτημα, λέγει, τοῦ καθαρῶς ἐνδοκοσμικοῦ θεμελιούται ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι πᾶν ὑπερβατικὸν εἶναι πλάνη, αὐταπάτη τῶν ἀδρανῶν, φανταστικόν τι, εἰς τὸ ὅποιον καταφεύγει τις, δραπετεύει ἐκ τῆς σκληρότητος τῆς πραγματικότητος. Τὸ ἐνδοκοσμικὸν ἐπιβάλλεται ὡς αὐτὸ τὸ εἶναι, διότι μόνον αὐτὸ εἶναι γνωριστὸν (ἐμπειρικῶς). Μόνον τὸ ἐνδοκοσμικὸν δύναται νὰ ἔλθῃ ἐν τῇ (γινωσκούσῃ) συνειδήσει, ὡς πᾶν συνειδητὸν εἶναι μόνον ἐνδοκοσμικόν. Παρ' ὅλα ταῦτα, τὸ ἐνδοκοσμικὸν ἀποδεικνύεται ὡς εὐθραυστόν τι διὰ τῶν ρηγμάτων, διὰ τῶν διασπάσεων, διὰ τῆς ἐλλεί-

ψεως ἐνότητος, διὰ τῆς ποικιλίας τῆς ἐμφανίσεως, διὰ τῆς ἀτελείας. Τὸ ἀπλῶς ἐνδοκοσμικόν, παρὰ πᾶσαν στιγμιαίαν δύναμιν, εἶναι ἄνευ ἀπολύτου εὐσταθείας, ἄνευ συνεχείας τῆς αὐξήσεως ἐν τῷ ἀγαπᾶντι ἀγῶνι, ἄνευ παρουσίας ἀληθοῦς πραγματικότητος. Μένει ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τοῦ εἰς τὸ μηδὲν περατουμένου, τοῦ μόνον διὰ πέπλου καλυπτομένου ἀγῶνος περὶ ὑπάρξεως. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἀγάπην, ἣτις μένει ἐνδοκοσμική, λείπει ἡ δύναμις τῶν πτερόγων, ἣτις ἐν τῇ ἐξάρσει ἀγαπᾶ πᾶν ἀξιαγάπητον πολὺ βαθύτερον, πολὺ διαυγέστερον, ὡς ἐὰν τώρα, διὰ πρώτην φοράν, ἐφανερῶτο πᾶν ὄν... Ὅ,τι δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ Ὑπερβατικὸν ἐνεργεῖ ὡς ἀπολεσθέν· δὲν ἔχει συνειδήσιν ἑαυτοῦ ἢ ἔχει συνειδήσιν ἑαυτοῦ ὡς μηδαμινοῦ» (1). Ὁ ἄνθρωπος δύναται καὶ πρέπει πηγαίως διὰ τῆς φύσεώς του νὰ λάθῃ πείραν, «ὅτι τὸ Ὑπερβατικὸν εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ πραγματικότης ἐν τῷ ρήγματι (τῇ συντριβῇ) πάσης κατωτέρας ὑπάρξεως (Daseins)» (2).

Ἡ ἰδέα τοῦ Ἀπολύτου καὶ Ὑπερβατικοῦ εἶναι οἶονεῖ συναφασμένη μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης πνευματικῆς ζωῆς. Τὸ πόσον πολὺ ἡ στροφή πρὸς τὸ Ὑπερβατικὸν (τὸ Transzendieren) ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι πλεῖστοι, ἐνῶ θεωρητικῶς ἀρνοῦνται τὴν ὑπερβατικὴν πραγματικότητα, ἐν τῇ πράξει στρέφονται ὀλοφύχως πρὸς αὐτήν. «Ἡ ἀνθρωπίνη πνευματικὴ κατασκευὴ, τονίζει ὁ Jaspers, εἶναι τοιαύτη, ὥστε τὸ Ἀπόλυτον εἶναι οἶονεῖ εἰς τόπος, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἄνθρωπος ἀπαραιτήτως καὶ ἀναποφεύκτως δέον νὰ τοποθετήσῃ τι, ἔστω καὶ ἐὰν τοῦτο εἶναι τὸ Μηδέν ἢ ἡ ἀποψις, ὅτι οὐδὲν Ἀπόλυτον ὑπάρχει. Ὅρθῶς ἔχει λεχθῆ περὶ φανατικῶν ἀθέων, ὅτι οὗτοι προσκυνοῦν τὴν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ, τὸν «μὴ Θεόν» (Nichtgott) των» (3). Κλασσικὸν παράδειγμα σχετικῶς εἶναι ὁ Nietzsche, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον ἐμελετήθη πολὺ ὑπὸ τοῦ Jaspers, ἀνακαλύψαντος τὰς ἐν αὐτῷ λαθανούσας μεταφυσικὰς τάσεις καὶ θρησκευτικὰς νοσταλγίας. «Ἐνῶ ἡ κυριαρχοῦσα θεμελιώδης κατεύθυνσις ἐν τῇ σκέψει τοῦ Nietzsche εἶναι τὸ νὰ φθάσωμεν μόνον, διὰ τῶν ἰδικῶν μας δυνάμεων καὶ ἄνευ Θεοῦ, εἰς τὴν ὑψίστην ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ πραγματικότητι, ἐν τούτοις, ἀκουσίως καὶ ἀσυνειδήτως ὅσον τὸ δυνατόν ἐντονώτερον δεικνύεται παρ' αὐτῷ, ὅτι ἡ πεπερασμένη ὑπαρξίς (Dasein) τοῦ ἀνθρώπου, ἄνευ τοῦ Ὑπερβατικοῦ, δὲν δύναται νὰ τελειωθῇ. Ἡ ἄρνησις τοῦ Ὑπερβατικοῦ συντελεῖ, ὥστε αὐτὸ πάλιν νὰ ἀναφαίνηται εἰς νεοθευμένα ὑποκατάστατα (Ersatzbildungen)...» (4). Τοιαῦτα ὑποκατάστατα εἶναι παρὰ τῷ Nietzsche ἡ «αἰωνία ἐπιστροφή», ἢ «θέλησις πρὸς

1. Karl Jaspers, Philosophie, τόμ. 1-3, Berlin 1932, τόμ. 2, Metaphysik, σελ. 2.

2. Karl Jaspers, Die geistige Situation der Zeit, σελ. 132.

3. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, σελ. 43.

4. Ἐνθ' ἄνωτ.

5. Joh. Hessen, ἐνθ' ἄνωτ.

6. Karl Jaspers, Vernunft und Existenz, Groningen 1935, σελ. 42.

7. Karl Jaspers, Philosophie, τόμ. 3, σελ. 6.

1. Karl Jaspers, Existenzphilosophie. Drei Vorlesungen. Berlin und Leipzig 1938, σελ. 70.

2. Αὐτόθι.

3. Karl Jaspers, Psychologie der Weltanschauungen, σελ. 184 ἐξ.

4. Karl Jaspers, Nietzsche. Eine Einführung in das Verständnis seines Philosophierens. Berlin und Leipzig 1936, σελ. 380.

δύναμιν», ὁ «ὑπεράνθρωπος» (1). «Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐννοιῶν τούτων, ἐφ' ὅσον μὲ οὐδὲν ὠρισμένον ἀντικείμενον ἐν τῷ κόσμῳ πρέπει νὰ συγγέεται, μεταβάλλεται πραγματικῶς εἰς ἓν ὑπερβατικόν, ἀλλ' ἐν τῇ γλώσσῃ ἀπολυτοποιηθέντων ἐνδοκοσμικῶν πραγμάτων» (2). Ἡ ἀθεΐα τοῦ Nietzsche καὶ ἡ διδασκαλία του περὶ «Ἀντιχρίστου» δὲν εἶναι μονοσήμαντος σαφῆς ἀρνητικὴ διδασκαλία. Ὁ τρόπος, δι' οὗ οὗτος βεβαίως, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι νεκρός, εἶναι ἔκφρασις βαθυτάτου ἐσωτερικοῦ κλονισμοῦ. Παρὰ τὸν σφοδρὸν ἀγῶνα αὐτοῦ ἐναντι τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὁ Nietzsche δὲν εἶναι ἀπεξενωμένος τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, ὡς ἀποπειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὁ Jaspers ἐν τῷ βιβλίῳ του «Ὁ Νίτσε καὶ ὁ Χριστιανισμός», ὑποστηρίζων, ὅτι «ἡ ἐχθρότης τοῦ Nietzsche ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ συνδέσμου (Bindung) αὐτοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς αἰτήματος» (3). Πάντα ταῦτα, κατὰ τὸν Jaspers, ἀποδεικνύουν, ὅτι «ὁ Nietzsche, ὅταν ἀπορρίπτῃ τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ προβάλλῃ ἐνδοκοσμικὰ ὑποκατάστατα, ἐν τῇ πραγματικότητι ὁρμᾷ σταθερῶς πρὸς τὸ ὑπερβατικόν. Ἡ μηδενιστικὴ στάσις ἐναντι τοῦ ὑπερβατικοῦ δὲν φέρει τὴν γαλήνην ἐν τῷ εἶναι. Ἡ ἀθεΐα τοῦ Nietzsche εἶναι ἡ αἰχμηρὴ ἀνησυχία μιᾶς — ἴσως μὴ κατανοούσης πλέον ἑαυτὴν — ἀναζητήσεως τοῦ Θεοῦ» (4).

* *

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίστανται προφανεῖς αἱ τάσεις τῆς ὑπαρκτικῆς φιλοσοφίας τοῦ Jaspers. Δικαίως ἔχει λεχθῆ, ὅτι ἐν αὐτῇ «ἐκείνος ὁ τιτανικός Finitismus, ὅστις μετὰ πείσματος περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πεπερασμένης κοσμικῆς ὑπάρξεως, διαρρηγγύεται διὰ τῆς ἰδέας τοῦ ὑπερβατικοῦ» (5).

Βεβαίως, ἀπὸ καθαρῶς χριστιανικῆς ἀπόψεως, ἡ φιλοσοφία τοῦ Jaspers δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ ἀπολύτως, διότι αὕτη, ἀποφεύγουσα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸ φῶς τῆς Ἀποκαλύψεως (6), θεωρεῖ τὸν Θεὸν ὡς «τὸν μακρὰν εὐρισκόμενον Θεόν, τὸν κεκρυμμένον καὶ ἀναπόδεικτον Θεόν» (7), ἐναντι τοῦ ὁποίου λαμβάνει μίαν στάσιν πλήρη ἀγνωστικισμοῦ (8). Τὰ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Jaspers ὑπάρχοντα θρησκευτικὰ καὶ μυστικιστικὰ στοιχεῖα περιορίζονται ὑπὸ τῶν αἰσθητικῶν καὶ καθίστανται ἀναιμικὰ.

Παρὰ ταῦτα καὶ παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Jaspers, ἐνίοτε, προχείρως πως ἐκφέρει γνώμας περὶ τῆς βιβλικῆς θρησκείας καὶ περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, αἰτινες οὐδόλως δύναται νὰ συμβιβασθοῦν πρὸς τὴν χρι-

στιανικὴν καθ' ὅλου πίστιν καὶ θεολογίαν (1), δεόν ἐνταῦθα νὰ ἐξαρθῆ τὸ γεγονός, ὅτι ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ του κεντρικὴν θέσιν κατέχει ἡ ἐννοια τῆς πίστεως.

Ἡ ὑπερβατικὴ πραγματικότης, οὕσα καθ' ἑαυτὴν σκοτεινὸν τι καὶ ἀκαθόριστον, παρουσιάζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ «συνθηματικῶν σημείων» (Chiffren) καὶ «συμβόλων» (Symbole), ἅτινα εἶναι ἀντικείμενον φιλοσοφικῆς πίστεως καὶ οὐχὶ φιλοσοφικῆς γνώσεως. «Τὸ συνθηματικὸν σημεῖον (Chiffre) εἶναι διὰ τὴν φιλοσοφίαν ἡ μορφή τῆς ὑπερβατικῆς πραγματικότητος ἐν τῷ κόσμῳ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πᾶν δύναται νὰ εἶναι συνθηματικὸν σημεῖον καὶ οὐδὲν εἶναι ἀναγκαστικῶς διὰ τὴν διάνοιαν συνθηματικὸν σημεῖον» (2). Ἡ φιλοσοφικὴ πίστις εἶναι ἡ ψυχὴ πάσης γνησίας φιλοσοφίας. «Μία φιλοσοφία, ἣς ὁ φορεὺς εἶναι ἄνευ πίστεως, οὐδόλως εἶναι φιλοσοφία» (3). Καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν του, λοιπόν, φιλοσοφίαν τὸ ὑπερβατικὸν εἶναι ἀντικείμενον φιλοσοφικῆς πίστεως, γινόμενον προσίτον εἰς αὐτὴν διὰ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ «συνθηματικῶν σημείων» καὶ «συμβόλων». Ἡ ὑπερβατικὴ πραγματικότης εἶναι «ἐν μυστήριον, ὅπερ δύναται τις νὰ ἀναγνώσῃ, μόνον ὅταν κατέχῃ τὴν κλεῖδα τῶν συνθηματικῶν σημείων (Chiffren schlüssel), ἣτις ἀποκτάται, οὐχὶ διὰ τῆς σκέψεως, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ καὶ ἐλευθέρως ἐνεργούσῃ ὑπάρξει (Existenz)» (4). Ἐνταῦθα, ἀκριβῶς, ὡς παρετήρησεν ὁ Hessen (5), εὐρίσκονται τὰ ὅρια τῆς φιλοσοφίας τοῦ Jaspers. Εἶναι προφανές, ὅτι τὸ ὑπερβατικόν, ὅπερ οἶονεὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐντελέχειαν αὐτῆς, αἰωρεῖται ἐν τῷ διαρκεῖ κινδύνῳ τῆς πτώσεως εἰς τὸ κενόν. Ὁ κίνδυνος οὗτος, τότε μόνον δύναται νὰ ἐκλείψῃ, ὅταν τὸ παρὰ τῷ Jaspers οἶονεὶ κενὸν παραμένον δοχεῖον πληρωθῇ διὰ πραγματικοῦ περιεχομένου. Τοῦτο εἶναι δυνατόν μόνον διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀξιολογικοῦ βιώματος, ὅπερ δημιουργεῖ μία ζῶσα θρησκευτικὴ πίστις, ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τοῦ ὑπερβατικοῦ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως οὐδόλως σημαίνει «μετάβασιν εἰς ἕτερον γένος», διότι καὶ αὐτὸς ὁ Jaspers, ὡς εἴπομεν, ἴσταται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πίστεως καὶ προϋποθέτει ταύτην (6).

Αἱ ἐπιφυλάξεις αὗται ἐναντι τῆς φιλοσοφίας τοῦ Jaspers, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει ἡ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς θεώρησις καὶ ἀνάλυσις αὐτῆς, οὐδόλως σημαίνουν παραγνώρισιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς θετικῆς προσφορᾶς αὐτῆς. Ὡς ἤδη ἔχει παρατηρήσει παρ' ἡμῶν ὁ σεβαστὸς καθηγητῆς κ. Λούβαρις, «ὁ Jaspers ἐμβάλλει εἰς τὸν ὑπαρξισμὸν θετικὸν περιεχόμενον, διὸ ἡ φιλοσοφία του δὲν κατανατᾷ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν ... Σκοπὸς τῆς φιλοσοφίας του εἶναι ἡ παροχὴ βοήθειας εἰς τὸν ἄνθρωπον ... Τὴν φιλοσοφίαν του χαρα-

1. Πρὸλ. Ν. Ἰ. Λούβαρις, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 14 καὶ ἐξῆς. Joh. Hessen, Religionsphilosophie, τόμ. 2, σελ. 323.

2. Karl Jaspers, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 381.

3. Karl Jaspers, Nietzsche und das Christentum, Hameln, σελ. 9.

4. Karl Jaspers, Nietzsche. Eine Einführung..., σελ. 385 ἐξ.

5. Franz Rüsche, Mensch und Christ in der Entscheidung, Paderborn 1938, σελ. 73.

6. Joh. Hessen, Die phil. Strömungen..., σελ. 142.

7. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, σελ. 49.

8. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 46 ἐξ.

1. Πρὸλ. τὰ ὑπὸ τοῦ Jaspers ὑποστηριζόμενα ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ: «Der philosophische Glaube», München 1948, σελ. 29 καὶ ἐξῆς.

2. Karl Jaspers, Existenzphilosophie, σελ. 76.

3. Αὐτόθι, σελ. 81.

4. Leo Gabriel, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 214-215.

5. Joh. Hessen, Existenzphilosophie, σελ. 85.

6. Ἐνθ' ἄνωτ.

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ

Ἐπειτα ἀπὸ ὅσα μέχρι τοῦδε ἐγράφησαν εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν Τύπον περὶ τῶν Διακονισσῶν, θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι οὔτε ὁ θεσμὸς, οὔτε ὁ ρόλος αὐτῶν εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς, τοὺς θεολογικούς καὶ τοὺς λαϊκοὺς ἀκόμη κύκλους τῆς Ἑλλάδος.

Ἀναμφιβόλως, τὰ γραφέντα διεφώτισαν καὶ ἐξησφάλισαν τὴν συμπάθειαν τῆς «κοινῆς γνώμης» διὰ τὸν οὐχὶ νέον τοῦτον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας θεσμὸν. Ἀπὸ παντοῦ ἀκούεται ἡ φωνὴ διὰ τὴν σύστασιν καὶ ἀνάπτυξιν παρ' ἡμῖν ὁμάδων Διακονισσῶν. Δὲν εἶναι εὐκολον, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀνεύθυνον νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας δύναται νὰ ἀδιαφορήσῃ πρὸς τὸν θεσμὸν τοῦτον, ἐφ' ὅσον συντρέχουν ὑπὲρ αὐτοῦ κανονικοὶ καὶ πραγματικοὶ λόγοι. Εἰς τὰς ὀλίγας καὶ συντόμους σκέψεις, τὰς ὁποίας θὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα, δὲν ἐπιδιώκωμεν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ τονίσωμεν τὴν πραγματικὴν ἀνάγκην τῶν ἡμερῶν μας, ἣτις ἀπαιτεῖ ὅπως μελετηθῇ ὑπευθύνως ὁ θεσμὸς καὶ τεθῇ τὸ δυνατόν ταχύτερον ἐν λειτουργίᾳ, χωρὶς βεβαίως νὰ υἱοθετηθῶσι μορφαὶ καὶ τρόποι δράσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου, οἵτινες δὲν θ' ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ὁρθόδοξον νοοτροπίαν καὶ πραγματικότητα.

Εἶναι κάπως δύσκολον νὰ συνηθίσωμεν εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἀδιαφορία ἔχει ἀπλώσει τὸ βασιλεῖόν της ἐπάνω εἰς σοβαρὸν μέρος τῆς ἑλληνικῆς νεότητος καὶ τῶν νεαρῶν οἰκογενειῶν. Ἐν τούτοις, ἐὰν δὲν θελήσωμεν νὰ ἴδωμεν μὲ φύχραιμον καὶ δῆυ βλέμμα τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ βασανίσωμεν τὴν σκέψιν μας, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ὁρθὰ ἐξ αὐτῆς συμπεράσματα, κινδυνεύομεν νὰ ἀποξενωθῶμεν ἀπελπιστικῶς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ μέτρον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἐκκλησίας δίδει, ὄχι τόσο ὁ κάποιος ἀριθμὸς τῶν μετεχόντων εἰς τὴν ζωὴν της, ὅσον τὸ πλῆθος ἐκείνων, οἵτινες ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν ἐκτὸς τῆς μάγδρας αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει δώσει τὴν καρδιάν της καὶ κρατεῖ τὰ βλέμματά της πονεμένα ἐπάνω εἰς τὰς ἀναριθμήτους ψυχάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀκόμη

κτηρίζει κατὶ τὸ ἠρωϊκόν...»⁽¹⁾. Ἀσφαλῶς καὶ ἡ χριστιανικὴ διανόησις δύναται νὰ ὠφεληθῇ θετικῶς ἐκ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Jaspers, ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐξῆς λόγους αὐτοῦ, οἵτινες εἶναι πλήρεις αὐτογνωσίας: «Ἡ φιλοσοφία δὲν δίδει, μόνον δύναται νὰ ἀφυπνίσῃ—ἐπειτα δύναται νὰ ὑπενθυμίξῃ, νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ διαφυλάτῃ. Πᾶς τις κατανοεῖ ἐν αὐτῇ ἐκεῖνο, ὅπερ οὗτος ἦ δ ἡ π ρ ᾶ γ μ α τ ι ἐ γ ν ῶ ρ ι ζ ε ν»⁽²⁾.

Marburg, 25 Μαρτίου 1953.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

1. Ν. Ἰ. Δούβασι, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 234.

2. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, σελ. 49.

ἀλύτρωτοι καὶ στενάζουσι κάτω ἀπὸ τὰ εἰρήπια τῆς παραστρατημένης ζωῆς των.

Ἡ κατηχητικὴ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας εὐρίσκεται εἰς ἀνάπτυξιν. Οἱ τρόφιμοί της καὶ οἱ ἀποφοιτήσαντες ἀπ' αὐτὴν εἶναι ἀξιοσημείωτοι, τόσο ἀπὸ τὴν ἀποψιν τοῦ ποιοῦ, ὅσον καὶ τοῦ ἀριθμοῦ.

Δὲν θὰ ἀπετέλει καμμίαν ὑπερβολὴν, ἐὰν ἐλεγέ τις, ὅτι τὸν τομέα τῆς κατηχήσεως ἡ Ἐκκλησία μας ἐκάλυψεν ἐπιτυχῶς καὶ πλήρως. Ἐκεῖνο, ὅμως, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπακολουθήσῃ, εἶναι ἡ συγκράτησις καὶ ἡ πνευματικὴ καθοδήγησις τῶν ἐξερχομένων ἐκ τῶν κύκλων τῆς κατηχήσεως. Οὗτοι εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι εἰς πολλὰς ἐνορίας, παραμένουν ὅμως χωρὶς εὐκαιρίας κλήσεώς των εἰς νέους τύπους θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ δράσεως. Ἐξ αὐτῶν σοβαρὸς καὶ ὑπερπαραρκῆς ἀριθμὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔχει ἕλας τὰς ἀνησχίας καὶ τὰς ἐκδηλώσεις ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ κληθοῦν, διὰ νὰ ὑψηρεθῶσιν τοὺς φωτεινοὺς σκοποὺς τῆς Ἐκκλησίας ἀποκλειστικῶς καὶ συνεχῶς. Αὐτὴν τὴν κατ' ἀποκλειστικὸν καὶ συνεχῆ τρόπον διάθεσιν τῶν πνευματικῶν, ψυχικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων, τὴν ὁποίαν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλίσῃ ἡ Ἐκκλησία, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ κρατήσῃ νέα στελέχη, ἐξασφαλίζει ὁ θεσμὸς τῶν Διακονισσῶν. Οὗτος ἐμπνέει εἰς τὰς συνεργάτιδάς του τὸ πνεῦμα τῆς διακονίας, τῆς ὑπηρεσίας. Θεμελιώνει τὴν θρησκευτικὴν εἰς τὴν σταθερὰν βᾶσιν τῆς ζωντανῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Χριστόν. Ἡ πνευματικὴ δὲ αὐτὴ ἐπικοινωνία καὶ ἐξαρσις δίδει χυμὸν καὶ ζωὴν εἰς τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν, ἡ ὁποία τοιουτοτρόπως φέρει τὴν αὐθεντικὴν καὶ ἀδιαμφισβήτητον σφραγίδα, ὅτι εἶναι ἔργον τελούμενον μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὄχι «ἀνθρώπινον». Ἐνεκα τούτου τοῦ λόγου, ὄχι μόνον οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ χεϊμαζόμενοι ἀπὸ περιπετείας πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κρίσεως, ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ δρᾶσις τῶν Διακονισσῶν φέρει μαζί της τὰς εὐλογίας τοῦ Οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὅσοι τὴν βλέπουν καὶ τὴν παρακολουθοῦν παντοῦ, ὅπου ὁ θεσμὸς σήμερον λειτουργεῖ ἐπαξίως τοῦ προορισμοῦ του, ἀντιλαμβάνονται, ὅτι ὁ Χριστός, πράγματι, ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ νὰ ἐμπνέῃ τὸ αἶσθημα τῆς λυτρώσεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς αὐτοθυσίας.

Πᾶσα ἀρχή, βεβαίως, εἶναι περίοδος δυσκολιῶν. Τοιαύτας δυσκολίας, ἀναμφιβόλως, θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς δράσεως τῶν Διακονισσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ περίοδος ὅμως τῶν δυσκολιῶν δὲν εἶναι περίοδος μόνον δοκιμασίας, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ περίοδον εὐλογίας.

Κατὰ τὴν ἀνασύστασιν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ παλαιοχριστιανικοῦ θεσμοῦ τῶν Διακονισσῶν, εἶναι προφανές ὅτι δὲν θὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὴν, ἐξ ἀντιγραφῆς τῶν ξένων, προβολὴν ἀπασχολήσεων, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ ἀνταποκρίνονται ἐνδεχομένως μὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ἀσφαλῶς δὲ εἰς τὸ πνευματικὸν ὑπέδαφος, τῶν μετεχουσῶν τοῦ θεσμοῦ Ἑλληνίδων. Ἀνάλογος θὰ εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς των, ἣτις καὶ θὰ διαφοροποιῇ αὐτὰς ἀπὸ τὰς Διακονίσσας τῶν ἑτεροδό-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος παρατηρηθεῖσα ἐξαιρετική εἰς ὄγκον κατ' ἅπασαν τὴν χώραν συρροή πιστῶν, εὐλαβῶς παρακολουθησάντων ἐν τοῖς ναοῖς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἀποτελεῖ γεγονός ὑπὸ πᾶσαν ἄποψιν εὐχάριστον καὶ ἄκρως ἐνθαρρυντικόν, ἐνδεικτικὸν δ' ἅμα καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς παρὰ τῷ, καὶ ἄλλως εὐσεβεῖ, ἑλληνικῷ λαῷ φωτιστικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπιβολὴ ἀποδεικνύεται πάντοτε πολὺ ἰσχυροτέρα τῆς ποικιλομόρφου κατὰ τῶν πατρίων φανεράς καὶ ἀφανοῦς ἀντιδράσεως. Περιχαρῆς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ «Ἐκκλησία», ἐκ βαθυτάτων ἀναπέμπει εὐχαριστήριον πρὸς τὸν Πατέρα τῶν φώτων δοξολογίαν καὶ, ἐν δικαίᾳ ὑπερηφάνειᾳ, ἀπονέμει τὸν δίκαιον ἔπαινον πρὸς τὸν ἀντάξιον τῆς ἐνδόξου καὶ μαρτυρικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἑλληνικῶν λαόν, πρὸς ὃν εὐχεται πᾶσαν ἀπὸ τοῦ Ἀναστάσιου Χριστοῦ ἐνίσχυσιν ἐν πάσῃ τοῦ παρόντος βίου ἀναποφύκτῳ δοκιμασίᾳ, ἣν πάντοτε ἐπακολουθεῖ ἡ βράβευσις τῆς δι' αὐτῆς ἀναδεικνυομένης ἀρετῆς. Καὶ ὑπῆξεν ἀνεκάθεν θεμελιώδης τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων παράγων ἡ πρὸς τὸν δίκαιον Θεὸν βαθεῖα πίστις καὶ ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἔμφυτος ἀγάπη.

Τὸ Θ' Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (12) συνεκροτήθη ἐν Θεσσαλονικῇ τὸ διεθνὲς Θ' Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον τεσσάρων πού ἑκατοντάδων βυζαντινολόγων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Σ. Κουγέα. Τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ ἐκήρυξεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, ἐπίτιδες μεταβὰς εἰς τὴν μακεδονικὴν πρωτεύουσαν. Τοῦ Συνεδρίου μετέχουν σοφοὶ ἔρευνῆται τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς παγκοσμίου κύρους, ἡ ἐκλογὴ δὲ τῆς μητροπόλεως τῆς Μακεδονίας, ὡς ἔδρας αὐτοῦ, ὑπῆρξεν ἐπιτυχεστάτη, διότι αὕτη, ὡς ἡ δευτέρα πόλις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τυγχά-

ζων Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει, ἐξάπαντος, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἔμφασις καὶ ἡ προτεραιότης, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχη παρ' ἡμῖν τὸ δόγμα ἔναντι τῆς ἠθικῆς καθόλου. Διότι πᾶσα ἀπομόνωσις τῆς ἠθικῆς ἀπὸ τοῦ δόγματος εἶναι ξένη πρὸς τὸ γράμμα καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τόσοσ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὅσον καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν, ἵνα οἱ πιστοὶ εὐρίσκωνται εἰς προσωπικὴν καὶ ζῶσαν κοινωνίαν μετὰ τὸν Χριστόν, τοῦ ὁποῦ ἀντιγράφουν τὴν ζωὴν συνεχῶς καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις των. Ἡ ἀγάπη πρὸς Αὐτόν εἶναι ἡ ἀρχή, τὸ μέσον καὶ ὁ σκοπὸς ὅλων τῶν πράξεων τῶν. Ἀλλὰ μία τοιαύτη ἀγάπη, ἡ ὁποία διατηρεῖ φωτεινὴν τὴν παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν καρδίαν, αὐτομάτως, ὄχι μόνον δὲν παραθεωρεῖ τὸ δόγμα, ἀλλὰ τοῦναντίον τὸ θεωρεῖ ὡς τὸ τρυφερότερον ἀντικείμενον ἀπασχολήσεως, τὴν πηγὴν τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

ΣΤΑΜΑΤΙΑ ΔΕΛΟΥΔΑ

ναι κατάμεστος παντοίων μνημείων τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, καταμαρτυρούντων τὴν ἀδιάσπαστον συνέχυσιν τῆς βυζαντινῆς παραδόσεως. Ἡ τέως ἀρνητικὴ ἔναντι τῆς χιλιετοῦς ἐκείνης ἱστορικῆς περιόδου στάσις ἐνίων ἱστορικῶν ἀπεδείχθη τόσοσ ἐπιπολαία, ὥστε δὲν ἴσχυσε νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν λάμπριν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς καθολικὴ ἀκτινοβολία τῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν σοβαρῶν καὶ ἀνεπηρέαστων τῆς ἱστορίας μελετητῶν. Ἐντεῦθεν προέκυψε πλουσιωτάτη βυζαντινὴ φιλολογία, ἐξακολουθεῖ δὲ ἀμείωτον τὸ διαφέρον τῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὁποῦ τὰ μάλιστα συμβάλλον πολλοὶ παρ' ἡμῖν διαπρεπεῖς βυζαντινολόγοι.

Ἄδιαμφισβήτητον τεκμήριον.

Εἶναι γνωστὴ ἡ προσπάθεια τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου, ὅπως κατὰ τὰς μεγάλας ἐκκλησιαστικὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων, τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα παρουσιάζεται πρὸς τὸ ἀναγνωστικὸν τοῦ κοινὸν μὲ ἐορταστικὴν μορφήν, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλύτερον στοιχεῖον ἀποτελεῖ ἡ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἐμφάνισης καὶ θεμάτων καθαρῶς θρησκευτικῶν, μὲ ἀνάλογον θρησκευτικὴν ἐπίσης εἰκονογράφειν, καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη ἐπαναλαμβάνεται κατ' ἔτος μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου, παρὰ τὴν σημειουμένην ἐνίοτε ἀποτυχίαν εἰς τὴν διαπραγματεύειν τῶν θεμάτων τούτων, ὅταν οἱ γράφοντες στεροῦνται τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο προὔποθῆσιν, ἢ δὲ τὴν κυριαρχίαν ἢ τὰς τῶν ἐκμοντερνισμοῦ καὶ τῆς ἐκκοσμικεύσεως τῶν ἀνεπιδέκτων τοιαύτης παραμορφώσεως πνευματικῶν ζητημάτων, ἢ ὅταν ἐπιχειρῆται ἡ εἰς τὰ θέματα ταῦτα ἔμμεσος, ἢ καὶ ἀμεσώτερα, ἀνάμιξις καὶ τῆς. . . πολιτικῆς, ἀναλόγως τῶν κατευθύνσεων καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐπὶ μέρους δημοσιογραφικῶν ὁργάνων. Τὸ γεγονός, πάντως, τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τῆς σκοπίμου ἢ τῆς τυχαίας ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ ἐκτροπῆς τῶν γραφόντων, ἀποτελεῖ ἀδιαμφισβήτητον τεκμήριον τοῦ ὅτι καὶ ὁ Τύπος παρ' ἡμῖν ἔχει ἐπίγνωσιν τοῦ βαθυτάτου συνδέσμου τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, τὸ πνεῦμα τῆς ὁποίας διαποτίζει πᾶσας τῆς ἐθνικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τὰς ἐκφάνσεις καὶ ἐπιδορᾷ ἀναποδράστως ἐπὶ τῆς ψυχολογίας καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν, ἠθελημένως ἢ ἀθελήτως, μὴ ἐχόντων τὸν θρησκευτικὴν πίστιν ὡς τὸ κύριον κίνητρον τῆς ζωῆς των.

Ἐπαινετὴ ἐμφάνισις.

Ἡ ἐφετερινὴ ὁμως Μεγάλῃ Ἑβδόμῃ καί, πρὸ πάντων, τὸ Ἅγιον Πάσχα ἐνεφάνισαν τὸν ἑλληνικὸν Τύπον ἐν τῇ, περὶ ἧς ἀνωτέρω λίαν ἀξιεπαίνω προσπάθειᾳ του, κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ συνήθους, εἰς τὸ πρόπον, ὥστε ἡ συλλογὴ τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἐορτῶν τούτων δημοσιευμάτων του νὰ δύναται ν' ἀποτελέσῃ καὶ ἐπαγωγὸν καὶ χρήσιμον ἀνάγνωσμα, εὐχαρίστως καὶ ἐπωφελῶς δυνάμενον καὶ μεθεορτίως νὰ χρησιμοποιηθῇ. Δι' ὃ καὶ θερμοῦν συγχαρητηρίων δικαιούνται αἱ τόσοσ φιλοτίμως πρὸς τοῦτο ἐργασθεῖσαι ἐφέ-

τος ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες καὶ οἱ εἰς τοῦτο μετὰ τόσης ἐπιτυχίας συμβαλλόντες συνεργάται των καὶ δίκαιος ὀφείλεται πρὸς αὐτοὺς ἔπαινος.

Καὶ ἡ ἄλλη πλευρά.

Ἄν οἱ ὑπεύθυνοι, τώρα, διὰ τὴν ὅλην ἐφημερίδων τινῶν ἐμφάνισιν ἐλάμβανον πρόνοιαν, ὥστε μετὰ τῆς τόσον καλῆς ἐπικαίρου ἐορταστικῆς ὕλης νὰ μὴ συνδημοσιευθῶσιν ἐν αὐταῖς καὶ τινὰ ἀναγνώσματα, πᾶν ἄλλο ἢ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν ἱερότητα τῶν ἐορτίων θεμάτων εὐρισκόμενα, καθὼς καὶ τινες εἰκόνες, παντελῶς ἀσυμβίβαστοι καὶ πρὸς αὐτῶν τούτων τῶν ἐφημερίδων τὴν σοβαρότητα, δὲν θὰ παρουσιάζετο τὸ ὀδυνηρὸν καὶ ἀποκρουστικὸν ἐκεῖνο φαινόμενον τῆς τραγελαφικῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων στηλῶν ἀντιθέσεως καὶ θ' ἀπεφεύγετο — ἐπ' ὠφελείᾳ πάντως τῶν ἰδίων — τὸ πάντῃ ἀνάρμοστον καὶ ἀηδὲς θέαμα τῶν εἰκόνων ἐκείνων, διὰ τῶν ὁποίων ἐρροπάνθησαν ὠρισμένων ἐφημερίδων αἱ σελίδες, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς ἱερὰς ταύτας ἡμέρας τῆς κατ' ἐξοχὴν θρησκείας τῆς ἀγνότητος, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ κρημνισθῇ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὅ,τι ἐπεχειρήθη νὰ κτισθῇ διὰ τῆς ἄλλης.

Ἐλπιδοφόρος ἀντίδρασις.

Ἄλλὰ ἡ προσοχὴ κατ' ὅλου εἰς τὴν ὕλην καὶ εἰς τὴν εἰκονογράφησιν τῶν τόσον εὐρέως καὶ ἀνυπόπτως μεταξὺ ὅλων τῶν στρωμάτων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας κυκλοφορούντων δημοσιογραφικῶν ἐντύπων δὲν ἐπιβάλλεται μόνον κατὰ τὰς ἀγίας τῶν ἐορτῶν τῆς Ἐκκλησίας μας ἡμέρας· ἀποτελεῖ σοβαρὰν καὶ ἐπιτακτικὴν τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου ὑποχρέωσιν ἰσχύουσαν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε. Διότι, ἐφ' ὅσον ὁ Τύπος ὀφείλει νὰ εἶναι φορεὺς τῶν γνησίως ἑλληνικῶν αἰσθημάτων καὶ σκέψεων καὶ θέλει νὰ εἶναι καὶ ὁδηγὸς συγχρόνως καὶ διαμορφωτὴς τούτων, δὲν δύναται ν' ἀγνοῇ μίτη τὴν ἰδιότυπον ἑλληνικὴν πραγματικότητα, μίτη τὴν ζωτικὴν ἀνάγκην τοῦ σεβασμοῦ τῆς πραγματικότητος ταύτης, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ τῶν πατροπαράδοτων ἑλληνοχριστιανικῶν ἀρχῶν τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς κοσμιότητος, ἢ παραμέλησις τῶν ὁποίων ὁδηγεῖ εἰς τὰ ἄλλα ἐκεῖνα «σκάνδαλα», διὰ τῶν ὁποίων κατ' ἐκάστην σχεδὸν τροφοδοτοῦνται ἄλλαι τῶν ἰδίων ἐφημερίδων στηλαί. Καὶ εἶναι περίεργον, ὅτι λησμονεῖται ἀπὸ τὰς ἰδίας αὐτὰς ἐφημερίδας ἢ εὐθύνη των διὰ τὰ «δράματα», τῶν ὁποίων καθημερινῶς σχεδὸν ζητοῦν — καὶ θοροβωδέστατα μάλιστα πολλάκις — τὴν ὀλοσχερῆ κἀθαρσιν καὶ τῶν ὁποίων ἢ πρόληψις συζητεῖται ἀπὸ τῶν ἰδικῶν των πάλιν στηλῶν. Διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλης χαρᾶς σημειοῦμεν τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἀρξαμένην ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας ἀξιόπαινον καὶ λίαν ἐλπιδοφόρον ἀντίδρασιν κατὰ τῆς δημοσιογραφικῆς ἀποχαλινώσεως, ἣτις τείνει ν' ἀποτελέσῃ τὸν ὑπ' ἀριθ. 1 δημόσιον κίνδυνον.

Σωτήριος ἐπέμβασις.

Δὲν εἶναι μικρότερος ὁμως καὶ ὁ ἐκ τῶν ὡς «ἀκατάλληλων» διαφημιζομένων θεαμάτων κίνδυνος καὶ

δὲν προκαλεῖ μικροτέραν ἀγανάκτησιν ἢ ἰταμὴ ἐν μέσαις Ἀθήναις ἐκθεσις τῶν διαφημιστικῶν ἐκείνων ἀθλιότητων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνων ἐπιτυγχάνεται ἢ διαφθορὰ τῶν ἀνιδέων ἀηλίκων διαβατῶν, καὶ ἂν ἔτι οὗτοι δὲν ἔχουν τὰ μέσα νὰ παρακολουθήσουν τὰ ἀπὸ τῆς κινηματογραφικῆς ὁθόνης «ἀκατάλληλα» διὰ τὴν ἡλικίαν των θεάματα. Ὅθεν δικαιοῦτα ἐχαιρετίσθη μετὰ τόσης ἱκανοποιήσεως ἢ πρὸς ἀνάσχεσιν τοῦ κακοῦ ἀξιεπαινετωτάτη ἐνέργεια τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν τῆς πρωτεύουσας, προσηκόντως χαρακτηρίσαντος τοῦτο διὰ τῆς πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν Εἰσαγγελεῖς λαμπρᾶς ἐγκυκλίου του, δι' ἣς ἐνετάλησαν οὗτοι, ὅπως θέσωσιν εἰς ἐνέργειαν τὸν νόμον πρὸς ἀποκἀθαρσιν τῶν ἀθηναϊκῶν δρόμων ἀπὸ τοῦ κοινωτικοῦ τούτου ἄγους. Μήπως ὁμοῦς ὁ ἴδιος νόμος θὰ ἔπρεπε νὰ ἰσχύσῃ καὶ δι' ἐκείνους ἐκ τῶν δημοσιογραφικῶν ὀργανισμῶν, οἱ ὁποῖοι, ἐπιλήσιμονες τοῦ προορισμοῦ καὶ τῶν ὑποχρεώσεών των, θὰ ἐξηκολούθουν νὰ κολακεύουν καὶ νὰ τροφοδοτοῦν τὰ χθαμαλώτερα ἀνθρώπινα πάθη, καὶ δὴ καὶ νὰ διεγείρουν αἰσθησιακῶς τὴν ἑλληνικὴν νεότητα, εἰς ὃ σημεῖον τοῦτο γίνεται σήμερον ἀπὸ τῶν στηλῶν ἀθηναϊκῶν τινῶν ἐφημερίδων; Ἄς ἐλπίσωμεν, ἐν τούτοις, ὅτι ὁ νόμος τῆς συνειδήσεως τοῦ καθήκοντος θὰ ἐνεργήσῃ, ἐπὶ τέλους, ἀφ' ἑαυτοῦ, πρὶν ἢ κατανοηθῇ παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἢ ἀνάγκη τῆς ἐπεμβάσεως τῶν νόμων τῆς Πολιτείας πρὸς ἐπιβολὴν ἐκείνου, ὅπερ ἀφ' ἑαυτῶν ὀφείλουν νὰ ἀναγνωρίσουν οἱ λειτουργοὶ τῆς λαϊκῆς διαφωτίσεως.

Τὸ Ραδιόφωνον.

Ἡ τακτικὴ, ἣτις ἐτηρήθη κατὰ τὴν ἐφετεινὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὃ,τι συνήθως συνέβαινε κατὰ τὸ παρελθόν, δικαίως προὐκάλεσε τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μυριάδων τῶν ἑλλήνων ἀκροατῶν των. Τὴν τακτικὴν ταύτην ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐπαινέσῃ καὶ ἡ παρούσα στήλη καὶ νὰ ἐκφράσῃ θεορμὰ δι' αὐτὴν συγχαρητήρια πρὸς τε τοὺς λαβόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς νέας ταύτης τακτικῆς καὶ πρὸς τοὺς ὀπωσδήποτε συντελέσαντας εἰς τὴν τήρησιν αὐτῆς. Δὲν ἀπομένει εἰ μὴ νὰ εὐχηθῶμεν, ὅπως ἢ βελτίωσις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μορφῆς τῶν προγοραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ Ραδιοφώνου συνεχισθῇ — ὡς δικαίως ἐλπίζεται — καὶ ἐφεξῆς, ἀποφευγομένων ὅλων ἐκείνων τῶν ἀθλιότητων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν, ἂν μὴ τι ἄλλο, ταπεινότητα ὑποχώρησιν ἀπέναντι τῶν λίαν χαμηλῆς στάθμης ἀπαιτήσεων μερίδος τινὸς τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπερ ἔδει νὰ ὁδηγῆται ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ψυχγωγίας καὶ τῆς μορφώσεώς του, ἀντὶ τὰ ὁδηγῆ ἔν τούτῳ τοὺς διὰ τὸ Ραδιόφωνον ὑπευθύνους τὸσφ ἄλλον, ὅσφ τὸ πρῶτον τοῦτο ἀποτελεῖ — ἂν δὲν ἀπατώμεθα — καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ὑπὲρ τοῦ Ραδιοφώνου κρατικῆς μερίμνης.

Ἐπιβαλλομένη συνεργασία.

Προκειμένον περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Ραδιοφώνου μεταδόσεως θεμάτων, σχετιζομένων πρὸς τὴν θρησκείαν

και προς τα ιστορικά ταύτης πρόσωπα ή γεγονότα, θά έπρεπε, νομίζομεν, να καταβληθῆ μεγαλειτέρα προσπάθεια προς άποφυγήν τών ένίοτε παρατηρουμένων παρανοήσεων και άνακριθειών, διά τών οποίων και οι άκροαται άδικούνται και αυτή, επί τέλους, ή σοβαρότης τών υπενθύνων διά την παρουσίασιν τών θεμάτων τούτων εκτίθεται. Τούτ' αυτό ισχύει και διά τινα θρησκευτικής μορφῆς δημοσιεύματα του Τύπου. Το κακόν τούτο θά προελαμβάνετο, αν οι υπεύθυνοι διά τας τοιαύτης φύσεως δημοσιεύσεις και ραδιοφωνικάς εκπομπάς έλάμβανον πάντοτε πρόνοιαν προς εγκαιρον εξασφάλισιν εγκύρου διά τα θέματα ταύτα ύλικού, υπενθύμως έληλεγμένου. Τότε το καλόν θά έγινετο πάντοτε καλώς και θ' απέβαινεν ὄντως δι' ὄλους καλόν, χωρίς τας παρατηρουμέναςήμερον, ὀλίγας μὲν, ἀλλὰ ἐπιζημίους πάντως εἰς τὴν ἀλήθειαν, τοῦλάχιστον, παραφωτίαι. Ἡ Ἐκκλησία θά έβλεπεν ἀναμφιβόλως μετὰ μεγάλης χαρᾶς μίαν τοιαύτην ἀπὸ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων πρόνοιαν και θά εἶχε και τὴν θέλησιν και τὴν δύναμιν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τελεοφορωτέραν ἱκανοποίησιν τῆς ζωτικῆς ταύτης ἀνάγκης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παραιτηθέντος ἀπὸ τῶν συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων Σεβασμ. Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἰωακείμ ἐκλήθη ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρόνιος.

—Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 13ης λήξαντος μηνὸς διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

—Ἀπεξέσθη τῆς νομίμου θητείας τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Βερροίας κ. Ἀλεξάνδρου, Λαρίσης κ. Δωροθέου, Χαλκίδος κ. Γρηγορίου και Σύρου κ.λ.π. κ. Φιλαρέτου, ἐκλήθησαν κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου, διά τὸ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. μέχρι 31 Μαρτίου τοῦ ἐπομένου ἔτους χρονικὸν διάστημα, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ἐλασσῶνος κ. Καλλίνικος, Δράμας κ. Γεώργιος, Κορινθίας κ. Προκόπιος, Ἀττικῆς και Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος και Ἡλείας κ. Γερμανός.

—Ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἐπιθυμοῦσα ἵνα τὰ μέγιστα συντελέσῃ εἰς τὴν ἱεράν και ἐθνικὴν ἀποστολὴν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἀγωνιζομένου πρὸς συντήρησιν τῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῆ ἱεράς και ἐθνικῆς παρακαταθήκης και διατήρησιν ἀκεραίων και ἀλωβήτων τῶν ἐπ' αὐτῆς ἐθνικῶν ἡμῶν δικαίων, παρεκάλεσε διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 387/713 και ἀπὸ 22-2-1953 Ἐγκυκλίου τοῦ Σεβ. Ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα διατάξωσι τὴν ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς περιφορὰν δίσκου κατὰ τὴν Μεγ. Πέμπτην πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ, περιελθόντος, ὡς γνωστόν, εἰς δυσχερῆ οἰκονομικὴν κατάστασιν, ἔνεκα τῆς ἀπωλείας τῶν ἔξω τοῦ κλίματος αὐτοῦ προσόδων.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς ὅπως ἐνισχύσῃ τὸ ἐν Ἀθήναις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λειτουργοῦν Φιλανθρ. Καθίδρυμα «Οἶκος Τυφλῶν», συνέστησε τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 410/714 και ἀπὸ 7-3-1935 Ἐγκυκλίου, ὅπως μεριμνήσωσι διά τὴν και κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περιφορὰν δίσκου ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς ὑπὲρ τοῦ ἐν λόγῳ Ἰδρύματος κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τοῦ Τυφλοῦ (10 Μαΐου), καθ' ἣν θ' ἀναγνωσθῆ και ἡ συναποσταλεῖσα τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις ταῦτάριθμος

πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Συνοδικῆ Ἐγκύκλιος δι' ἣς «καλεῖται ὁ εὐσεβὴς λαὸς εἰς ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τοὺς ἐστερημένους τῆς ὁράσεως ἀδελφούς ἡμῶν συμπαθείας, προσφέρων δι, δύναται ὑπὲρ τῆς διατροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς ὑποδήσεως και τῆς μορφώσεως τῶν δυστυχῶν τούτων πλασμάτων».

—Διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 523/715 και ἀπὸ 10-3-1953 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἀνεκοινώθησαν τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀκόλουθα :

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος και ἄλλοτε, και δὴ μάλιστα κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 6 παρελθόντος Μαρτίου, συνεζήτησε διά μακρῶν τὸ ζήτημα τῶν πόρων, δι' ὧν τὸ ἐφημεριακὸν σῶμα θά εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀπαραιτήτους οἰκονομικὰς προϋποθέσεις και νὰ δύναται νὰ ἐπαρῆ εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας αὐτοῦ ἐν τῇ συγχρόνῳ Κοινωνίᾳ. Ὡς πάγιον δὲ πόρον, κατὰ τὴν σήμερον κειμένην νομοθεσίαν περὶ μισθοδοσίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὡς εἰκόσ, θεωρεῖ τὴν προσφορὰν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ναῶν εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον ποσοστῶν τινων, ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων αὐτῶν, ἐπιτευχθείσης ἤδη, διά τοῦ τρόπου τούτου, τὸ γε νῦν ἔχον, τῆς παρὰ τοῦ Δημοσίου μισθοδοσίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου.

»Διὸ και δίδει σοβαρὰν προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα τῶν εἰσπράξεων τῶν ἀνά τὴν χώραν ἡμῶν ἐνοριακῶν ἱερῶν Ναῶν.

»Πληροφορηθεῖσα, ὁμως, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, δι' οὓς οὗτοι εἶχον λόγους, ἀπηγόρευσαν ἐγκυκλίως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν τὴν περιφορὰν δίσκων ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς κατὰ τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, ἔγνω ὅπως, διά τῆς παρούσης ἐγκυκλίου αὐτῆς γνωρίσῃ ὑμῖν, ὅτι ἡ περιφορὰ δίσκων ἐν τοῖς ναοῖς ὀρίζεται και ὑπὸ τοῦ νόμου 2200/40 (ἄρθρον 20) και ἀπαραίτητος καθίσταται διά τὴν οἰκονομικὴν εὐεξίαν τῶν ἱερῶν ναῶν, και διά τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ ἱεροῦ κλήρου.

»Ὅθεν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὑμῶν τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐξακολουθήτε δίδοντες τὰς ὀδηγίας ὑμῶν εἰς τὰ παρ' ὑμῖν ἐντιμότερα Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια, περὶ περιφορᾶς δίσκων, καθ' ὅσον ὁ τρόπος οὗτος τῆς προσκίτησεως πόρων διά τοὺς ἱεροὺς ναοὺς οὐ μόνον νομίμως καθωρισμένος εἶναι, ἀλλὰ καθίσταται και ἀπαραίτητος διά τὴν, ὡς εἴρηται, οἰκονομικὴν τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημεριῶν ἐνίσχυσιν.

»Δὲν παραλείπει δ' ἐν τέλει ἡ Ἱερά Σύνοδος νὰ γνωρίσῃ ὑμῖν, ὅτι τὰ κατὰ τόπους ἐπικρατοῦντα ἔθιμα, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς περιφερομένους δίσκους, διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ και ὅτι πᾶσα περιφορὰ ἐκτάκτου δίσκου ἐν τοῖς ἐιρημένοις ἱεροῖς ναοῖς δέον, πρωτίστως, νὰ τυγχάνῃ τῆς ὑμετέρας ἐγκρίσεως».

—Διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 577/716 και ἀπὸ 12-3-1953 Ἐγκυκλίου τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκοινοποιήθη τοῖς Σεβασμ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὑπ' ἀριθ. 4)18-2-1953 πρὸς τοὺς Εἰσαγγελεῖς Ἐφετῶν Ἐγκύκλιος τοῦ παρὰ τῷ Ἀρειῷ Πάγῳ Εἰσαγγελέως, ἔχουσα ᾧδε: «Κατόπιν ἀπευθυνθείσης μοι ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου εὐλόγου διαμαρτυρίας διά τὴν ὑπὸ τινων ἀνακριτῶν και εἰσαγγελέων κλήτευσιν Ἀρχιερέων ὡς μαρτύρων ἢ μνηστῶν, παραγγέλλομεν ὅπως συστήσῃτε εἰς πάντας τοὺς εἰσαγγελεῖς και ἀνακριτὰς τῆς περιφερείας σας, ὅπως τηρῶσιν αὐστηρῶς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 215 παρ. 1 τοῦ Κ.Π.Δ., πᾶσαν παράβασιν τῆς ὁποίας θέλομεν ἐλέγξει αὐστηρῶς».

Κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ταύτῃ ἀναφερομένην νομικὴν διάταξιν: «Υπουργοὶ και ἀρχιερεῖς ἐξετάζονται κατ' οἶκον, ἢ δ' ἐνορκοὶ μαρτυρία τῶν ἀναγινώσκειται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. Προκειμένου ὁμως, περὶ κακουργήματος, δύναται νὰ κληθῶσι πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἐξεταζόμενοι πρῶτοι και δυνάμενοι μετὰ τοῦτο νὰ ἀποχωρήσωσιν, ἐκτός

ἐάν τὸ δικαστήριον ἠθελε διατάξει ἄλλως. Οἱ ἀνωτέρω δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῶν ἀνωτέρω πλεονεκτημάτων».

Ἀποστολικὴ Διακονία. Προσκήσει τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, συνήλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ διαλέξεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῇ 16ῃ παρελθ. μηνὸς ἅπαντες οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ ὑπηρετοῦντες Κληρικοί, πρὸς οὓς ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, κωλυθέντος τὴν τελευταίαν στιγμήν νὰ παρευρεθῇ αὐτοπροσώπως, ὠμίλησε διὰ μακρῶν ὁ θεοφιλοβοηθὸς Ἐπίσκοπος Ρωγῶν κ. Διονύσιος περὶ τῶν ἐν γένει ποιμαντικῶν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ περὶ τῆς ἐνεργουῦ συμπετοχῆς τῶν εἰς τὸ χάριν τοῦ ἐμπειστουμένου αὐτοῖς ποιμνίου συντελούμενον ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔργον, προανήγγειλε δ' αὐτοῖς τὴν, ἀπόφασιν τῆς Α. Μακ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπὸ τοῦ προεχοῦς μηνὸς πραγματοποιηθησομένην ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φωνὴ Κυρίου» ἑβδομαδιαίου θρησκευτικοῦ φυλλαδίου, ἥτις διὰ λόγους τεχνικοὺς εἶχεν ἀναβληθῆ. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, ἐκδιδόμενον διὰ λογαριασμὸν τῶν ἱερῶν ναῶν θὰ διανέμηται δωρεάν μερίμνη τῶν αἰδέσ. ἠμερῶν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν, δι' ὃ καὶ συνέστησεν αὐτοῖς, ὅπως ἐνδιαφερθῶσι ζωηρῶς διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν τούτου χρησιμοποίησιν. Αἱ ἀνακοινώσεις αὗται ἐγένοντο δεκταὶ μετὰ μεγάλο ἐνθουσιασμόν, ἐκπρόσωποι δὲ τῶν συνηγμένων Κληρικῶν ἐξέφρασαν τὴν ἐπὶ τῇ συγκεντρώσει καὶ ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτὴν λεχθεῖσι χαρὰν τούτων καὶ ἐδήλωσαν, ὅτι πᾶσα θὰ καταβληθῇ ἀπὸ μέρους αὐτῶν προσπάθεια πρὸς πληρῆ καὶ ἀκριβῆ τῶν ὑποδειχθέντων ἐκτέλεσιν, ἐπὶ προαγωγῇ τοῦ ἀνατεθειμένου τούτοις πνευματικοῦ ἔργου.

Κατ' ἀνακοινωθεῖσαν, ἐπίσης, ἐν τῇ ἀνωτέρω συγκεντρώσει, ἀπόφασιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου αἱ γενικαὶ αὗται συνάξεις τῶν Κληρικῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῆς γείτονος θὰ συνεχισθῶσιν, ἐφ' ὅσον μάλιστα τοῦτο, ὡς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐδηλώθη, ἀποτελεῖ καὶ ζωηρὰν τούτων ἐπιθυμίαν.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, παρόντος τοῦ ὑπουργοῦ Ἱεροσπουδῶν καὶ Ἐθν. Παιδείας κ. Κ. Καλλία καὶ πολυπληθοῦς ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ὠμίλησε τῇ 14ῃ παρελθ. μηνός, ὁ λογοτέχνης κ. Στρ. Μυριβήλης ἐπὶ τοῦ θέματος «Παλαμῶς καὶ Ἐθνός», ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἔθνικοῦ ποιητοῦ Κ. Παλαμῶ.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπισκεφθεὶς ἀκολούθως τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον καὶ τὰ Τυπογραφεῖα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, μετὰ μεγάλο ἐνδιαφέροντος διηρώτησε καὶ ἐπληροφόρηθη παρὰ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ Καθηγητοῦ κ. Β. Βέλλα περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς λειτουργίας τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ περὶ τῶν ἀπασχολούντων τοῦτον ζητημάτων καὶ ἐξέφρασε τὴν ἰκανοποίησιν του διὰ τὸ συντελούμενον ἔργον.

Ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Χρυσοστόμου ὠργανώθη «Ἐβδομάς Κηρυγμάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας», καθ' ἣν, ἐνώπιον πολυπληθεστάτου εὐσεβοῦς ἀκροατηρίου, ὠμίλησαν ἐν ἱεροῖς ναοῖς καὶ ἐν αἰθούσαις, ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἐν Ἀργεῖ, αὐτὸς τε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης καὶ ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Λάμπρος Ζαχαρῆς. Ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσαι ὑπῆρξαν τρεῖς μεγάλαὶ συγκεντρώσεις νέων καὶ νεανίδων, κατὰ τὰς ὁποίας ὠμίλησαν, ἐπίσης, ὁ τε Γυμνασιάρχης καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ νεανικοῦ ἀκροατηρίου ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Κατὰ τὴν, μόλις ληφθεῖσαν, διὰ τὸ ἔτος 1951-52 ἔκθεσιν πεπραγμένων τοῦ παρὰ τῇ Ἱ. Μητροπόλει Δημοτηρίου Παραρτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐλειτούργησαν ἐν αὐτῇ 137 Κατηχητικὰ Σχολεῖα (115 Κατώτερα, 16 Μέσα καὶ 6 Ἀνώτερα), με σύνολον 7.707 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, δι' ἃ ἐχρησιμοποιήθησαν 131 ἐν ὅλῳ Κατηχηταί, ἐξ ὧν 76 ἱερεῖς, 4 λαϊκοὶ θεολόγοι καὶ 36 δημοδιδάσκαλοι καὶ διδασκάλοισα.

Χάριν τοῦ ἔργου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας λειτουργοῦσιν ἐν Βόλῳ τέσσαρες αἰθούσαις πνευματικῶν συγκεντρώσεων, ὧν δύο ἐνοριακαὶ, καὶ ἀνά μία ἐν Ἀργεῖ καὶ ἐν Ἀλμυρῷ, συνεργάζεται δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μετὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ ὁ ἐν Βόλῳ Σύλλογος τῶν «Τριῶν Ἱεραρχῶν», διαθέντων ἐπίσης ἰδίαν αἰθούσαν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν, ἐγένοντο τὸ παρελθὸν θέρους δύο εικοσαήμεροι Κατασκηνώσεις ἐν τῇ Ἱ. μονῇ Ξενίας πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, δαπάναις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τῆς Ἱ. μονῆς Ξενίας. Ἰδρύθησαν δὲ μέχρι τοῦδε ἑνδεκά Χριστιανικαὶ Μαθητικαὶ Ἀδελφότητες, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συστηματικώτερας ἐμπεδώσεως τοῦ χριστιανικοῦ φρονήματος μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἐλειτούργησαν ἐξήκοντα «ὀμάδες συμμελέτης τῆς Ἀγ. Γραφῆς», με σύνολον 1948 μελῶν, τούτων δὲ συνεχίζεται καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ λειτουργία, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν πρὸς τοῦτο κατὰρτισθέντων ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰωακείμ ἐνοριακῶν Ἐφημερίων κ.λ.π.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τῇ 20ῇ τοῦ παρελθ. μηνός ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησε τὸ ἑσπέρα ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου.

— Τῇ 25ῃ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐτέλεσε τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θεῖαν λειτουργίαν ἐν τῷ πανηγυρίζοντι καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν θεοφιλεστάτων βοηθῶν ἐπισκόπων, ἀκολούθως δὲ προέστη τῆς ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ ἐπίσημου δοξολογίας, παρόντων τῶν Α. Α. Μ. Μ. τῶν Βασιλέων μετὰ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ πλείστων βουλευτῶν, τοῦ διπλωματικοῦ σώματος καὶ τῶν λοιπῶν ἐπίσημων.

— Τῇ Μ. Πέμπτῃ (2α ἱσταμένου μηνός) ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Ἁγίων Παθῶν, καθ' ἣν ἀνέγνω τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον. Τῇ δὲ Μ. Παρασκευῇ (3ῃ) ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἐπιταφίου.

— Τὴν νύκτα τοῦ Μεγ. Σαββάτου ἢ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν ὄρθρον ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ, ἐξελθὼν δὲ τοῦ ναοῦ μετὰ τὸ «Δεῦτε λάβετε φῶς» κατευθυνθεὶς μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ χοροῦ τῶν ψαλτῶν εἰς τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Μητροπόλεως ἐστημένην ἐξέδραν, ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, προέστη τῆς μεσουκτιοῦ τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως, μεθ' ἣν ἐπανελθὼν εἰς τὸν ναὸν ἐτέλεσε τὴν πασχάλιον θ. λειτουργίαν.

— Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐκ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ μεγάρου κατευθυνθεὶς ἐν ἐπιβλητικῇ παρατάξει εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν, προέστη τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ τῆς Ἀγάπης, ἐν ἣ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη, κατὰ τὸ ἔθος, εἰς διαφόρους γλώσσας, μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς τελετῆς ἢ Α. Μ. κατὰ τὴν αὐτὴν παράταξιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, ἔνθα ἐδέχθη τὰ ἐπὶ τῷ Ἀγ. Πάσχα εὐλαβῆ συγχαρητήρια τοῦ τε κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ καὶ διένειμε τὰ πασχάλια ὠά.

— Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου συνήλθε τῇ 19 π. μηνός Μαρτίου ἢ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου», παρισταμένου καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ὁ Ἐθνάρχης Κύπρου προέβη εἰς λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἐπὶ τῶν ἐν γένει ἐνεργειῶν του παρὰ τῷ Ο. Η. Ε., ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐνταῦθα, παρὰ τε τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει καὶ τῷ πολιτικῷ κόμφ τῆς χώρας. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ συνεχάρησαν θερμῶς

τὸν Ἐθνάρχην Κύπρου διὰ τὰς ἐνεργείας του ταύτας, εἶτα δέ, τῇ εἰσηγήσει τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου, ἐλήφθησαν ὠρισμένα ἀποφάσεις.

Ἀκολούθως ὁ Ἐθνάρχης Κύπρου κ. Μακάριος ἐπέδωκε πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον τὸ, τὸ πρῶτον νῦν ἀπονεμόμενον, «Μετάλλιον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα», διὰ τοὺς «ἐν λόγοις καὶ ἔργοις» ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνάς του.

Ἀπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης συγκινήσεως πάντων, εἶπεν ὅτι ἀποδέχεται μετ' εὐχαριστήσεως τὸ μετάλλιον οὐχὶ διὰ τὰς πρὸς τὸν ἱερόν ἀγῶνα διὰ τὴν Ἑνωσιν προσφερθείσας ὑπηρεσίας του, ἀλλ' ὡς ἀρραβῶνα τῆς διὰ τῶν συνεχιζομένων ἐντόνων ἀγῶνων πραγματοποιήσεως τῆς πολυποθῆτου Ἑνώσεως.

— Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μεταβάς εἰς τὸ ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκειῶν συνειργάσθη μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Κ. Καλλία ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

— Τῇ 21ῃ τοῦ ἰδίου μηνός ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Μαντζαβῖνον.

— Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος τῇ 23 παρ. μηνός τὴν μὲν πρῶταν ἐπεσκέφθη καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν ἐπιστρέφοντα εἰς Κύπρον Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Μακάριον, τὸ δὲ ἐσπέρας παρέστη κατὰ τὸν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσῶ» ἑορτασμόν τῆς Ἑθνικῆς Ἑορτῆς.

— Τῇ ἐπομένῃ (24ῃ) τὸ ἐσπέρας ἡ Α. Μακ. παρέστη εἰς τὴν ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἑορτῇ πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

— Τῇ 7ῃ Ἰσταμένου μηνός ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος παρηκολούθησεν ἐν τῷ «Παρνασσῶ» διάλεξιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ὑπουργείου Προνοίας κ. Βελισσαρίου.

— Κατὰ τὸ ἀπὸ τῆς 16ης τοῦ παρελθόντος Μαρτίου χρονικὸν διάστημα ἡ Α. Μακ. ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν κ. Παπαγιάννην, τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Ι. Μακρόπουλον, τὸν βουλευτὴν Ἀρτῆς κ. Καρατζῆνην, τὸν βουλευτὴν Θεσπρωτίας κ. Ἀθανασίου, τὸν Νομάρχην Ἰωαννίνων κ. Κιτσιδῆν, τοὺς Διευθυντὰς τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας κ. κ. Σπανὸν καὶ Βαλλῆδην, τὸν Ἀγγλικανὸν ἐν Νοτίῳ Ἀφρικῇ ἱεραπόστολον κ. Χόρτον Σμιθ κ. ἄ. Ὡσαύτως ἐδέχθη τὰ ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια καὶ ἐπιτροπὰς ἐνοριῶν τῶν Ἰ. Ναῶν Ἀγ. Ἰωάννου Βουλαγμένης, Ἀγ. Εὐθυμίου Πειραιῶς, Ἀγ. Ἰωάννου Ταύρου, Ἀγ. Τριάδος Ἡρακλείου, Ἀγ. Ἀρτεμίου Γούβας καὶ Προφήτου Ἡλίου Παγκρατίου. Τῇ ἡμέρᾳ δὲ τοῦ Πάσχα, ὡς καὶ τῇ ἐπομένῃ, ἐδέχθη ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου πλήθος ἐπισκεπτῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐλήφθη κατ' αὐτὰς μακρὰ καὶ ἐμπεριστατωμένη Ἐγκύκλιος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου πρὸς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἱερόν Κληρὸν, ἐκδοδεμένη τύποις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ποιμαντορικὰ ὑποδείξεις», ἐν ἣ ἐξετάζονται καὶ ὑποδεικνύονται τὰ πολλαπλὰ καθήκοντα τοῦ Ἱερέως, ὡς τε ἀγιαστοῦ καὶ ὡς ποιμένος, καὶ παρέχονται λεπτομερέσταται πρακτικὰ ὁδηγία διὰ τὴν εὐπρόσωπον ἐν γένει παράστασιν, τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐποικοδομητικὴν τέλεισιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τὴν ὀρθὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐν τῇ ἐνορίᾳ ποιμαντικοῦ ἔργου τοῦ Ἱερατείου.

Ἱερά Μητρόπολις Θήρας

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Θήρας, ὅτι τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Γεώργιος συνεκάλεσεν εἰς Συνέλευσιν ἀπαντας τοὺς ἱερεῖς τῶν νήσων Θήρας καὶ Θηρασίας, παρ' ὧν ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς πνευματικῆς προαγωγῆς καὶ τῆς κα-

θόλου χριστιανικῆς ζωῆς τῶν ἐνοριῶν τῶν, συζητήσας μετ' αὐτῶν διάφορα ζητήματα, ἀφερῶντα τὴν ἱερατικὴν αὐτῶν διακονίαν. Εἶτα ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς σχετικὰς πρὸς τὸν ἐν τῇ κοινῇ προορισμὸν τοῦ ἱερέως ὁδηγίας, ὁμιλήσας εἰδικώτερον περὶ τῶν καθιζόντων τῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς καὶ συστήσας ἀγρυπνον μέριμναν ἐν τῇ ἐνασκήσει τούτων καὶ δὴ ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱεράς ἐξομολογήσεως καὶ ἐν τῇ προτροπῇ τῶν ἐνοριῶν πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰ Ἀχραντα Μυστήρια. Κατὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην ἡ Α. Σ. ἐζήτησε πίνακα τῶν παρανόμως συμβιούντων, ἵνα προβῇ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας πρὸς κατάπαυσιν τῆς παρανομίας.

— Πληροφοροῦμεθα ἐπίσης ἐκ Θήρας, ὅτι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μετέβη τὴν Παρασκευὴν τῆς β'. ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν εἰς τὴν κωμόπολιν Μεσαριά, ἔνθα ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀρτι συσταθέντος θεραπευτηρίου τῶν ἐκ Βορείου Ἑλλάδος καταγομένων τραυματικῶν καὶ ὀρφανῶν παιδιῶν. Μετὰ τὴν ἐλέεισιν τοῦ Ἀγιασμοῦ, ἡ Α. Σ. ἐζήρη τὴν σημασίαν τοῦ κοινωφελούς τούτου ἰδρύματος καὶ ἐζήτησε παρὰ τῆς συσταθείσης ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κατοίκων τῆς κομπολέως νὰ ἀγαπήσουν καὶ νὰ περιβάλλουν διὰ στοργῆς τὰ ὀρφανὰ ταῦτα παιδιά.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας, ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης, καθ' ὁπάσας τὰς Κυριακάς καὶ τὰς Παρασκευὰς τῆς Ἀγ. καὶ Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ἱερούργει καὶ ἐκήρυσσε τὸν θεῖον λόγον εἰς διάφορους κοινότητες τῆς νήσου Θήρας, ἐπιλαμβανόμενος ἅμα καὶ τῆς ρυθμίσεως τῶν ἐπιτοπιῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀμβρόσιος ἀπέλυσε Ποιμαντορικὴν Ἐγκύκλιον «πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ πιστοὺς φύλακας τῶν ἐθνικῶν καὶ χριστιανικῶν οἰκογενειακῶν παραδόσεων χριστιανούς τῆς πόλεως Λαμίας», ἐξ ἀφορμῆς τοῦ μέχρις ἐκεῖ φθάσαντος θορύβου τῶν «Καλλιστείων», ἥτις ἀνεγνώσθη ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς τῇ ἐσπέρᾳ τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν. Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ταύτῃ λέγονται τὰ ἑξῆς:

«...Ζῶμεν σήμερον, δυστυχῶς, εἰς ἐποχὴν ὕλισμου καὶ σκότους. Τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ περιφρονεῖται ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀρετὴ ἐμπαίζεται. Πολλοὶ ἐκτροπαῖ ἀπὸ τὸν ὀρθὸν δρόμον σημειώνονται. Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς καταστάσεως, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τοῦ ρεύματος τῆς κακίας καὶ νὰ διαφωτίσῃ τοὺς πιστούς. Οὕτω, μία ἀπαράδεκτος, ὅπως ἀντιχριστιανικὴ, ἐπικίνδυνος δὲ καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως ἐκτροπὴ εἶναι τὰ «Καλλιστεῖα», τὰ ὁποῖα τελευταίως ἔχουν ἐπιγρεάσει ἀρκετὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Δὲν κατηγορεῖ ὁ Χριστιανισμὸς τὴν ἑραϊότητα. Πᾶν ὅτι, ὥραϊον καὶ ἑλικυστικὸν ὑπάρχει εἰς τὴν ζωὴν μας, εἶναι δημιουργημα τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ χριστιανὸς τὸ σέβεται καὶ τὸ διατηρεῖ, ὑπὸ μίαν μόνον ἀπαράβατον προϋπόθεσιν, ὅτι θὰ τίθεται πάντοτε εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκῶν. Ἐάν τοιοῦτο δῶρον τοῦ Θεοῦ εἶναι καὶ τὸ ὕλικόν μας σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐκτρέφει καὶ θάλπει ὁ πιστός, διότι εἶναι «ναὸς» καὶ «κατοικητήριον» τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστ. Παῦλος, μέσα εἰς αὐτὸ κατοικεῖ ἡ ἀνεκτίμητος ψυχὴ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἑσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Κύριος. Ὅπως, ὅμως, ὀφείλομεν νὰ διατηρῶμεν τὴν ψυχὴν μας ἀμόλυντον καὶ καθαρὰν, οὕτω καὶ τὰ σῶματά μας ἔχομεν ἀμαρτωλοῦς νὰ μὴ χρησιμοποιοῦμεν διὰ σκοποῦς ἁμαρτωλοῦς καὶ ξένους πρὸς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς συμβουλεύει νὰ προσφέρωμεν τὰ σῶματά μας «θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ».

Ἡ περίεργος, ἐπομένως, καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ μας ξενομανία τῶν «Καλλι-

στείων» ἀντίκειται πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν περὶ ἠθικῆς καὶ σωφροσύνης, διότι ἀναβιβάζει τὸ σῶμα ὑπὲρ τὴν ψυχὴν καὶ προσφέρει λατρείαν εἰς τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ὄργανον τῆς ψυχῆς. Εἶναι δὲ ἐκπληκτικὸν πῶς ἀνέχονται οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν τῶν γυμνῶν σχεδὸν σωμάτων τῶν παιδιῶν τῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν, ὅταν μάλιστα αὐτὸ γίνεται ἐνώπιον θεατῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι γνωστὸν μὲ τί αἰσθήματα παρακολουθοῦν τὸ θέαμα τοῦτο.

»Μετὰ λύπης ἐπληροφόρηθημεν ἀπὸ τοπικὰς ἐφημερίδας, ὅτι καὶ ἡ Λαμία, ἡ ὁποία μέχρι τοῦδε δὲν εἶχε παρασυρῆθῆ εἰς τὸν ὀλισθηρὸν αὐτὸν κατήφορον, ἤρχισεν ἤδη νὰ μιμῆται ἄλλας πόλεις καὶ νὰ κινήται πρὸς μίαν κατεύθυνσιν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι οὔτε ἠθικὴ, οὔτε ὠφέλιμος. Γνωρίζομεν, βεβαίως, ὅτι ὅλοι οἱ εὐσεβεῖς οἰκογενεῖαι καὶ αἱ τίμια Ἑλληνίδες αἰσθάνονται ἀποστροφὴν καὶ ἀηδίαν καὶ ὀδύνην διὰ τὸ κατάντημα ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἠσπασθησαν κηρύγματα ἐντελῶς ξένα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν καὶ χριστιανικὴν ψυχὴν. Ἀλλὰ διὰ τὰς ὀλίγας, εὐτυχῶς, ἐξαιρέσεις, ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ εἰπῆ τὴν ἀληθειαν μὲ ὀδυρομένην τὴν ψυχὴν. Κάμει ἔκκλησιν ἔντονον πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῆς Λαμίας, ἡ ὁποία πάντοτε ἔδωκε τὸ παρὸν εἰς τιμίους ἀγῶνας.

»Γονεῖς! Ἡ ἠθικὴ τῶν κοριτσιῶν σας εἶναι τὸ μεγαλύτερον οἰκογενειακὸν κεφάλαιον. Μὴ διακινδυνεύετε τὴν ἀγνότητά καὶ τιμιότητα τῶν παιδιῶν σας. Καμμία σοβαρὰ οἰκογένεια δὲν ἀνέχεται νὰ περιφέρεται τὸ κορίτσι τῆς σχεδὸν γυμνῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ νὰ γίνεται θεατρὸν τῶν ἀνθρώπων. Διαφυλάξατε τὴν ἠθικὴν ἀκεραιότητα τῶν βλαστῶν σας.

»Νεάνιδες! Ἀπόψε ἠκούσατε τὸ τροπάριον «Ψυχὰς καθαράς καὶ ἀρροπώτους χεῖλεσι». Ψυχὴν καθαράν καὶ σῶμα χωρὶς ἁμαρτίαν ζητεῖ ὁ Θεός. Ἡ κοινωνία ἡμπορεῖ νὰ ἀρέσκειται εἰς τοιοῦτου εἶδους ἁμαρτωλὰς ἐκδηλώσεις. Ἀλλὰ εἰς τὸ βάθος εἰσβέται καὶ τιμᾶ τὴν σεμνότητα. Ἐχομεν ἀνάγκη ἀπὸ ἠθικὰς νέας καὶ ἀγνάς καὶ τιμὰς συζύγου. Πῶς θὰ γίνῃ μία νέα τιμὰ σύζυγος, ὅταν μετέχη εἰς τοιοῦτου εἶδους ἐκδηλώσεις, πού ἐκπορνεύουν τὸ ἦθος; Ποῦ εἶναι ἡ ἐντροπὴ καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν κοκκίνισμα, πού πορφυρώνει τὸ ἀγνὸν πρόσωπον τῆς παρθένου; Δὲν θὰ ἀσκήσωμεν, βεβαίως, ἐξαναγκασμὸν ὁ καθεὶς εἶναι ἐλεύθερος νὰ συμπεριφέρηται ὅπως θέλει. Ὡς Ἐκκλησία, ὅμως, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπισημῶμεν τοὺς τρομεροὺς κινδύνους. Νὰ καυτηριάσωμεν τὰς νέας, ἀντιχριστιανικὰς, μεθόδους διαφθορᾶς τοῦ ἠθους καὶ τῶν χαρακτήρων τῶν Ἑλληνίδων καὶ νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὰ πιστὰ τέκνα τῆς σταθερότητά εἰς τὸν χριστιανικὸν δρόμον, ἀνωτέροτητα ἥθους καὶ ζωῆς, διὰ νὰ μὴ εὐρεθοῦν ἀργότερον πρὸ ὀδυνηρῶν ἐξελίξεων καὶ θρηνήσουν, ὅταν, ὅμως, πλέον θὰ ἔχουν γίνῃ ἠθικὰ ἐρείπια καὶ σωματικὰ ράκη.

»Εὐσεβεῖς χριστιανοί, «Στώμεν καλῶς».

— Παρὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀμβροσίου ἀπεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἢ κατωτέρω ἐπιτολή:

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας.

Ἐξ ἀποσταλέντων μοι βοηθημάτων παρὰ τινῶν τῶν Σεβ. Ἀδελφῶν ἐπληροφόρηθην μετὰ πολλῆς τῆς δυσφορίας, ὅτι Κωνσταντῖνός τις Τσιάκας, θεολόγος καθηγητὴς ἐν Ὀρχομενῷ, ἐζήτησε δι' ἐπιστολῆς τοῦ βοηθήμα ὑπὲρ ὄρφανῆς τινος κόρης, ἀναμίξας τὸ ὄνομά μου ἐπὶ ἐκμεταλλεύσει αὐτοῦ, ἄνευ οἰασθῆποτε γνώσεώς μου.

Εὐχαριστῶν τοὺς ἀποσταλείαντας Σεβ. Ἀδελφούς, οἱς ἐπέστρεψα τὰ ἀποσταλέντα ποσά, παρακαλῶ, ὅπως μὴ μοι ἀποσταλῆ οἰονδήποτε ποσὸν διὰ τὸν ὡς ἄνω λόγον.

Ἐν Λαμίᾳ τῆ 8453

† Ὁ φθιῶτιδος Ἀμβρόσιος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς. Περί τὰ μέσα παρ. Φεβρουαρίου, ἐν Φιλαδελφείᾳ, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς εἰς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ἐπιδόσεως «διπλώματος τιμῆς» τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν ἑλληνικῶν τῆς πόλεως Σωματείων, παρόντων πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Κοινοτήτων, Ὄργανώσεων καὶ Σωματείων καὶ ὑπερδιοχιλιῶν ὁμογενῶν τῆς πόλεως. Τὸ δίπλωμα τιμῆς ἀπονέμεται ἐτήσιως εἰς ἐξέχουσαν προσωπικότητα εἰς ἀναγνώρισιν ἐξαιρέτων ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πατρίδα. Ἡ Α. Σ. εὐχαριστήσασα, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη ἀνήκει εἰς ἅπασαν τὴν ἐν Ἀμερικῇ ὁμογένειαν, ἥτις συνεχίζει τὸν ἱερὸν ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος ὠραῖον ἀγῶνά της.

— Πρωτοβουλία τῆς Α. Σ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ καθιερώθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους «Ἑβδομάς τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων», ἥτις κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἤρξατο τὴν 25 Ἰανουαρίου καὶ ἐτελεύτησε τὴν 31 τοῦ ἰδίου μηνός. Διὰ τὴν Ἑβδομάδα ταύτην ἀπεστάλησαν χαιρετιστήρια γράμματα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Παπάγου, τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐκ παιδευτικοῦ καὶ δημοσιογραφικοῦ κόσμου, δημοσιευθέντα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Τύπον τῆς Ἀμερικῆς. Ὑπὸ δὲ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἐχαιρετήσθη ἐνθουσιωδῶς ἡ Ἑβδομάς καὶ ἐχαρακτήρισθη ὡς τὸ τρίτον στάδιον τῆς ἐξελιξέως τῶν ὁμογενῶν εἰς τὴν νέαν τῶν πατρίδα, ὅπερ «συμβολίζει τὴν ἐνηλικίωσιν τῶν ὡς φυλετικῆς ὀντότητος καὶ θρησκευτικοῦ συγκροτήματος». Τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς «Ἑβδομάδος» ἐξηγῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας τῆς Ἀμερικῆς δι' ἐμπειριστατωμένης ἐγκυκλίου τοῦ ὁ λαβῶν τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς διοργανώσεως αὐτῆς Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ, ἐτόνισε σὺν ἄλλοις, ὅτι «ὄλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θὰ ἔλπερε κατ' ἔτος νὰ ἐνώνεται εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων. Διότι, ὅτι ὠραῖον, ὕψηλόν, πνευματικὸν καὶ ἅγιον ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον, ὀφείλεται εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα», τὰ ὁποῖα, ἀφ' ὅσθ εἰς τὴν προχριστιανικὴν ἐποχὴν ἐχειραγώγησαν τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν μέχρι τοῦ Σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ, ἔδωκαν, μετὰ ταῦτα, τὸ κατάλληλον ὄργανον πρὸς ἔκφρασιν καὶ διατύπωσιν τῶν ὑψίστων χριστιανικῶν ἀληθειῶν.

Ἀὐτὸ τὸ μοναδικὸν πνευματικὸν ὄργανον, ἐπιλέγει, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐδημιουργήθη. Ἐκεῖ ἐπὶ σεῖρᾶν ἐτῶν ἐχρησιμαποιήθη καὶ ἐτελειοποιήθη. Ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου μέχρι τοῦ Πλουτάρχου. Ἐφθασε δὲ καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν ἐντέλειάν του. Ἐκεῖ ἀργότερα θὰ σπεύσουν καὶ οἱ συνεχισταὶ τῶν Ἀποστόλων Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Διότι, οἱ μὴ εὐμοιροῦντες Ἑλληνικῆς παιδεύσεως, ἐχαρακτηρίζοντο ὡς σκαιοὶ καὶ ἀπαιδεῦτοι, πού κατηγόρουν τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν. διὰ νὰ κρύψουν τὴν ἀπαιδεύσιν καὶ ἀμάθειάν τους. «Οὐκουν ἀτιμαστέον τὴν Ἑλληνικὴν παιδευσιν, ἀλλὰ σκαίους καὶ ἀπαιδεύτους ὑποληπτέον τοὺς οὕτως ἔχοντας, οἱ βούλοιντο ἂν ἅπαντας εἶναι καθ' ἑαυτοὺς, ἵνα ἐν τῷ κοινῷ τὸ κατ' αὐτοὺς κρύπτηται, καὶ τοὺς τῆς ἀπαιδεύσεως ἐλέγχους διδάσκωσι», λέγει ὁ Θεολ. Γρηγόριος. Ἄν κανεὶς ἀφαίρῃ τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς κλασσικῆς φιλοσοφίας ἀπὸ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ταυτοχρόνως ἀφαιρεῖ καὶ ὅλην τὴν Χριστιανικὴν διανόησιν, ἀπὸ τῆς Α' πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῆς, πού θεωρεῖται τὸ πρῶτον Ἑλληνοχριστιανικὸν πῶνμα, μέχρι τοῦ τελευταίου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἄλλην δρᾶσιν καὶ ὀργάνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ βαίνει καὶ ἡ μέριμνα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς

διὰ τὴν νεολαίαν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπὸ ἡλικίας 12—18 ἐτῶν, χάριν τῆς ὁποίας καθηρτίσθη δλόκληρον πρόγραμμα ἀπασχολήσεως πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν ἐλληλικῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀρχῶν ἀπὸ 1 Σεπτεμ. 1953 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1954 χρονικὸν διάστημα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφει τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐν τῷ κατ' αὐτὰς ληφθέντι τεύχει Νοεμβρίου παρελ. ἔτους, εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον ἀπενεμήθη ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταετηρίδι τῆς ἡλικίας του τὸ παράσημον τῆς Ἑργατικῆς Ἐρυθρᾶς Σημαίας διὰ τὴν ἐξαίρετον πατριωτικὴν αὐτοῦ δράσιν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ μεγάλου πατριωτικοῦ πολέμου καὶ μετ' αὐτόν.

Τὸ αὐτὸ περιοδικὸν δημοσιεύει πολλὰ ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ συγχαρητήρια διβιβασθέντα πρὸς τὴν Α.Θ.Μ. ὑπὸ τε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἱεραρχῶν αὐτῆς, τοῦ Κλήρου, πρωθιεραρχῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ ἑτεροδόξων θρησκευτικῶν ὀργανώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ παρ. ἔτους δημοσιεύεται μακρὸν ἱστορικὸν ἄρθρον ἐπὶ τῇ, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, συμπληρώσει τριακονταπενταετίας ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατὰ τοὺς «Ἐκκλησιαστικοὺς Καιροὺς» τοῦ Λογδίνου, εἴκοσιν ἐπίσκοποι τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν Νοτιοσλαβία ὑπέγραψαν ὑπόμνημα, σταλὲν πρὸς τὸν στρατάρχην Τίτο, εἰς ὃ ἐκφράζεται τὸ παράπονον, ὅτι ἡ ὑποσχεθεῖσα θρησκευτικὴ ἐλευθερία περιορίζεται μόνον εἰς τὰς τελετάς. Οἱ ναοὶ εἶναι ἀνοικτοὶ, ὄχι, ὅμως, διὰ θρησκευτικῶν σκοποῦς. Τὸ ὑπόμνημα ἀπαριθμεῖ ναοὺς χρησιμοποιουμένους ὡς ἀποθήκας, γκαράζ, μουσεῖα ἢ κινηματογράφους, καὶ ναοὺς ἀνατιναχθέντας ἢ κλειστοὺς. Ἐπίσης, τὸ ὑπόμνημα ἀναφέρει, ὅτι αἱ θρησκευτικαὶ λιτανεῖαι ἀπαγορεύονται, ὅτι ἀπαγορεύεται νὰ μετασχουν πολλοὶ ἱερεῖς εἰς τελετάς, ἀπαιτούσας πλείονας τοῦ ἐνός καὶ ὅτι πολλοὶ ἱερεῖς ἐτιμωρήθησαν διὰ τὰ κηρύγματά των. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ διδάσκουν τὴν νεότητα, εἴτε εἰς τὰ σχολεῖα, εἴτε εἰς τοὺς ναοὺς. Περισσότεροι τῶν 200 ἱερέων εὐρίσκονται εἰς τὴν φυλακὴν καὶ 30 ἐφονεύθησαν. Οἱ φόροι ἐπὶ τῶν ναῶν εἶναι δυσβάστακτοι καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἐδημεύθη.

— Τὸ αὐτὸ φύλλον ἀναφέρει, ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τοῦ 1945 τὸ ἐπίσημον γιουγκοσλαβικὸν ὄργανον «Πολίτικα» ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν πρώτην σελίδα τὴν φωτογραφίαν τοῦ Πατριάρχου κ. Βικεντίου, ὡς καὶ τὸ κείμενον τῆς ἐπ' εὐκαιρίας τῶν Χριστουγέννων ποιμαντορικῆς ἐγκυκλίου τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἥτις ἀνεγνώσθη ἐν τοῖς ναοῖς.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ Βιβλικὴ Ἐταιρία τῶν Κάτω Χωρῶν ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ ἀνὰ μίαν Βίβλον εἰς ἕκαστον ἄτομον, ἀπολέσαν τὴν ἢν ἤδη ἐκέκτητο, συνεπεῖα τῆς πρότινος μαστισίας τὴν Ὀλλανδίαν τρομερᾶς πλημμυρίδος. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπεκροτήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Παγκοσμίου Βιβλικοῦ Συνδέσμου. Πολλὰ ἄρθρα τοῦ κόσμου σημαντικὰ χρηματικὰ ποσὰ διεβιβάσθησαν εἰς τὰς ἐρημωθεῖσας χώρας, ὅπως δι' αὐτῶν ἀντικατασταθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν σχολείων, ἐκκλησιῶν καὶ κατηχητικῶν σχολείων ἀπολεσθέντα ἀντίτυπα τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς μεταξὺ τῶν Βιβλικῶν Ἐταιριῶν ἀδελφοσύνης ἐτεκμηριώθη καὶ διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀποστολῆς ἀντιτύπων τῆς Βίβλου εἰς τοὺς κατὰ χιλιάδας ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ Βερολίνου εἰς τὸ δυτικὸν καταφεύγοντας πρόσφυγας.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

1. Daniel: *Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μάλαμπαρ καὶ ἄλλαι ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἀγγλιστί. Haripad, Travancore S. India, 1950.*

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι κληρικὸς Μαλάβριος, ἐφημέριος τῆς ἐν Τσμπάντ (Τραβανκόρ, νοτ. Ἰνδιῶν) ἐκκλησίας καὶ ἀνήκει εἰς τὴν Συριακὴν μονοφυσικὴν ἐκκλησίαν, τὴν ἰακωβιτικὴν λεγομένην ἐκκλησίαν, τὴν ἐν τῇ Νοτίῳ Ἰνδιῇ. Τὸ ἐκ 18 μικρῶν κεφαλαίων βιβλίον του εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν Μάρ Διονύσιον, μητροπολίτην τοῦ Μάλαμπαρ, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε τῷ 1855. Ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ Συριακὴ ἐκκλησία τοῦ Μάλαμπαρ ἀνάγει τὴν ἱστορίαν τῆς εἰς τὴν α' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα καὶ διεκδικεῖ τὸν ἀπ. Θωμᾶν, ὡς τὸν ἱδρυτὴν τῆς. Κατὰ τὸν συγγραφεῖα, ὁ ἀπ. Θωμᾶς ἦλθεν εἰς Κρανγκανόρ (θαλάσσιον λιμένα τοῦ Μάλαμπαρ) δι' ἐνὸς ἐμπορικοῦ πλοίου τῷ 52 μ. Χ. καὶ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, εἶτα δ' ἐστράφη εἰς τοὺς ἐθνικούς. Ἰδρυσεν ἐκκλησίας εἰς ἑπτὰ μέρη καὶ κατέστησεν εἰς αὐτὰς ἐπισκόπους, ἀνήκοντας εἰς τὰς μεγάλας οἰκογενεῖας τῶν Πακαλομάτου, Σανκαραπούρι, Κάλλι καὶ Καλιγιανκάλ, καὶ κατόπιν μετέβη εἰς Κίναν, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν ἐπέστρεψεν, ἐθανατώθη τῷ 72 μ. Χ. εἰς Μυλαπόρ πλησίον τοῦ Μαδράς καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. Τὰ ἱερὰ λείψανά του μετακομιθῆσαν βραδύτερον εἰς Ἔδεσσαν τῆς Συρίας καὶ ἐτάφησαν μετ' ἐπισημότητα. Ἰσοῦ, τώρα, μερικὰ κεφάλαια τοῦ ἐν λόγῳ πονηματίου: Ἡ γένεσις τῆς Συριακῆς ἐκκλησίας τοῦ Μάλαμπαρ, αἱ ὁδοὶ τοῦ ἀπ. Θωμᾶ ἱδρυθεῖσαι ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας, μαρτυραὶ περὶ τῆς ἀποστολικῆς καταγωγῆς τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν, τὸ Συριακὸν Πατριαρχεῖον τῆς Ἀνατολῆς, ἐνεστῶσα κατάστασις καὶ πίστις τῆς Συριακῆς ἐκκλησίας, σχέσεις τῆς Συριακῆς ἐκκλησίας μετὰ τὰς ἄλλας ἐκκλησίας, χριστιανικὰ πλάκας τοῦ Μάλαμπαρ, περσικὰ μαρτύρια καὶ χριστιανικὴ δυναστεία Μάλαμπαρ, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ κατάστασις τῶν Σύρων χριστιανῶν πρὸ τῆς 16 μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μάλαμπαρ (ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ ὡς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας τὴν Κοπτικὴν, τὴν Αἰθιοπικὴν καὶ τὴν Ἀρμενικὴν ἐκκλησίαν), χρονολογικὸς πίναξ τῶν Σύρων μητροπολιτῶν τῆς Μαλανκάρ κ. ἄ.

Εἰς τὸ σ' κεφ. τοῦ βιβλίου του ὁ αἰδεο. συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ Συριακὴ ὀρθόδοξος (:) ἐκκλησία τοῦ Μάλαμπαρ εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτάτας ἐκκλησίας τῆς χριστιανουσύνης, ἡ ἀρχαιοτάτη ἐκκλησία εἰς τὰς Ἰνδίας, ἡ μήτηρ ἐκκλησία ἐν Ἰνδία, ὅπως ἀποκαλεῖ τὴν ἐκκλησίαν του.

Ἡ ἰνδορθόδοξος (:) λοιπόν, αὕτη ἐκκλησία, κατὰ τὸν συγγραφεῖα, κατέχει τὴν ἀποστολικὴν πίστιν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, διαφυλάττει τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας, τὸ ὅποιον πρώτη αὕτη παρεδέχθη, καὶ δὲν εἰσῆγαγεν εἰς αὐτὴν τὴν προσθήκην τοῦ Filioque. Ἡ ἐκκλησία αὕτη, κατὰ τὸν συγγραφεῖα, καταδικάζει τὸν μονοφυσισμὸν τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ ἀπορρίπτει τὸν δυσφυσισμὸν εἰς τοὺς τεχνικούς ὄρους καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν. Πιστεύει, ὅτι αἱ δύο φύσεις τοῦ Κυρίου εἶναι ἀδιαχωρίστως καὶ ἀδιασπάστως ἡνωμέναι, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δὲν ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς ἄλλης καὶ δὲν ἐχάθη. Οἱ ἰνδορθόδοξοι (:) Σύροι, συνεχίζει ὁ συγγραφεῖα, θεωροῦν τὴν Ἐκκλησίαν ὅμα θεοκαθίδρυτον, τὴν ἐντός τῆς ἐκκλησίας ὑπαρξῆν τῶν πιστῶν ἀπαραίτητον διὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας. Παραδέχονται, ὅτι ἡ ἅγια Γραφή εἶναι ὁ θεοπνευστος λόγος καὶ ἐξαίρουσιν μεγάλως τὴν ἱερὰν παράδοσιν. Ἡ ἰνδορθόδοξος (:) ἐκκλησία τοῦ Μάλαμπαρ, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι, ἔχει τὰ ἐπὶ τὰ μυστήρια, παραδέχεται τὴν ἐπίκλησιν τῶν ἁγίων καὶ ἔχει προσευχὰς διὰ τοὺς τεθνεώτας, τὸ μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας εἶναι ἡ κεντρικὴ καὶ κυριώτερα πράξις τῆς λατρείας τῆς, ὅτι ἡ θ. Εὐχαριστία εἶναι μυστήριον καὶ θυσία. Ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία τηρεῖ τὸν θεσμόν τῆς νηστείας, ἔχει πέντε περιόδους νηστείας καὶ τὴν νηστειάν εἰς Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς. Ἐχει κανόνας, τοὺς ὁποίους συνέγραψεν ὁ γνωστὸς ἰακωβίτης συγγραφεὺς Γρηγόριος Ἀβουλαφαράς, ὁ ἄλλως λεγόμενος Βαρεβαῖος, ὡς καταγόμενος ἐξ ἐβραϊκῆς οἰκογενείας, ὁ μέγας μαφριάν (=δ καρποφορῶν) τὸ φῶς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ συγγραφεὺς. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ὅπ' ὄψιν ζ' κεφ. τοῦ βιβλίου τούτου ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ ἐκκλησία εἰς ἣν ἀνήκει, εἰς τὴν πίστιν τῆς Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας

δὲν προσέθεσε τίποτε καὶ οὐδὲν ἔλαθεν ἄλλοθὲν ποθεῖν, ἀλλ' ὅτι διεφύλαξε μέχρι σήμερον γνησίαν τὴν ἀρχαίαν πίστιν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Βεβαίως, τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου θὰ ἦτο ἀξιοπρόσεκτον καὶ ἐφ' ὅσον τὰ πράγματα θὰ εἶχον οὕτω. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μάλαμπαρ τιμῶσι τὸν ἀπ. Θωμᾶν ὡς ἱδρυτὴν τῆς ἐκκλησίας των, ἕτερον δὲ Θωμᾶν ἐπίσης, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν μετέβη εἰς Ἰνδίας ἐξ Ἱερουσολύμων περὶ τῆς 345 μ. Χ., ὡς ἐπανιδρυτὴν τῆς ἐκκλησίας των. Κοσμάς ὁ Ἰνδοκλυεῦτης βεβαίως, ὅτι τῆς 535 εὗρε χριστιανικὰς ἐκκλησίας ἐν Ἰνδίας, ἡ δὲ παράδοσις φέρει τὸν ἀπόστολον Θωμᾶν ὡς κηρύξαντα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὸν χριστιανισμόν. Παρ' ὅλους τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ αἰδ. συγγραφέως, εἶναι ἐν τοῦτοις πιθανόν, καὶ ἂν ἐτι ἀληθεύῃ τὸ τῆς παραδόσεως περὶ κηρύγματος τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, ὅτι αἱ ἠφιστάμεναι καὶ σήμερον ἐκεῖ ἐκκλησίαι ἱδρῦθησαν ὑπὸ νεστοριανῶν ἐκ τῶν ἐκδιωχθέντων ἐκ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους καὶ καταφυγόντων ἀρχικῶς εἰς Περσίαν, ἔλαβον δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θωμᾶ, κατὰ τὴν περὶ αὐτοῦ σωθεῖσαν παράδοσιν, πάντως, εἰάν ἐτι ὑπῆρχον ἐν Ἰνδίας χριστιανοί, κατὰ τὴν ἐκεῖ μεταβασιν τῶν Νεστοριανῶν, συνεχωνεύθησαν πρὸς αὐτούς. Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν ἡ ἐξάρτησις τῶν χριστιανῶν τοῦ Μάλαμπαρ ἐκ τῆς νεστοριανικῆς ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ὅτι ὁ νεστοριανὸς πατριάρχης ἐν Περσίᾳ ἐξαπέστειλεν ἐπισκόπους εἰς Ἰνδίας. Οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μάλαμπαρ διατηροῦσι φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς ἐκκλησίας, ἀλλαχού δὲ τοῦ βιβλίου του ὁ συγγραφεὺς ἐλπίζει, ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ προλειάνῃ τὸν δρόμον διὰ μίαν ἀμοιβαίαν κατανόησιν καὶ συνεννόησιν μετὰ τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας. Ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ καὶ σήμερον ἐκ τῆς ἱστορίας τὰς ὀλίγας παραδόσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ τῆς ἐν Ἰνδίας χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Ἐπαναλαμβάνων δὲ τὸ γνωστὸν τροπάριον τῶν χριστιανῶν τῶν ἀπεσχισμένων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς τοῦ 5 μ.Χ. αἰῶνος, κρατεῖ δι' ἑαυτὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἣν ἀνήκει τὴν τιμητικωτάτην προσωνομίαν ὁρθόδοξος.

† Ἀρχ. ΦΡΟΥΜΕΝΤΙΟΣ ΝΑΣΙΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς, περιέχουσα τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας τῶν Νημφίων, τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ὁρθοῦ, τῆς Λειτουργίας καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐκδοσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήναι 1953. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. (Σελ. 306).

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰακώβου, Ποιμαντορικαὶ ὑποδείξεις. Γενικὴ Ἐγκύκλιος πρὸς τὸν Ἱερόν Κλήρον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος. Κηφισία 1953 (σελ. 55).

Μητροπολίτου πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου, Ἡ ἔνωσις τῆς Κοπτικῆς μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εὐχερῆς. Μελέτη ἱστορικῆ, δογματικῆ, κανονικῆ. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς». Θεσσαλονίκη 1952 (σελ. 73).

Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Θέμελη Ἀρχιεραγματέως τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, Ἡ Ἐπισκοπὴ Ὁρεῶν. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας». Ἀθήναι 1953 (σελ. 21).

Σταύρου Πλακίδου καθηγητοῦ Ἀστρονομίας, Δημητρίου Κοτσάκη ἑφηγητοῦ Ἀστρονομίας: Τρεῖς μεγάλοι ἐρευνηταὶ (Arthur S. Eddington, James H. Jeans, Edward A. Milne). Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός». Ἀθήναι 1953 (σελ. 91).

Χρήστου Μ. Ἐνισλειδου, Ἡ Παναγία εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν πίστιν, τὴν λατρείαν. Ἐκδοσις «Ἐνορίας». Ἀθήναι 1952 (σελ. 62).

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Σταυρὸς εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν πίστιν, τὴν λατρείαν. Ἐκδοσις «Ἐνορίας». Ἀθήναι 1953 (σελ. 70).

Βασιλείου Λαούρδα, Θέματα Παιδείας: Ἐνα σχόλιον στὸν «Παπολάκω» τοῦ Κωστή Μπαστιᾶ. Washington 1953 (σελ. 39).

Δρος Παναγιώτου Ι. Παναγιωτάκου, δικηγόρου παρὰ τῆς Ἀρείῃς Πάγῃ καὶ τῆς Συμβουλῆς τῆς Ἐπικρατείας, τ. Γε-

νικοῦ Διοικητοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω: Πεντακόσια ἔτη μετὰ τὴν Ἄλωσιν (1453-1953). Θρήνος, κρίσεις, γνώμαι. Ἀθήναι «Ἄθω» σ. 39).

Angiolo Silvio Novaro τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, Ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ. Μετάφραση Κούλη Ἀλέξη. Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός». Ἀθήναι 1953 (σελ. 62).

Γεωργίου Ἀσκητοπούλου, Ὁ βίος, τὰ θαύματα καὶ ἡ ἱερατικὴ ἀκολουθία τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Νεαπολίτου. Ἐκδοσις Σωματείου Κυριῶν Νεβ-Σεχίη, Ἀθήναι 1952 (σελ. 32).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερ. Μητρόπολιν Παραμυθίας, διορθώσεις ἐγένοντο κατὰ τὴν ἀπὸ 1 Ἀπριλίου κατάστασιν ὑμῶν εὐχαριστοῦμεν.—Ἱερ. Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης, εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 490/50 ἔγγραφο ὑμῶν.—Ἱερ. Μητρόπολιν Αἰτωλοακαρνανίας, κατὰ τὰ ἔγγραφα ὑμῶν ὑπ' ἀρ. πρ. 346, 394, 415, 494 καὶ 531 ἐγένοντο αἱ μεταβολαί εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδ. Ι. Χατζουδην, Νιγρίταν Ἀ. Ἀνδρέου, Σάμον Κ. Μουστίκου, Ἐλασσόνα ἐνεγράφητε.—Αἰδ. Π. Γεωργουλῆν, Βέρβαινα, Κυνουρίας Ν. Μαρέντην, Φράτσια, Κυθήρων Ζ. Νικολάου, Μαλακάσιον, Καλαμπάκας Ν. Πούλιον, Μικρὸν Βουνόν, Καρδίτσης Δ. Χαράλαμπίδην, Κοζάνην Β. Ἀβραμίδην, Τροπαιεῦχον Ἐ. Ἀγγέλην, Καρύτσια, Κατερίνης διευθύνσεις ὑμῶν ἐτακτοποιήθησαν.—Αἰδ. Θ. Μαβῆν, Θεσσαλονίκην Ἀ. Μάμασην, Κόρθιον φύλλον ἀποστέλλεται τακτικῶς καθυστερησὶς προήρχετο ἐνεκεν ἀλλεπαλλήλων ἐπιστροφῶν καὶ μεταβολῶν διευθύνσεων ὑμῶν.—Αἰδ. Δ. Κουτσουμπίναν, Ἰωάννινα, ἐπιθυμία σας ἐγένετο.—Αἰδ. Θ. Παπαδόπουλον, Ἐρεσόν, Μυτιλήνην, τὰ σταλένια διεβιβάσθησαν εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν.—Γρεβενιώτην, Γρεβενά, τὸ σταλὲν πρὸς δημοσίευσιν, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀνώνυμον καὶ μὴ ἐπίσημον προελεύσεως.—Γ. Μπουραντᾶν, Κακλάντζη, Φαρσάλων, ἐνδιαφέροντα καὶ εὐχάριστα ὅσα μᾶς γράφετε διὰ τὸ χωριὸν σας, δὲν εἶναι, ὅμως, δημοσιεύσιμα. Διὰ τὴν Σχολὴν Βιοτεχνίας θὰ λάβητε ἀπάντησιν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν διευθύνσιν τῆς.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Αἰτωλοακαρνανίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν ἑνοριακῶν Ναῶν 1) Ἑλληνικῶν, 2) Πετρώνας καὶ 3) Σπολάτιης, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 586/1941 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α.Ν. 2200/40» ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῆ 28 Μαρτίου 1953

† Ὁ Αἰτωλοακαρνανίας Ἱερόθεος

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46,47 καὶ 48 Νόμου 2200/1940 ὡς καὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 415/47 «περὶ ἑνοριακῶν Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς θέσεις 1) Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Βόλου (θέσεις 2) 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ Βόλου καὶ 3) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Βόλου ὅπως ἐντὸς προθεσμίας μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ προμνησθέντος Νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά πρὸς ἀνακήρυξιν των ὡς ὑποψηφίων. Προσόντα ἀπόφοιτοι

Θεολογικῶν Σχολῶν Πανεπιστημίων καὶ διαγωγῆ ἀδιάβλητος.

Ἐν Βόλῳ τῆ 24 Μαρτίου 1953

† Ὁ Δημητριάδος Ἰωακείμ

Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεούσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σαρῆ-Καγιά, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον, υποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῆ 26η Μαρτίου 1953

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
Κύριλλος

Ἱερὰ Μητρόπολις Θήρας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 536/45 περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου κ.λ.π., τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Ν. 540/45 «Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως» καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 83719/7-10-46 ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου Ἱεροσκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱενοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους Ἐξω Γωνιάς Θήρας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 48 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι τῆς ἐν λόγω ἐνορίας.

Ἐν Θήρᾳ τῆ 12 Μαρτίου 1953

† Ὁ Θήρας Γεώργιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Ἁγίας Βαρβάρας Βαλκουβίνης τακτικοῦ ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυσιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Αἰγίῳ τῆ 23 Μαρτίου 1953

† Ὁ Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Ἀγαθόνικος

Ἱερὰ Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 536/1945 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν Ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου κ.λ.π.», τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Ν. 540/1945 «Περὶ Ἐκκλησ. Ἐκπαιδεύσεως» καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 83719 καὶ ἀπὸ 7-10-1946 Ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου Ἱεροσκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ὑπ. Θεοτόκου (Ὁδηγητρίας) Βυροῦ-Κερκύρας, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 48 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τῆς ἐν λόγω Ἱενορίας.

Περὶ σπουδαιότητας πληροφορίας οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι, προσερχόμενοι εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως.

Ἐν Κερκύρᾳ τῆ 10 Μαρτίου 1953

† Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος

Ἱ. Μητρόπολις Κορινθίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων» Α. Ν., καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Τιτάνῃ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Τρύφωνος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορίνθῳ τῆ 30 Μαρτίου 1953

† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Χηρεούσης τῆς θέσεως ἐφημερίου ἐνορίας Σαρδῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης υποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Κάστρῳ Λήμνου τῆ 10-3-53

† Ὁ Λήμνου Διονύσιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) «Ἁγίου Δημητρίου Φλώκας» καὶ 2) «Ἁγίου Γεωργίου Ἁγίου Γεωργίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἐφημεριακῶν τούτων θέσεων, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῆ 16η Μαρτίου 1953

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Δαμασκηνὸς

Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης-Ἀλμωπίας καὶ Ἐορδαίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 47 καὶ τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 50 τῆς κωδικοποιηθείσης Ἱενοριακῆς Νομοθεσίας καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν χηρεουσῶν θέσεων τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱενορίων: 1) «Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀλῶνων—Φλωρίνης καὶ 2) «Ἁγίου Νικολάου Ἄνω Καλλινίκης—Φλωρίνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, πρὸς κατάληψιν τῶν ἄνωτέρω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά τῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὰς ὡς ἄνω Ἱενορίας.

Ἐν Φλωρίνῃ τῆ 24η Μαρτίου 1953

† Ὁ Φλωρίνης-Ἀλμωπίας καὶ Ἐορδαίας Βασίλειος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰακρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Σύρου, Τήνου κ.λ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητῆς

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

*Ἐν Ἀθῆναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῶ 1.